

ΕΘΝΙΚΟ ΜΕΤΣΟΒΙΟ ΠΟΛΥΤΕΧΝΕΙΟ

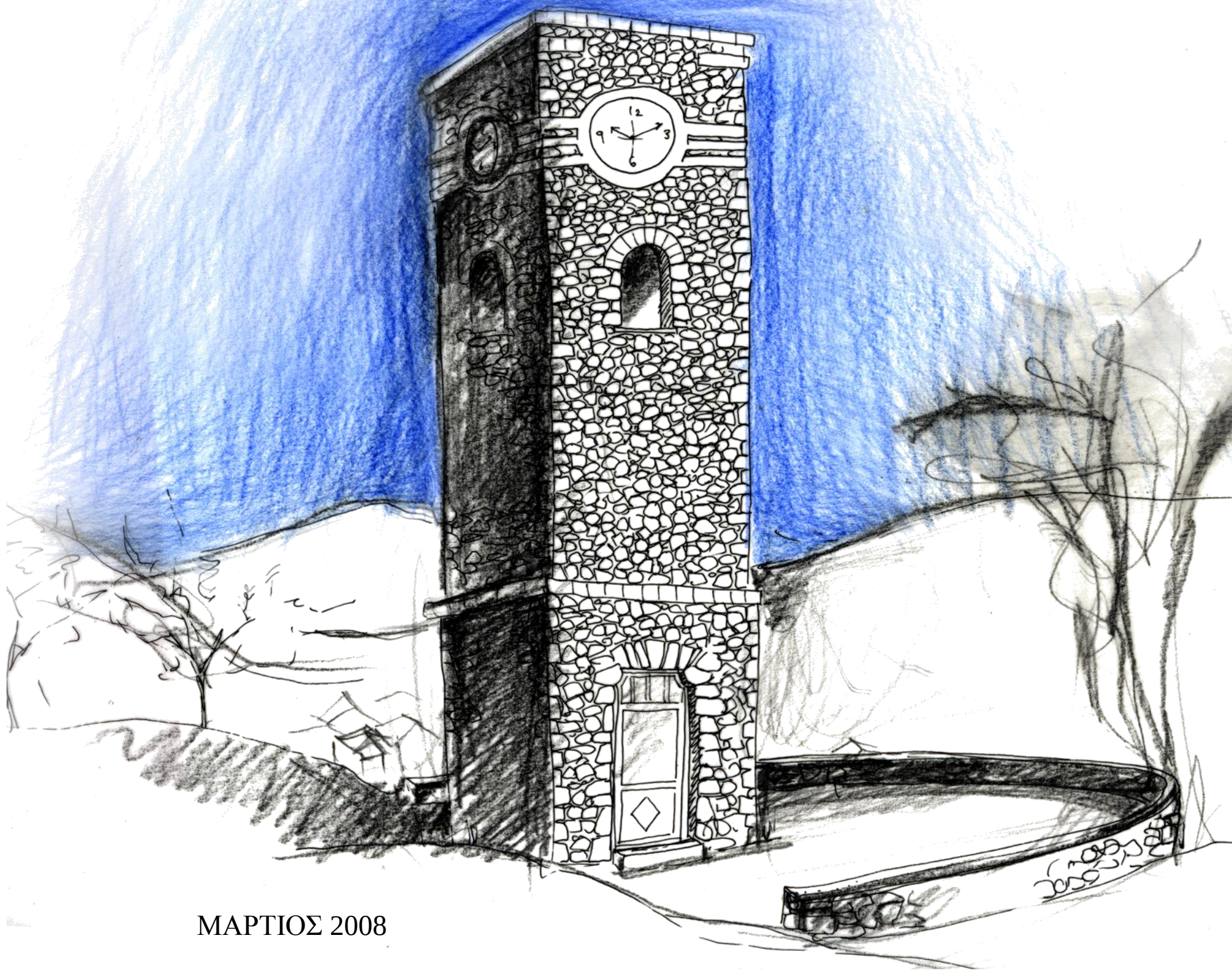
ΑΝΑΛΥΣΗ ΠΑΡΑΔΟΣΙΑΚΩΝ ΚΤΗΡΙΩΝ ΚΑΙ ΣΥΝΟΛΩΝ

ΚΑΡΥΕΣ ΛΑΚΩΝΙΑΣ

ΔΙΔΑΣΚΟΝΤΕΣ:
Σ. Γυφτόπουλος
Η. Ζαχαρόπουλος

ΣΠΟΥΔΑΣΤΕΣ:
Αλεξάκη Χρυσάνθη
Κούμπουλη Αλεξάνδρα
Μαυράκη Ευγενία
Μηλιαρέσης Νικόλαος
Μπουρνάς Έκτορας
Νίκας Γεώργιος
Χριστοφίνης Αλέξης

ΜΑΡΤΙΟΣ 2008

ΕΘΝΙΚΟ ΜΕΤΣΟΒΙΟ ΠΟΛΥΤΕΧΝΕΙΟ

ΑΡΧΙΤΕΚΤΟΝΙΚΗ ΣΥΝΘΕΣΗ 5Α
ΑΝΑΛΥΣΗ ΠΑΡΑΔΟΣΙΑΚΩΝ ΚΤΗΡΙΩΝ ΚΑΙ ΣΥΝΟΛΩΝ

ΑΝΤΙΚΕΙΜΕΝΟ ΜΕΛΕΤΗΣ: ΚΑΡΥΕΣ ΛΑΚΩΝΙΑΣ
ΑΚΑΔΗΜΑΪΚΟ ΕΤΟΣ 2007-2008
ΜΑΡΤΙΟΣ 2008
5ο ΕΞΑΜΗΝΟ

ΔΙΔΑΣΚΟΝΤΕΣ:
Σ. Γυφτόπουλος
Η. Ζαχαρόπουλος

ΣΠΟΥΔΑΣΤΕΣ:
Αλεξάκη Χρυσάνθη
Κούμπουλη Αλεξάνδρα
Μαυράκη Ευγενία
Μηλιαρέσης Νικόλαος
Μπουρνάς Έκτορας
Νίκας Γεώργιος
Χριστοφίνης Αλέξης

ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΑ

ΠΡΟΛΟΓΟΣ

ΙΣΤΟΡΙΚΑ
ΚΤΙΣΜΑΤΑ ΣΗΜΕΙΑ ΑΝΑΦΟΡΑΣ
ΧΑΡΤΗΣ ΟΙΚΙΣΜΟΥ ΚΑΡΥΩΝ

I. ΑΡΧΙΤΕΚΤΟΝΙΚΗ ΑΝΑΛΥΣΗ ΠΑΡΑΔΟΣΙΑΚΟΥ ΟΙΚΙΣΜΟΥ

A. Γενικά για τη σύσταση και τη δομή του οικισμού

1. Η σύσταση του οικισμού
2. Γεωγραφική τοποθέτησή του οικισμού
3. Τρόπος ανάπτυξης.
4. Το μέγεθος του οικισμού
5. Οικιστικές ενότητες
6. Είδος και βαθμός αλλοίωσης του παραδοσιακού χαρακτήρα του οικισμού

B. Οι ελεύθεροι χώροι

1. Ιδιωτικοί ελεύθεροι χώροι - Οι αυλές
2. Δημόσιοι-κοινόχρηστοι χώροι. Δρόμοι και πλατώματα
3. Γενικά μορφολογικά γνωρίσματα

Γ. Τα κτίσματα, οι επικρατέστεροι αρχιτεκτονικοί τύποι

Κτήριο I
Κτήριο II
Κτήριο III
Κτήριο IV
Κτήριο V
Κτήριο VI
Κτήριο VII
Κτήριο VIII
Κτήριο IX
Κτήριο X
Κτήριο XI
Κτήριο XII
Κτήριο XIII
Κτήριο XIV

Δ. Οι τρόποι σύνθεσης κτισμάτων και ελεύθερων χώρων για τη δημιουργία συνόλων

Τομή δρόμου (I)
Τομή δρόμου (II)
Τομή δρόμου (III)
Τομή δρόμου (IV)
Τομή δρόμου (V)

E. Ο μορφολογικός χαρακτήρας του οικισμού

II. ΑΝΑΛΥΣΗ ΤΩΝ ΠΑΡΑΔΟΣΙΑΚΩΝ ΚΑΤΑΣΚΕΥΩΝ

A. Οι επικρατέστεροι τρόποι κατασκευής των κτισμάτων

1. Το κατασκευαστικό σύστημα
 - 1.α Κατακόρυφα φέροντα στοιχεία
 - 1.β Οριζόντια φέροντα στοιχεία
2. Εσωτερικά διαχωριστικά στοιχεία - τοίχοι
3. Ανοίγματα-Κουφώματα
Τυπολογικός πίνακας ανοιγμάτων
4. Επικαλύψεις
5. Άλλες φέρουσες κατασκευές
Σκάλες
Εξώστες
6. Άλλες κατασκευές
Ερμάρια
Τζάκια
Φούρνοι
Διακοσμητικά στοιχεία

B. Παθολογία των κατασκευών

Γ. Επεμβάσεις

Δ. Αξονομετρική τομή

BIBΛΙΟΓΡΑΦΙΑ-ΠΗΓΕΣ

ΠΑΡΑΡΤΗΜΑ

ΠΡΟΛΟΓΟΣ

Ο Πανσανίας γράφει : **Το χωρίον Καρυαί, Αρτέμιδος και Νυμφίων εστί.**

Οι Καρυές, είναι ένα παραδοσιακό χωριό χτισμένο στους πρόποδες του Πάρνωνα, σε υψόμετρο 950μ, πλημμυρισμένο από καστανιές και καρυδιές, Βρίσκεται στην βορειοανατολική πλευρά του Νομού Λακωνίας στα όρια με τον Νομό Αρκαδίας. Από αρχαιολογικών χρόνων και στην ιστορική της διαδρομή, έπαιξε σημαντικό ρόλο και έχει δώσει τους δικούς της αγώνες μέσα στο Ελληνικό κράτος. Από τις Καρυές έχουν πάρει το όνομά τους και οι Καρυάτιδες το μνημείο των οποίων βρίσκεται στο Ερέχθαιο και ομοίωμα του υπάρχει στο νότιο τμήμα του χωριού.

Το όνομα της αρχαιοτάτης πολίχνης ήταν, από τότε τουλάχιστον που αρχίζουν οι ιστορικές μαρτυρίες, **Καρυαί, Κάρυαι** και **Καρυά** (Ξενοφών – περιηγητής Πανσανίας, γλωσσολόγος Fick, λεξικογράφοι Ησύχιος, Βυζάντιος, Φώτιος, Θουκυδίδης, ιστορικός Θεόπομπος).

Οφείλει την ονομασία της στις πολλές καρυδιές που υπήρχαν από τότε. Μετά τις σλαβικές επιδρομές δόθηκε το σλαβικό – μεσαιωνικό όνομα **Αράχωβα** που σημαίνει επίσης καρυδότοπος. Κατά την μυθολογία η Καρυά ήταν κόρη του Βασιλιά της λακωνικής Δίονα και της Ιφιθέας που είχαν άλλα δύο κορίτσια την Όρφη και τη Λυκώ. Ο θεός Απόλλωνας όταν κάποτε φιλοξενήθηκε προίκισε τα κορίτσια με το χάρισμα της μαντικής. Όταν έπειτα πέρασε ο Διόνυσος αγάπησε τρελά την Καρυά. Οι αδελφές της την περιόρισαν και ο Διόνυσος τις τρέλανε, αυτές έπεσαν στα βράχια του Ταΰγετου και την Καρυά μεταμόρφωσε σε δένδρο.

Φθάνοντας κανείς στις Καρυές, αντικρίζει ένα τυπικό παραδοσιακό ελληνικό χωριό. Περισσότερο εμφανές είναι το κτήριο του σχολείου, το οποίο ξεχωρίζει λόγω του μεγέθους και της ποιότητας κατασκευής του, ο Μεγαλοπρεπής ναός της Αγ. Παρασκευής και η εκκλησία του Αγ. Ανδρέα. Δύο ταβέρνες και τρία καφενεία με λίγο κόσμο μέσα στην εβδομάδα, αλλά γεμάτα το Σαββατοκύριακο, συμπληρώνουν την εικόνα. Τις πρωινές ώρες κυκλοφορεί λίγος κόσμος αφού οι περισσότεροι βρίσκονται στις καλλιέργειές τους, ενώ τα παιδιά στο σχολείο. Το απόγευμα, κυρίως οι ηλικιωμένοι του χωριού, συναντιούνται στο καφενείο για χαρτιά ή τάβλι, ενώ τα παιδιά συνήθως παίζουν στην πλατεία ή στην αυλή του σχολείου.

Στην πλατεία του χωριού βλέπουμε παλαιά σπίτια με εμφανή την πέτρα, συντηρημένα χωρίς προσθήκες. Προχωρώντας σιγά-σιγά προς το εσωτερικό του οικισμού μέσω των ακανόνιστων μικρών δρόμων, κανείς ανακαλύπτει όλο και περισσότερο αρχιτεκτονικά στοιχεία μιας άλλης εποχής, πολλές φορές δυσδιάκριτα. Λίθινα σπίτια με τοξωτά παράθυρα, ξύλινα χαγιάτια και στέγες με βυζαντινά κεραμίδια. Κατασκευές χαμηλού κόστους, όμως καλαίσθητες και λειτουργικές. Κατασκευές στις οποίες ο μάστορας της εποχής, λειτουργώντας με βάση την εμπειρία και τη διαίσθησή του, οδηγήθηκε σε λύσεις που ανταποκρίνονταν πλήρως στις εκάστοτε ανάγκες.

Συνεχίζοντας την πορεία, ο επισκέπτης-παρατηρητής, θα βρει σπίτια στα οποία υπάρχουν σε μεγάλο βαθμό τα παραπάνω στοιχεία, αλλά δεν μπορεί να πει με σιγουριά την εποχή κατασκευής τους, μέχρι να το επιβεβαιώσει ένας από τους κατοίκους του χωριού. Η εκτεταμένη χρήση του σκυροδέματος, των σιδηροκατασκευών και τέλος του αλουμινίου, υιοθετήθηκαν από τους κατοίκους ως πλέον κατάλληλες κατασκευαστικές λύσεις στα νεώτερα χρόνια, δημιουργώντας μία σύγχυση. Έτσι, η ιστορική μνήμη των σπιτιών καλύφθηκε, εκφυλίστηκε, αποκρύπτοντας αξιόλογα στοιχεία από τις επόμενες γενιές.

Η ιστορική μνήμη, όμως, επιβιώνει. Έτσι κανείς συναντά στο διάβα του αρκετά ερείπια, κτήρια τα οποία οι ιδιοκτήτες τους τα άφησαν στη μοίρα τους και ρήμαξαν, κτήρια που δε βρήκαν ιδιοκτήτη ή που δεν έχουν ιδιοκτήτη. Κτήρια στα οποία έχει σταματήσει ο χρόνος και που υπομένουν τα μαρτύρια της φύσης μέχρι να βρεθεί κάποιος που θα ενδιαφερθεί και θα τα ανακαινίσει. Κάποιος που θα αναδείξει τις κατασκευαστικές λεπτομέρειες, θα επαναφέρει τα ξύλινα στοιχεία και θα ανακατασκευάσει τις λιθοδομές. Και -σε κάποιες περιπτώσεις- αυτό φαίνεται να γίνεται αργά, αλλά σταθερά.

Το δάσος, τόσο κοντά με τα παραδοσιακά σπίτια, οι εναλλαγές των χρωμάτων, η γραφική πλατεία με τον αιωνόβιο πλάτανο, η φιλοξενία των κατοίκων, οι αφηγήσεις των γερόντων για παλιές ιστορίες, προκαλούν τον επισκέπτη να ανακαλύψει τις κρυφές ομορφιές και έκαναν κάθε ημέρα διαμονής μας αξέχαστη.

Οι Καρυές είναι ο τόπος που τον νοσταλγείς πριν τον επισκεφθείς και τον ονειρεύεσαι όταν τον γνωρίσεις.

ΙΣΤΟΡΙΚΑ

Ο Πανσανίας γράφει στα Αρκαδικά ότι η περιοχή ήταν κατοικημένη και πριν τον Τρωικό πόλεμο, ότι οι Καρυάτες έλαβαν μέρος στον Τρωικό πόλεμο, ότι στους Καρυάτες άρεσε περισσότερο η ειδυλλιακή Αρκαδική ζωή παρά η αυστηρά πειθαρχημένη και σκληρή ζωή των Σπαρτιατών.

ΙΣΤΟΡΙΚΟΙ ΧΡΟΝΟΙ :

Διατήρησαν ένα είδος τοπικής αυτονομίας, αλλά από τον 8^ο ως τα μέσα του 6^{ου} αιώνα η περιοχή των Καρυών ήταν άλλοτε Τεγεατική και άλλοτε Σπαρτιατική. Τον 5^ο αιώνα συνεξεστράτευσαν κατά των Περσών (Πλαταιές – Σαλαμίνα – Ηρόδοτος 480 π.χ.). Κατά τον πελοποννησιακό πόλεμο 431-404 π.χ. η περιοχή των Καρυών ήταν η παραμεθόριος του Σπαρτιατικού Κράτους προς Β.Α. (Θουκυδίδης). Μετά τον Πελοποννησιακό πόλεμο (369 π.χ.) η Πελοπόννησος επιχείρησε με την βοήθεια των Θηβαίων να απαλλαγεί από την ηγεμονία των Λακεδαιμονίων. Στην αποστασία αυτή βοήθησαν και οι Καρυάτες οι οποίοι τον επόμενο χρόνο (368 π.χ.) τιμωρήθηκαν σκληρά από τους Σπαρτιάτες οι οποίοι κατέστρεψαν όλως διόλου τις Καρυές και έσφαξαν τους κατοίκους (Ξενοφών).

Στην Ρωμαϊκή εποχή οι Καρυές δεν έχουν δική τους ιστορία αυτή την περίοδο (146π.χ. – 395μ.χ.).

ΤΑ ΚΑΡΥΑΤΕΙΑ :

Από τη γιορτή και τους λατρευτικούς χορούς όπως παραθέτουν: ο Πανσανίας, ο λεξικογράφος Ησύχιος, ο Πατριάρχης Φώτιος, Ο Λουκιανός, ο Πολυδεύκης, ο βυζαντινός γραμματικός Διομήδης προκύπτει ότι τα κύρια στοιχεία της γιορτής ήταν η θυσία και οι χοροί. Η γιορτή άρχιζε με ύμνο που έψαλλε όμιλος παρθένων, ακολουθούσε η θυσία των ζώων, η στέψη του αγάλματος και οι καθιερωμένοι χοροί των παρθένων γύρω από το άγαλμα. Τα ωραιότερα κορίτσια της περιοχής έπαιρναν μέρος στο χορό. Κατά τον Λουκιανό ο χορός δεν χορευόταν πουθενά αλλού και το ρήμα καρυατίζω σημαίνει μιμούμαι το χορό αυτό. Σιγά – σιγά δημιουργήθηκε ο υπέροχος τύπος των Καρυάτιδων που έδωσε τόση ζωή και έμπνευση όχι μόνο στην γλυπτική τέχνη αλλά και στην αρχιτεκτονική και αυτό γιατί οι χορεύτριες αυτές έγιναν περίφημες για τον καλλιτεχνικό χορό και την αρμονική κορμοστασιά τους. Ο Ρωμαίος αρχιτέκτονας και μηχανικός λέει ότι επειδή οι Καρυάτες κατά τους περσικούς πολέμους “ εμήδισαν“ οι άλλοι Έλληνες τους τιμώρησαν σκληρά. Κατέστρεψαν την πόλη και έσυραν στην αιχμαλωσία όλους τους κατοίκους. Στις γυναίκες δεν επέτρεψαν να βγάλουν τις στολές και τα κοσμήματα τους για μεγαλύτερη ταπείνωση. Έτσι καταστόλιστες έσκυβαν κάτω από το βάρος της διπλής ντροπής και γι’ αυτό οι αρχιτέκτονες της εποχής τοποθέτησαν αγάλματα στη θέση των κίωνων για να σηκώνουν αιώνια το βάρος της κακής εκείνης πράξης. Στη συνέχεια και αυτές οι Καρυάτιδες του Ερεχθείου (421 - 407π.χ.) ονομάστηκαν έτσι, ενώ όταν κατασκευάστηκαν λέγονταν “Πρόσταση των Κορών “. Ο Γερμανός αρχαιολόγος Πρέλλερους μάλιστα γράφει ότι στην τελετή οι παρθένοι Καρυάτιδες έφεραν και ήστρο στην κεφαλή και χόρευαν λατρευτικούς χορούς. Οι Καρυάτιδες έπειτα τοποθετούταν σε οικοδομές, τάφους κλπ, όμως το χαρακτηριστικό είναι ότι το είδος της στολής οι παρθένοι των Καρυών που χόρευαν προς τιμήν της Αρτέμιδος.

ΒΥΖΑΝΤΙΝΗ ΑΡΑΧΩΒΑ :

Η πολίχνη καταστράφηκε ολοκληρωτικά με τα ιερά της στη δεύτερη επιδρομή των Γότθων με τον Αλάριχο (396μ.χ.)

ΦΡΑΓΚΟΚΡΑΤΙΑ :

Οι μαρτυρίες λένε ότι λέγονταν **Μεγάλη Αράχωβα** και ότι οι κάτοικοί της πουλούσαν στα πανηγύρια μετάξι. Με τον καιρό εκείνο συνδέεται και ο Παλαιόπυργος, του οποίου η οχύρωση έγινε μετά το 1275 μ.χ. Για αυτόν σώζεται ένα παραμύθι. Ανηκε στον Βυζαντινό άρχοντα Ζωναρά που είχε κόρη τη Χρυσανγή. Κάλεσε μνηστήρες για να την παντρέψει. Αυτή διάλεξε τον Εύανδρο. Τότε ξεκίνησε πόλεμος όπου σκοτώθηκε ο Εύανδρος και η Χρυσανγή με τους θησαυρούς καταφεύγει στη Ρουμανία. Είχε μείνει έγκυος και disέγγονος της ήταν ο Μιχαήλ Παλαιολόγος που ανέκτησε την Κωνσταντινούπολη και ελευθέρωσε τον Μυστρά.

ΤΟΥΡΚΟΚΡΑΤΙΑ :

Όπως σ’ όλη την Ελλάδα έτσι και εδώ η ζωή, η τιμή, η περιουσία των ραγιάδων ήταν στη διάθεση του σκληρού τυράννου. Το ότι έμειναν Τούρκοι μόνιμα στις Καρυές φαίνεται από τα τοπωνύμια : Μουσταφά τ’ αλώνια, του αγά η χούνη, του χαλή το λάκκωμα.

Η ΑΡΑΧΩΒΑ ΤΟΥ 1821 :

Έχει και η Αράχωβα τη συμβολή της στους Αγώνες και τις θυσίες του 1821. Στο Αρχείο των Αγνώστων (Εθνική Βιβλιοθήκη) υπάρχουν 80 ονόματα Αραχωβιτών με το βιογραφικό τους σημείωμα που έλαβαν μέρος στις μάχες. Το κάψιμο του χωριού από τον Ιμπραήμ έγιναν στις 12 Μαΐου 1826 κατά την μαρτυρία του Φραντζή. Επίσης η παράδοση λέει ότι κατά την αποχώρηση του Ιμπραήμ τον Αύγουστο του 1826 οι αραπάδες πήραν ομήρους μαζί τους άνδρες, γυναίκες , παιδιά και τους πήγαν στην Πύλο. Λέγεται ότι μια Αραχωβίτισσα παντρεμένη με παιδιά σύρθηκε στην αιχμαλωσία. Μετά από πολύ καιρό τα κατάφερε και ξέφυγε αλλά γύρισε έγκυος. “ Άντρα, το και το έχω πάθει. Θα με δεχθείς ή να φύγω πάλι ; “ και ο άντρας αναστενάζοντας: “ Καημένη γυναίκα, σκλαβιά βλέπεις και παρθενιά γυρεύεις. Έλα έμπα στο σπίτι σου και σύμμασε τα παιδιά σου “

Η ΑΡΑΧΩΒΑ ΜΕΤΑ ΤΟ 1821 :

Το καλοκαίρι του 1821 επειδή η κυβέρνηση δεν είχε χρήματα να πληρώνει το στρατό, όριζε περιφέρειες όπου κάθε Ρουμελιώτης στρατηγός θα πήγαινε να εισπράξει μισθούς και έξοδα τροφοδοσίας. Έτσι ο στρατηγός Βαγγέλης Μήτσο-Κοντογιάννης από Καστρί – Αγ. Πέτρο έφτασε στην Αράχωβα όπου και κατέλυσε. Τέσσερις ημέρες περίμενε αλλά δεν υπήρχε πρόθεση για φόρους. Γι’ αυτό φυλάκισε τον παπά και τον προεστό του χωριού. Όμως οι Ματαλαίοι του χωριού ήρθαν σε συνεννόηση με τα γειτονικά χωριά, έφτασαν ενισχύσεις, ακολούθησε μάχη μέσα στο χωριό και τελικά έφτασε από την Τρίπολη ο Γενναίος Κολοκοτρώνης που κατάφερε συμβιβασμό και απεχώρησαν οι Ρουμελιώτες. Το γεγονός αυτό και το θάνατο των Ρουμελιωτών καπετάνιων αποθανάτισε η Λαϊκή Μούσα με το “ ένα πουλάκι ξέβγαине “.

ΑΠΕΛΕΥΘΕΡΩΤΙΚΟΙ ΑΓΩΝΕΣ :

Στην επανάσταση της Κρήτης (1866 - 1968) ένας (1) Αραχωβίτης Λοχίας εθελοντής ο Νικ. Χριστοφίλης βρήκε ηρωικό θάνατο στη μονή Αρκαδίου. Στον πόλεμο του 1897 έλαβαν μέρος δύο (2) αξιωματούχοι και περισσότεροι από είκοσι (20) στρατιώτες.

Στους βαλκανικούς πολέμους (1912 – 1913) έπεσαν έξι (6) τραυματίστηκαν τέσσερις (9) πολέμησαν ογδόντα πέντε (85). Στον Α΄ παγκόσμιο πόλεμο και στη Μικρασιατική εκστρατεία (1917 – 1922), έπεσαν δέκα τρεις (13) και πολέμησαν ογδόντα εννέα (89).

Στον Ελληνοϊταλικό πόλεμο (1940-1941), έπεσαν πέντε (5), τραυματίστηκαν δέκα πέντε (15), πολέμησαν εκατόν εβδομήντα (170)

Από τους Αραχωβίτες της Αμερικής στον Α΄ παγκόσμιο πόλεμο δέκα επτά (17) πολέμησαν, ένας (1) σκοτώθηκε και στον Β΄ παγκόσμιο πόλεμο εκατόν δέκα (110) πολέμησαν και επτά (7) σκοτώθηκαν.

ΜΕΤΑΝΑΣΤΕΥΣΗ :

Από τους πρώτους που έφυγαν από την Αράχωβα για την Αμερική στα 1888 ήταν τα αδέρφια Βασίλης και Παναγιώτης Λεβεντάκης που τους παρآنόμαζαν “Φαφουταίους”. Ακολούθησαν το 1896 τριάντα τρεις (33) μαζί. Το 1901 οι πρώτοι Αραχωβίτες του Σικάγου ίδρυσαν τον σύνδεσμο των εν Αμερική Αραχωβιτών και το 1923 ιδρύθηκε η “Αδελφότης Αραχωβιτών – Αι Καρυαί “. Το πρώτο μεγάλο κοινωφελές έργο έγινε το 1927 και ήταν η ύδρευση του χωριού για το οποίο η Αδελφότης διέθεσε 25 χιλιάδες δολάρια. Το 1929 επίσης έστειλε η αδελφότης 518 δολάρια με τα οποία αγοράστηκε γήπεδο για γυμναστήριο. Επίσης το 1927 εκδόθηκε το λεύκωμα με τον τίτλο “Χρυσή Βίβλος Αδελφότητας Αραχωβιτών Αι Καρυαί“. Το 1937 τελείωσε το κτίριο του Δημοτικού Σχολείου που στοίχισε ένα εκατομμύριο προπολεμικές δραχμές. Όλο αυτό το ποσό το έστειλε η Αδελφότητα. Από το 1945 δε, άρχισε η αποστολή ταχυδρομικών δεμάτων με ρούχα, τρόφιμα και επιταγών με δολάρια. Το Μάρτιο του 1946 έφτασαν στη Αράχωβα 248 ταχυδρομικά δέματα και 14 μπουάλα με ρούχα, παπούτσια και τρόφιμα.

Η ΑΡΑΧΩΒΑ ΤΗΣ ΚΑΤΟΧΗΣ : (Απρίλιος 1941 – Οκτώβριος 1944)

Καμία περιγραφή δε θα μπορέσει να δώσει την πραγματική εικόνα της ζωής που πέρασαν οι κάτοικοι της Αράχωβας κατά την διάρκεια ης μαύρης σκλαβιάς. Ταλαιπωρίες, βάσανα, συγκινήσεις, δραματικά επεισόδια, ηρωισμοί, αυτοθυσίες ήταν οι καθημερινές σκηνές. Βήμα - βήμα, λεπτό προς λεπτό έχουν καταγραφεί όλα τα γεγονότα με όλες τις λεπτομέρειες στο ημερολόγιο της Κατοχής από των αείμνηστο καθηγητή Κώστα Μ Πίτσιου στο Βιβλίο του “ Καρυαί Λακεδαιμόνος ” (Ιστορική και Λαογραφική μελέτη).

ΤΟ ΠΡΩΤΟ ΕΠΕΙΣΟΔΙΟ (18-12-1942)

Την ημέρα αυτή πραγματοποιήθηκε επίθεση εναντίον γερμανικού αυτοκινήτου με τρεις Γερμανούς στρατιώτες και δύο Έλληνες μανραγορίτες συνεργάτες. Ήδη 2 μήνες πριν είχε ιδρυθεί και στην Αράχωβα τμήμα του ΕΑΜ του οποίου αρχηγός ήταν ο έφεδρος ανθυπολοχαγός Παρασκευάς Λεβεντάκης που είχε πάρει εντολή να δημιουργήσει σοβαρό επεισόδιο με Γερμανούς ή Ιταλούς. Η εγκατάσταση στη συνέχεια των Ιταλών στο χωριό πρόσθεσε στην καθημερινή ζωή μόνο διωγμούς, φυλακίσεις, βασανισμούς γι’ αυτό και οργανώθηκαν φυλάκια συναγερμού, κατασκευάστηκαν κρυψώνες και μακρινά καταφύγια που χρησιμοποιήθηκαν το διάστημα από το Σεπτέμβριο του 1943 ως το Σεπτέμβριο του 1944.

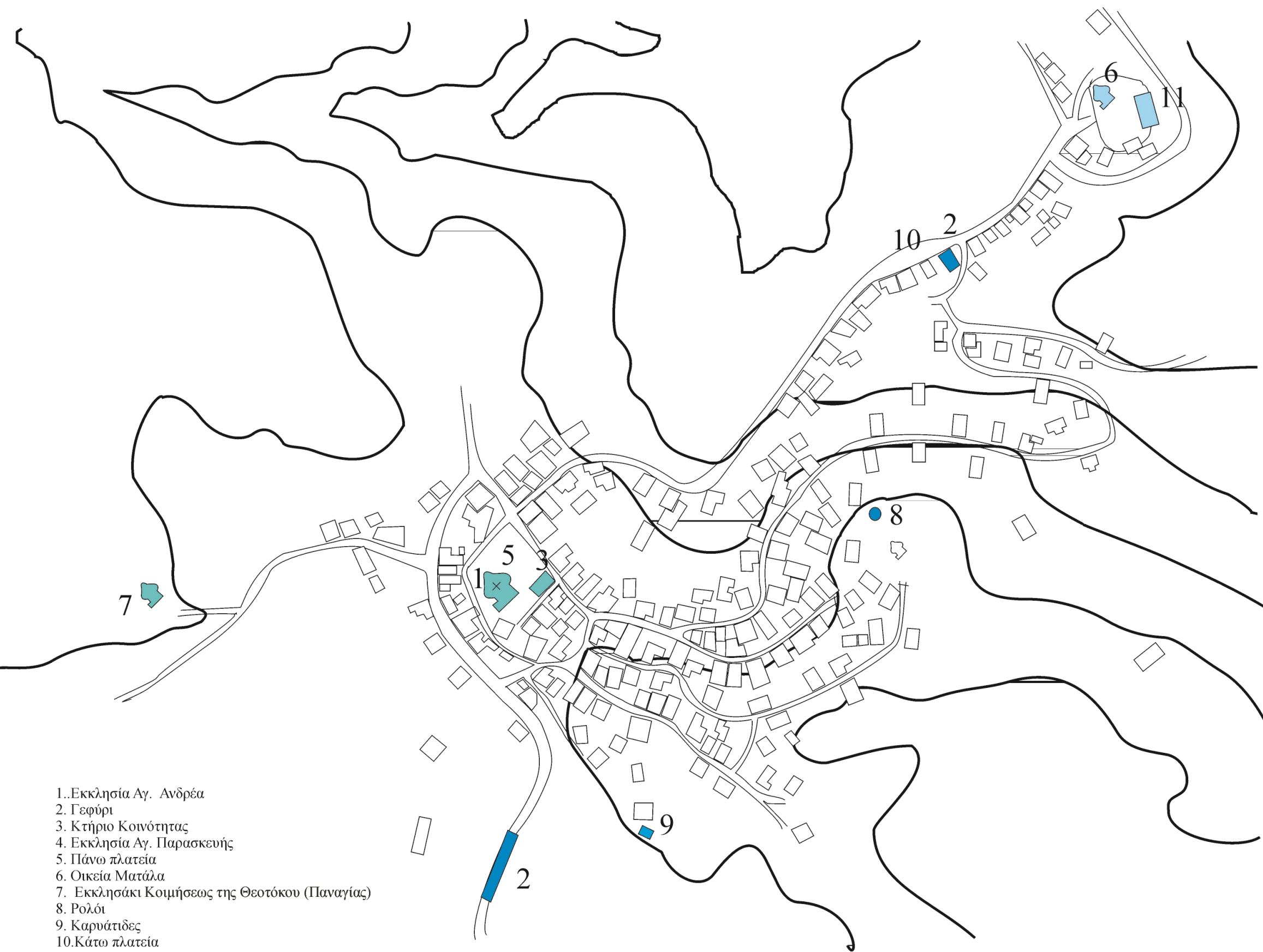
Η ΜΕΓΑΛΗ ΔΟΚΙΜΑΣΙΑ

Η μεγάλη δοκιμασία για το χωριό ήταν η 19^η Σεπτεμβρίου 1943. Κανείς δεν αντιλήφθηκε την περικύκλωση του χωριού από 500 Γερμανούς στις 5 η ώρα το πρωί. Η θύελλα που ακολούθησε κράτησε μία ώρα κατά την οποία δολοφονήθηκαν εννέα (9) άμαχοι, λεηλατήθηκαν σπίτια και τριάντα ένα (31) άνθρωποι οδηγήθηκαν στην ομηρία. Το δράμα του χωριού ευτυχώς σταμάτησε γιατί κατέφθασε σαν από μηχανής θεός ο αντιπρόσωπος του Διεθνούς Ερυθρού Σταυρού κ. Αλ. Πέρσον και έτσι οι Γερμανοί αποχώρησαν.

Μεγάλη μορφή αυτοθυσίας και πατριωτισμού αποτελεί σίγουρα η εκτέλεση του γιατρού Χρήστου Καρβούνη στο Μονοδέντρι μαζί με 117 άλλους πατριώτες από τους Γερμανούς στις 26-11-1943 που γεννήθηκε στην Αράχωβα και σπούδασε στη Γερμανία και ο οποίος αρνήθηκε να απαλλαγεί από την εκτέλεση.

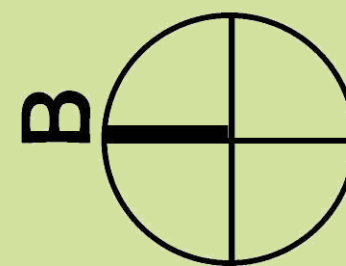
Το απανθρακωμένο χωριό Καρυές στις 14 Μαρτίου του 1944

- 1..Εκκλησία Αγ. Ανδρέα
2. Γεφύρι
3. Κτήριο Κοινότητας
4. Εκκλησία Αγ. Παρασκευής
5. Πάνω πλατεία
6. Οικεία Ματάλα
7. Εκκλησιάκι Κοιμήσεως της Θεοτόκου (Παναγίας)
8. Ρολόι
9. Καρνάτιδες
- 10.Κάτω πλατεία
11. Σχολείο

ΚΤΙΣΜΑΤΑ ΚΑΙ ΣΗΜΕΙΑ ΑΝΑΦΟΡΑΣ

ΚΤΙΣΜΑΤΑ ΚΑΙ ΣΗΜΕΙΑ ΑΝΑΦΟΡΑΣ

Ο Μεγαλοπρεπής ναός της Αγ. Παρασκευής, χτίστηκε το 1600-1620, είναι βυζαντινού ρυθμού και βρίσκεται στη Ν.Α. άκρη του χωριού. Επισκευάστηκε το 1887 και η νέα αυτή χρονολογία αντικατέστησε την παλαιά στο υπέρθυρο της εισόδου του ναού.

Κατά την παράδοση η Αγ. Παρασκευή ήταν ένα μικρό εκκλησάκι που βρίσκονταν στο αλωνάκι πάνω από τις βρύσες του Σάκαλη. Η εικόνα της έφευγε από το εκκλησάκι και την έβρισκαν στη θέση όπου για το λόγο αυτό χτίστηκε η νέα εκκλησία. Την περίοδο της τουρκοκρατίας ο Ιμπραήμ πυρπόλησε την εκκλησία αλλά κήκε μόνο το εικονοστάσι. Το 1931 με δωρεά της “ Αδελφότητας Αραχωβιτών του εξωτερικού - Αι Καρυαί “ η εκκλησία ανακαινίσθηκε και πήρε την σημερινή της μορφή.

Η εκκλησία του Αγ. Ανδρέα χτίστηκε το 1960 σε απόσταση λίγων μέτρων από το σημείο που βρίσκονταν ο παλαιός ναός, με δαπάνη του “Συλλόγου Αδελφότητας Αραχωβιτών του εξωτερικού”, ύστερα από πρωτοβουλία του αείμνηστου μεγάλου ευεργέτη, Ιωάννη Γεωργίου Δάρμου. Στην ολοκλήρωση της κατασκευής του ναού σημαντική ήταν η προσφορά των επίσης μεγάλων ευεργετών, Παναγιώτη Γ. Καρύγιαννη ο οποίος άφησε όλη του την περιουσία στον Ιερό Ναό του Αγ. Ανδρέα και Γεωργίου Κωνσταντίνου Κωσταλά με δωρεά του οποίου ανεγέρθη το Καμπαναριό της εκκλησίας.

Το εκκλησάκι της Κοιμήσεως της Θεοτόκου (Παναγίας) χτίστηκε το 1900 μ.χ. και βρίσκεται στο Β.Α. άκρο του χωριού σε απόσταση τετρακοσίων (400) περίπου μέτρων στο δρόμο προς τον Αγ. Πέτρο Κυνουρίας. Στον περίβολο της σημερινής εκκλησίας, βρίσκονταν ένα μικρό εκκλησάκι όπου σύμφωνα με όλες τις μαρτυρίες (περιηγητής Πανσανίας και άλλοι που ασχολήθηκαν με το θέμα), στο χώρο αυτό προσδιορίζεται ότι βρίσκονταν το “ Το Ιερό της Αρτέμιδος “ κα το άγαλμα της “ Αρτέμιδος Καρυάτιδας ”. Στον περίβολο της εκκλησίας της Παναγίας, βρίσκονται τρία (3) υπεραιώνόβια πλατάνια όπου η ηλικία τους δεν είναι γνωστή με ακρίβεια, αλλά σύμφωνα πάλι με τον περιηγητή Πανσανία τα πλατάνια αυτά φύτεψε ο Μενέλαος.

Αριστερά από την είσοδο του προαυλίου χώρου, βρίσκεται η βρύση της Παναγίας, όπου μαζί με την βρύση του Σάκαλη, παρείχαν όλο το πόσιμο νερό στους κατοίκους του χωριού. Μετά την ολοκλήρωση του έργου του υδραγωγείου του χωριού, οι κάτοικοι δημιούργησαν ένα πηγάδι και με την βοήθεια αντλίας, χρησιμοποιούν το νερό για αρδευτικούς σκοπούς μέχρι και τις μέρες μας.

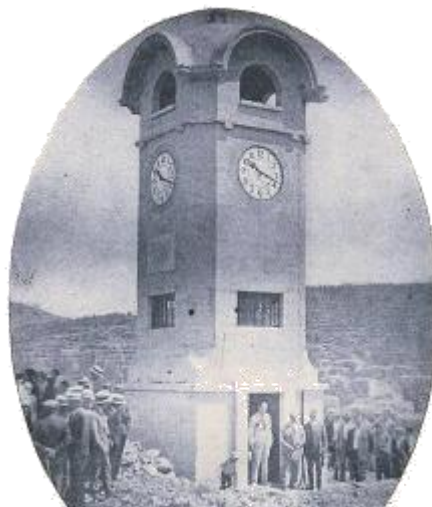
Στον περίβολο της εκκλησίας της Παναγίας, βρίσκονται τρία (3) υπεραιώνόβια πλατάνια όπου η ηλικία τους δεν είναι γνωστή με ακρίβεια, αλλά σύμφωνα πάλι με τον περιηγητή Πανσανία τα πλατάνια αυτά φύτεψε ο Μενέλαος.

Το ρολόι του χωριού ανεγέρθη το 1930 με δαπάνη του αείμνηστου Γεωργίου Ηλ. Ηλιόπουλου. Τα εγκαίνια της λειτουργίας έγιναν την 28^η Ιουνίου του 1931. Το ρολόι χάρις την πρόνοια των δωρητών λειτουργούσε με τακτικό φύλακα, τον κ. Ματθαίο Πετρούλια μέχρι το 1944. Στις 15 Μαρτίου 1944, δεύτερη ημέρα όπου οι Γερμανοί έκαιγαν την Αράχωβα, μαζί με όλα τα άλλα ανατίναξαν και το ρολόι του χωριού. Αρχικά έσπασαν την σιδερένια πόρτα που ήταν κλειστή, με δύο χειροβομβίδες. Ύστερα τοποθέτησαν μέσα στο κτίριο νάρκες με αποτέλεσμα το ρολόι να καταστραφεί ολοσχερώς.

Το 1955 στη θέση του παλαιού ρολογιού, κατασκευάστηκε εξολοκλήρου από την αρχή, νέο με δωρεά του Ηλία Γεωργίου Ηλιόπουλου και πήρε την σημερινή του μορφή.

Αριστερά από την είσοδο του προαυλίου χώρου, βρίσκεται η βρύση της Παναγίας, όπου μαζί με την βρύση του Σάκαλη, παρείχαν όλο το πόσιμο νερό στους κατοίκους του χωριού. Μετά την ολοκλήρωση του έργου του υδραγωγείου του χωριού, οι κάτοικοι δημιούργησαν ένα πηγάδι και με την βοήθεια αντλίας, χρησιμοποιούν το νερό για αρδευτικούς σκοπούς μέχρι και τις μέρες μας.

Ονομάζονταν και “ Κάτω βρύση “, χτίστηκε το 1700 μ.χ. περίπου. Πριν από την κατασκευή του υδραγωγείου του χωριού (1928), μαζί με τη Βρύση της Παναγίας, παρείχαν όλο το πόσιμο νερό του χωριού. Έχει δύο στοές με κάνουλες οι οποίες σώζονται μέχρι σήμερα. Οι χώροι αυτοί ήταν πολυσύχναστοι, ολημερίς οι κοπέλες του χωριού με τα βαρέλια στους ώμους πηγαινόερχονταν για νερό και κάθε βράδυ τα ζώα του χωριού έσβηναν εκεί την δίψα τους. Εκεί είχαν πλεχτεί ειδύλλια ερωτικά, είχαν γίνει γυναικείες καβγάδες και είχαν ακουστεί λογιών λογιών κουτσομπολιά.

Η βρύση του Σάκαλη φαίνεται κάτω με την προσθήκη μιας πλάκας από μπετόν η οποία αλλοίωσε την ομορφιά της. Ο πολιτιστικός σύλλογος υπόσχεται να την αποκαταστήσει....

Το δημοτικό Σχολείο ιδρύθηκε το 1843 με ένα δάσκαλο, 1893 έγινε διτάξιο, το 1901 έγινε τριτάξιο το οποίο λειτουργούσε μόνο με αγόρια, Το 1898 ιδρύθηκε το μονοτάξιο δημοτικό θηλέων το οποίο ενώθηκε το 1927 -1928 με το αρρένων σε ένα μικτό εξατάξιο Δημοτικό Σχολείο. Το 1933 ολοκληρώθηκε η κατασκευή του δημοτικού Σχολείου το οποίο απεικονίζεται στην φωτογραφία. Η κατασκευή του στοίχισε ένα εκατομμύριο προπολεμικές δραχμές και ήταν προσφορά της Αδελφότητας των Αραχωβίτων του Εξωτερικού- ‘αι Καρυαί’
Στις 14 Μαρτίου του 1944 (κάψιμο της Αράχωβας), από την καταστροφική μανία των Γερμανών, οι οποίοι έκαψαν όλο το χωριό, δεν γλίτωσε ούτε το κτίριο του Σχολείου, τη δυτική γωνία του οποίου ανατίναξαν.
Στις μέρες μας λειτουργεί διθέσιο δημοτικό Σχολείο στο οποίο φοιτούν τριάντα περίπου παιδιά και νηπιαγωγείο στο οποί πηγαίνουν 10 παιδιά
Στον δεύτερο όροφο έχει δημιουργηθεί και λειτουργεί σύγχρονη θεατρική σκηνή για την κάλυψη των πολιτιστικών δραστηριοτήτων των παιδιών.

Το σχολείο όπως είναι σήμερα. Με μοναδική θέα στο πίσω μέρος.

Το Γεφύρι στην είσοδο του χωριού

ΕΥΕΡΓΕΤΕΣ

Ο Αθανάσιος Ματάλας, γεννήθηκε στην όμορφη γη των Καρυών (Αράχωβα) της Λακεδαίμονος, στις 30 Ιανουαρίου 1836, από τη μεγάλη γενιά των Ματαλαίων που οι ρίζες της κρατούσαν από το Βυζάντιο και οι βλαστοί της έφθαναν μέχρι τον αγώνα του 1821, στον οποίο οι Ματαλαίοι πήραν μέρος και απέδειξαν την ευγένεια της καταγωγής τους και το μεγαλείο της δικής τους προσωπικής δημιουργίας. Πατέρας του ήταν ο Αναγνώστης Ματάλας. Στο χωριό του έμαθε τα πρώτα γράμματα και συνέχισε στο Ελληνικό Σχολείο Αγίου Πέτρου Κυνουρίας και Σπάρτης ως και στο Γυμνάσιο της Τρίπολης. Φοίτησε στη Νομική Σχολή. Σε ηλικία μόλις 26 ετών, ο Αθανάσιος Ματάλας έχει αρχίσει τη δημόσια ζωή του σε μια θέση περίοπτη, που οι νέοι της εποχής του, αλλά και της δική μας, δικαιολογημένα θα τη ζήλευαν. Ιδιαίτερο ενδιαφέρον έδειξε ο Αθανάσιος Ματάλας και για τα γενικότερα προβλήματα του Ελληνισμού. Το 1910 μαρτυρείται ότι απηύθυνε προς τον Ελευθέριο Βενιζέλο υπόμνημα *«Περί των ληπτέων μέτρων προς βελτίωσιν της καταστάσεως του Κράτους»*

Στο εξής, όμως, ο Αθανάσιος Ματάλας, ο οποίος εντωμεταξύ είχε αποκτήσει μεγάλη περιουσία, περιορίστηκε στην επιχείρηση αλευρόμυλου του, ευρισκομένου στο Ναύπλιο και έστρεψε την δραστηριότητά του σε κοινωφελή έργα.

Στα 1900, εκλέγεται Δήμαρχος Οινούντος και υπηρετεί τον τόπο για μια τετραετία. Εδώ, η δημιουργική του πνοή, αγκάλιασε όλους τους τομείς, σε τέτοιο βαθμό, που όλα να μαρτυρούν και σήμερα το ευεργετικό του πέρασμα, αφού επέδειξε μεγάλη δραστηριότητα για ολόκληρο το Δήμο, ιδιαίτερα δε για τη γενέτειρά του την Αράχωβα της Λακεδαίμονος. Οι κυριότεροι τομείς της δραστηριότητάς του ήταν η συγκοινωνία, η εκπαίδευση, η γεωργία, κυρίως η δασοκαλλιέργεια και η τοπική αυτοδιοίκηση. Έτσι, επί δημαρχίας του κατασκευάστηκαν με προσωπική εργασία των κατοίκων του Δήμου Οινούντος, δρόμοι τριάντα περίπου χιλιομέτρων, όπως οι δρόμοι Βρέσθena – Αράχωβα, Βασαράς – Βέροια, Αράχωβα – Μπαρμπίτσα – Βαμβακού, Αράχωβα – Μπακούρου Χάνι (είναι από τους πρώτους αμαξιτούς δρόμους που έγιναν στη Λακωνία).

Το 1882, ο Αθανάσιος Ματάλας φρόντισε να ιδρυθεί στην Αράχωβα Ελληνικό Σχολείο, το οποίο συντήρησε επί ένα χρόνο με δικά του έξοδα. Σ' αυτό το σχολείο άρχισε η διδασκαλία στοιχείων της αρχαίας Ελληνικής. Ήταν τριετούς φοίτησης μεταξύ του Δημοτικού Σχολείου και του Γυμνασίου. Το 1886, εξάλλου, ενήργησε να κτισθεί Διδακτήριο Δημοτικού Σχολείου στην Αγία Παρασκευή της Αράχωβας.

Το ιδιαίτερο ενδιαφέρον του Αθανασίου Ματάλα για τα δάση και την δενδροκαλλιέργεια γίνεται φανερό και από τις προσπάθειές του να πείσει τους κατοίκους της Μπαρμπίτσας Λακεδαίμονος να φυτέψουν καστανιές στον τόπο τους και από το διορισμό φύλακα του δάσους της Αράχωβας, τον οποίον ο αείμνηστος Ματάλας μισθοδοτούσε κατά το διάστημα 1898-1909 και πράττει έκτοτε το Ίδρυμα του μέχρι και σήμερα.

Στη δική του πρωτοβουλία ανήκει, επίσης, η σύσταση επιτροπών αυτοδιοίκησης στις Κοινότητες και τους Οικισμούς του Δήμου Οινούντος, Βρέσθena- Αράχωβα – Βαρβίτσα – Βαμβακού – Μεγάλη Βρύση – Βασαρά – Βέροια και Κουλούρι, κατά το 1900.

Ο Αθανάσιος Ματάλας, ο οποίος – όπως είπαμε – είχε υπηρετήσει ως προξενικός υπάλληλος σε κοινότητες του αλύτρωτου ελληνισμού και του ελληνισμού της διασποράς, πίστευε απόλυτα στον θεσμό της αυτοδιοικούμενης κοινότητας, όπως προκύπτει από επιστολή του Ίωνα Δραγούμη, θερμού θιασώτη της αυτής ιδέας, προς τον βουλευτή Λακωνίας Γεώργιο Φυκιώρη, ο οποίος πίστευε επίσης στον θεσμό της αυτοδιοίκησης. Κατά το 1905, ο Αθανάσιος Ματάλας είχε υποβάλει στο Υπουργείο Εσωτερικών σχέδιο νόμου περί Κοινοτήτων. Ο Αθανάσιος Ματάλας διακρίθηκε και ως ιδιώτης σε πολλούς τομείς δραστηριότητας επ' αγαθώ της πατρίδας του Λακεδαίμονος. Φρόντισε για την καλλιέργεια υφαντικής τέχνης ταπήτων στην περιοχή Οινούντος, υπήρξε ιδρυτής και επί 15 χρόνια (1898-1912) ο αθλοθέτης των ετήσιων αγώνων του Γυμναστικού Συλλόγου Σπάρτης και έκανε πολλές ενέργειες αλλά χωρίς επιτυχία για τη σιδηροδρομική σύνδεση της Σπάρτης με την Τρίπολη. Το 1909 έγινε Πρόεδρος του Σωματείου «ΕΝΩΣΙΣ ΤΩΝ ΕΝ ΑΤΤΙΚΗ ΛΑΚΕΔΑΙΜΟΝΙΩΝ».

Το 1910 έλαβε μέρος ως εκπρόσωπος της Αράχωβας στον Πανελλήνιο σύνδεσμο των παραγωγικών σωματείων, ο οποίος συνεκροτήθη στις 28 Μαρτίου αυτού του έτους.

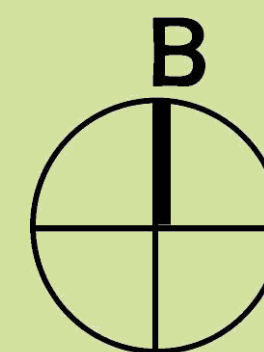
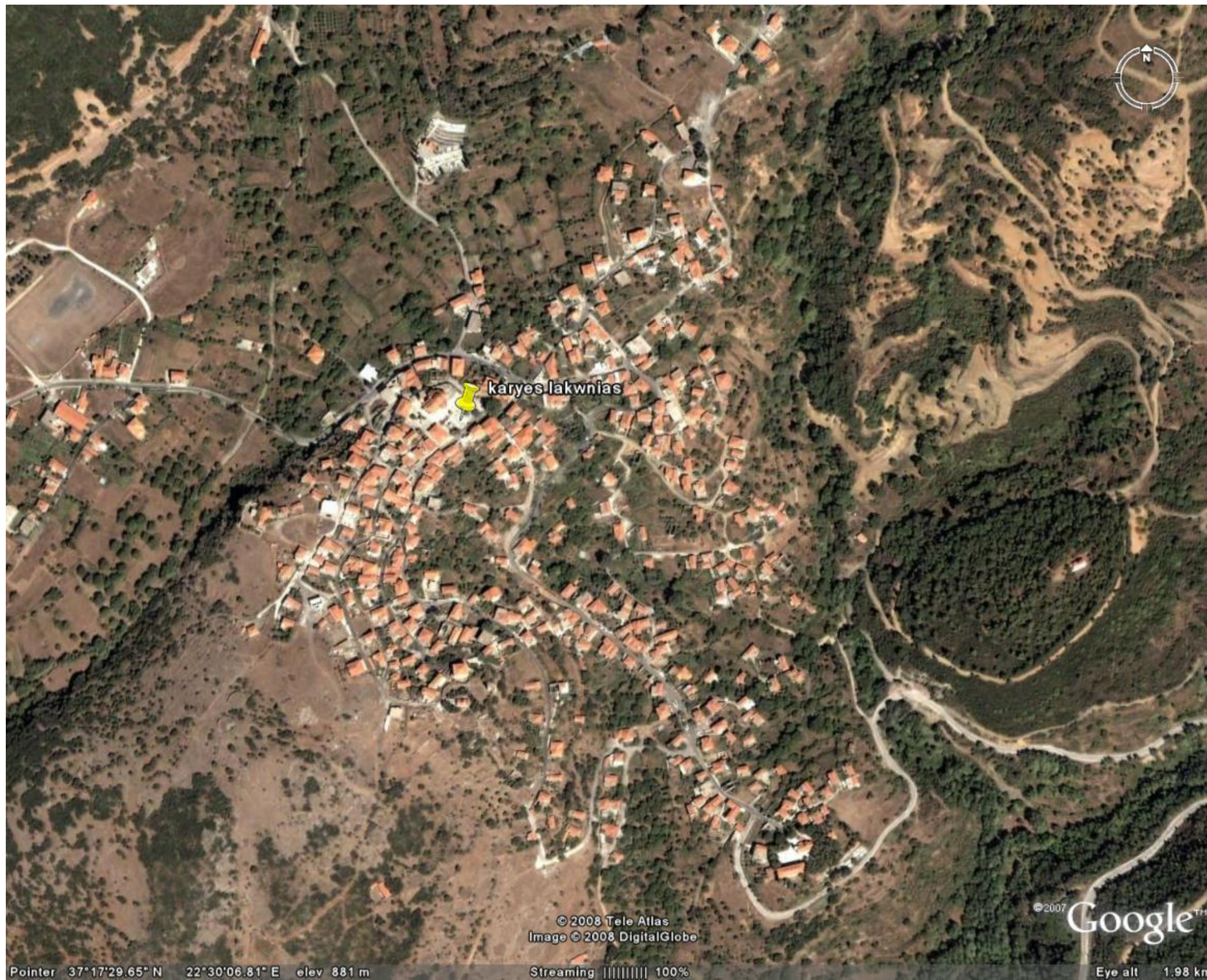
Το επιστέγασμα των προσπαθειών του Αθανασίου Ματάλα και το αποκορύφωμα της αγάπης του προς την Λακεδαίμονα, υπήρξε η Διαθήκη του (27 Μαρτίου 1919). Με τη Διαθήκη του αυτή, που είναι ένα εξαίσιο κήρυγμα αγάπης για τον άνθρωπο και τη νεότητα, ο αείμνηστος Διαθέτης, συνέστησε το «ΚΑΘΙΔΡΥΜΑ ΑΘΑΝΑΣΙΟΥ ΜΑΤΑΛΑ ΤΟΥ ΛΑΚΕΔΑΙΜΟΝΙΟΥ» και όρισε, με τους πόρους της μεγάλης του περιουσίας, τη χορήγηση υποτροφιών, για την εκπαίδευση σε όλους τους κλάδους της επιστήμης, προκειμένου να μορφώνονται οι νέοι από τη Λακεδαίμονα και όσοι κατάγονται από την οικογένεια των Ματαλαίων. Καθόρισε ακόμα και επιχορηγήσεις στον Ιατρό, στον Εφημέριο, και στο Δασοφύλακα του Δάσους της Κοινότητας Καρυών, θέλοντας έτσι να βοηθήσει τη γενέτειρά του και τους συμπατριώτες του.

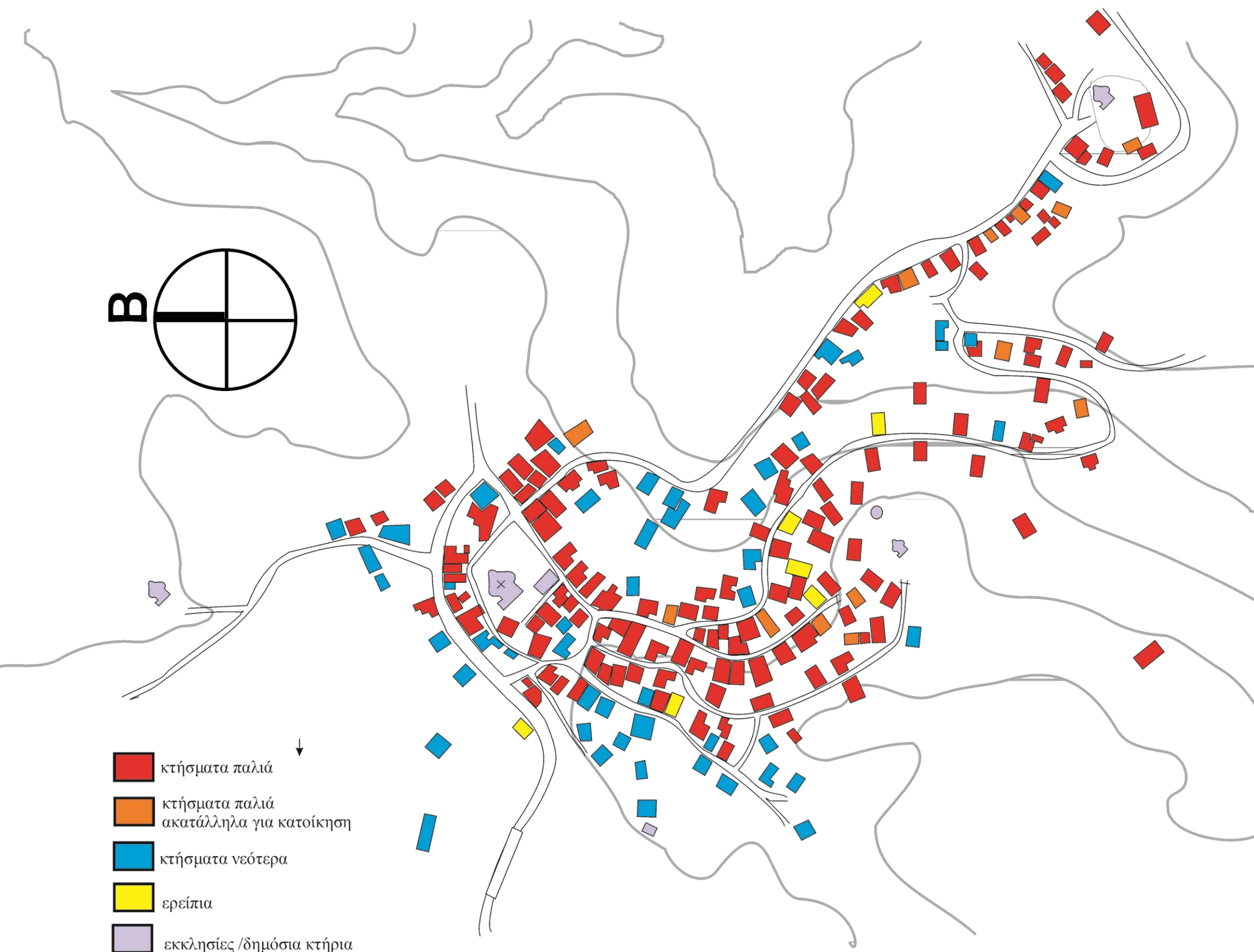
Το Τραγούδι της Αράχωβας

Ένα πουλάκι εξέβγαινε από τον Άγιο Πέτρο
Στους φονεμένους κάθεται και τον Μυστρά αγναντεύει
Και ο Βαγγέλης το ρωταεί και ο Καρανικόλας:
Είναι μακριά η Αράχωβα από τον Άγιο Πέτρο;
Δύο ώρες είναι αρχηγέ, μία ώστε να φτάστε.
Εύτο που πάτε στρατηγέ όμορφα να φερθήτε,
μην πείτε τι είναι τα Δολιανά τ' Άη Πέτρου οι αγωγιάτες
Εκεί το λεν Αράχωβα το λεν παλιά Μπαρμπίτσα
Που χουν τον Πέτρο στρατηγό τον καπετάν Μπατάλα
Τρεις ημερούλες πόλεμο και τρία μερονύχτια
Και ο Ματάλας μίλησε στον στρατηγό Βαγγέλη:
Βαγγέλη ρίξε τα άρματα, Βαγγέλη για προσκύνα..
Τ' ήρθαν από την Καρύνταινα οι Κολοκοτρωνάιοι
να σε κατευοδώσουνε το Άργος να περάσεις.
Να πας πίσω στη Βόνιτσα στις καπετανοπούλες.
Κλαιει το Βαγγέλη η φαμελιά και του Καρανικόλα
Του Κώστα Γίνα η αδερφή του λειο μοιρολόι:
Να χαμηλώναν τα βουνά να ψήλωναν οι κάμποι
να βλεπα την Αράχωβα την παινεμένη χώρα
να βλεπα το αδερφούλι μου και τον Καρανικόλα
Ατού τους μακαλόκοψε ο καπετάν Ματάλας.

Ι. ΑΡΧΙΤΕΚΤΟΝΙΚΗ ΑΝΑΛΥΣΗ ΠΑΡΑΔΟΣΙΑΚΟΥ ΟΙΚΙΣΜΟΥ

Α. Γενικά για τη σύσταση και τη δομή του οικισμού:

1. Η σύσταση του οικισμού

Ο οικισμός των Καρυών είναι αγροτικού χαρακτήρα. Στην πρόσφατη ιστορία του δεν υπήρξε πόλος εμπορίου ή βιοτεχνίας, και οι κύριες ασχολίες των κατοίκων ήταν η παραγωγή ελαιολάδου, δημητριακών, καρυδιών, κάστανων καθώς και η κτηνοτροφία αιγοπροβάτων.

2. Γεωγραφική τοποθέτησή του οικισμού

Ο οικισμός των Καρυών, είναι χτισμένος στους πρόποδες του Πάρνωνα, αναπτύσσεται σε υψόμετρο 950μ, πλημμυρισμένο από καστανιές και καρυδιές, Βρίσκεται στην βορειοανατολική πλευρά του Νομού Λακωνίας στα όρια με τον Νομό Αρκαδίας. Είναι προστατευμένος από ορεινούς όγκους σε βορρά, δύση και στραμμένος προς τα Νοτιοανατολικά. Ο οικισμός είναι ηλιόλουστος καθ' όλη την διάρκεια της ημέρας ακόμα και τους χειμερινούς μήνες. Ο χειμώνας είναι βαρύς και η ομίχλες είναι ένα συχνό φαινόμενο.

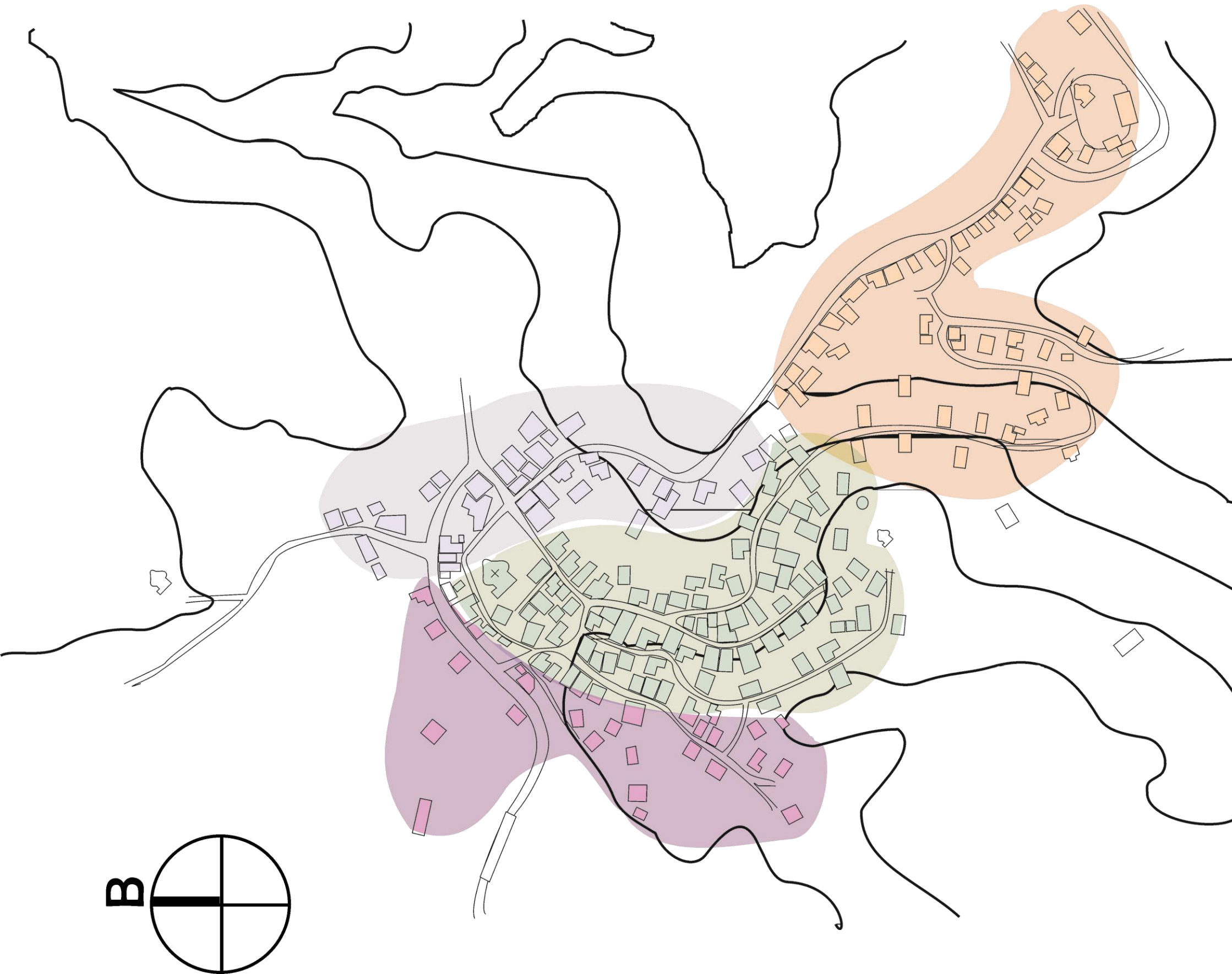
3. Τρόπος ανάπτυξης

Φαίνεται πως ο οικισμός έχει οργανωθεί γραμμικά, κυρίως ως προς δύο δρόμους.

Ο πρωτεύων τον διασχίζει κατά τον άξονα ΒΔ προς ΝΑ (κινείται κατηφορικά) διασχίζοντας την κλίση του εδάφους, και αποτελεί σήμερα τον βασικό οδικό άξονα του οικισμού, συνδέοντας τις δύο πλατείες του χωριού (πάνω πλατεία και κάτω πλατεία) αλλά χωρίζει και το χωριό στα δύο. Αξίζει να σημειωθεί ότι ο δρόμος αυτός σε κάποια σημεία του ακολουθεί ρέμα και την φυσική κλήση του εδάφους. Ο δευτερεύων δρόμος ξεκινά από την πάνω πλατεία και κινείται στο δεύτερο μισό του χωριού καθώς συνεχίζει και βγαίνει από αυτό, οδηγώντας στα επόμενα γειτονικά χωριά προς τα ανατολικά. Με βάση την παλαιότητα των κτιρίων και την πυκνωση των κτισμάτων έχουμε δύο ακόμα άξονες με διακλαδώσεις από την πάνω πλατεία προς το ρολόι.

4. Το μέγεθος του οικισμού

Οι οικίες που καταγράφηκαν κατά την εργασία ήταν 228 από τις οποίες οι 150 είναι κατοικήσιμες, οι 14 σε κακή κατάσταση, οι 50 είναι νεότερα κτίσματα και υπάρχουν 7 ερείπια.

5. Οικιστικές ενότητες

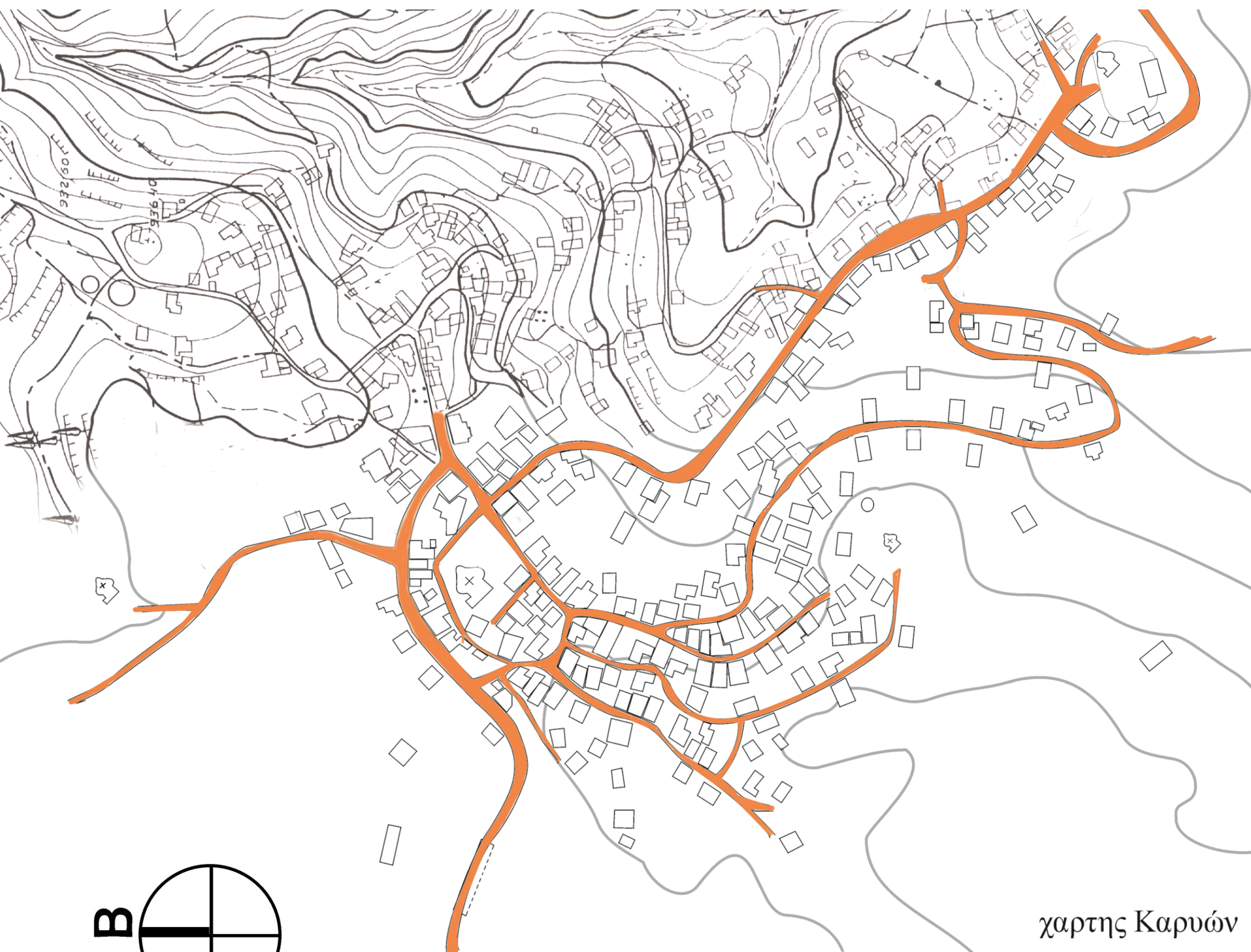
Λόγω του μεγάλου βαθμού αλλοίωσης του αρχικού χαρακτήρα του οικισμού, με δυσκολία διαφαίνεται ένας διαχωρισμός σε επιμέρους οικιστικές ενότητες. Μία διάκριση θα μπορούσε να γίνει σε πρώτη φάση για την ομάδα κτιρίων που βρίσκεται γύρω από την εκκλησία του χωριού (την πάνω πλατεία, βόρεια και δυτικά της). Παρατηρούνται κτίσματα με ιδιαίτερα επιμελή κατασκευή. Το γεγονός αυτό υποδηλώνει πως στην περιοχή έμεναν οι πιο εύπορες οικογένειες κατά το παρελθόν, ίσως και συγγενικές μεταξύ τους καθώς συνήθως τα γειτονικά αγροτοτεμάχια ανήκαν σε διευρυμένες οικογένειες. Χωριστή οικιστική ενότητα θα μπορούσε να θεωρηθεί και η νότια περιοχή, καθώς είναι αραιοκτισμένη. Αντιστοίχως, κατά μήκος του κεντρικού δρόμου στην είσοδο του χωριού βρίσκονται κυρίως καινούρια κτίσματα, ενώ τα περισσότερα από τα παλαιά έχουν υποστεί σημαντικές αλλαγές και αλλοιώσεις στον χαρακτήρα τους.

6. Είδος και βαθμός αλλοίωσης του παραδοσιακού χαρακτήρα του οικισμού

Μέρος του οικισμού έχει χάσει τον αρχικό του αρχιτεκτονικό χαρακτήρα λόγω πρόσφατων παρεμβάσεων (δεκαετία του 1945 και έπειτα). Ειδικά κατά την δεκαετία του 1950 με 1960 – οπότε και έγινε εφικτή και οικονομικά βιώσιμη επιλογή η ανέγερση κτισμάτων από οπλισμένο σκυρόδεμα στην ελληνική επαρχία – μεγάλο μέρος των παλαιότερων οικιών κατεδαφίστηκε και ανεγέρθησαν καινούρια κτίσματα. Αυτή η τάση είναι πιο φανερή γύρω από τον κεντρικό δρόμο των Καρυών κυρίως στην είσοδο του χωριού, όπου στα καινούρια – υπό τις τότε συνθήκες – κτήρια έχουμε προσθήκες και αντικαταστάσεις τμημάτων των κτισμάτων. Στο τμήμα πάνω από την κεντρική πλατεία υπάρχουν καινούργια κτήρια που μιμούνται τον παραδοσιακό χαρακτήρα των κτισμάτων της Λακωνίας αλλά πολλές φορές ακαλαίσθητα. Ωστόσο, μεγάλο μέρος των παλαιότερων οικιών επιβιώνει μέχρι και σήμερα (70% των κτισμάτων), αν και από αυτές οι μισές τουλάχιστον (33%) έχουν υποστεί επεμβάσεις και προσθήκες που δραστικά αλλοίωσαν τον αρχικό τους χαρακτήρα.

Χαρακτηριστικότερες παρεμβάσεις είναι οι εξής:

Αντικατάσταση ξύλινων στοιχείων με νέα από οπλισμένο σκυρόδεμα. Τυπική είναι η αντικατάσταση των ξύλινων χαγιατιών, όπως και του μεσοδοκιού στο κατώι. Συχνή είναι και η χρήση σύγχρονων κουφωμάτων από αλουμίνιο, ακόμα και σε χρώματα που παραδοσιακά δε χρησιμοποιούνταν. Επιχρίσματα, όπως και βαφές χρησιμοποιούνται πολλές φορές αλόγιστα, ζημιώνοντας σημαντικά το χαρακτήρα των κτισμάτων. Τέλος, ως αναφερθούν και προσθήκες μεγάλης έκτασης (συχνά ολόκληροι όροφοι από οπλισμένο σκυρόδεμα) που ουσιαστικά σκεπάζουν εντελώς το παλαιότερο κτίσμα και το κάνουν μη αναγνωρίσιμο.

Β. Οι ελεύθεροι χώροι.

1. Ιδιωτικοί ελεύθεροι χώροι - Οι αυλές

Ο αγροτικός χαρακτήρας του οικισμού δεν ευνόησε την πυκνή δόμηση, και ουσιαστικά οι οικίες είναι ελεύθερα τοποθετημένες μέσα σε αγροτεμάχια, έχοντας σαφή σχέση περισσότερο με τους δρόμους παρά μεταξύ τους. Έτσι οι αυλές στις περισσότερες περιπτώσεις δεν είναι τίποτα παραπάνω από τμήμα της καλλιεργήσιμης γης μέσα στην οποία είναι τοποθετημένο το κτίσμα. Ωστόσο παρατηρείται ένας κοινός παρονομαστής, που επιβάλλει στα κτήρια να είναι στραμμένα με τη στενή πλευρά τους στο δρόμο, ενώ η είσοδος βρίσκεται στη μακρά πλευρά και βγάζει στην αυλή. Τα όρια των αυλών επομένως δεν είναι σαφή, και τις περισσότερες φορές απλά ακολουθούν τη φυσική διαμόρφωση του εδάφους. Συχνά δεν υπήρχαν διαχωριστικές μάντρες, ενώ όταν υπήρχαν ήταν γενικά χαμηλού ύψους.

2. Δημόσιοι-κοινόχρηστοι χώροι.

Δρόμοι και πλατώματα.

Το οδικό δίκτυο του οικισμού των Καρυών είναι αρκετά αραιό, και κατά πάσα πιθανότητα εξελίχθηκε λόγω της ανάγκης να συνδέονται οι διάφορες οικίες μεταξύ τους και με τους κεντρικούς δρόμους.

Από εκείνη τη στιγμή στο παρελθόν που παγιώθηκαν κάποιες οδικές χαράξεις, οι οικίες άρχισαν να τοποθετούνται σε σχέση ως προς αυτές. Έτσι έχουμε μία γενικά ακανόνιστη ρυμοτομία, με δρόμους των οποίων το πλάτος δεν παραμένει σταθερό, και όπου το μόνο οργανωτικό στοιχείο είναι η σχέση τους ως προς τις δύο κεντρικές αρτηρίες. Παρόλο που οι δρόμοι είναι σχετικά στενοί, δύσκολα το αντιλαμβάνεται κανείς. Αυτό οφείλεται σε μεγάλο βαθμό στην αραιή δόμηση του οικισμού και στα συχνά ασαφή όρια μεταξύ δρόμων και χωραφιών αλλά και στην κλίση του εδάφους. Εντείνεται τέλος η εντύπωση αυτή και από το χαμηλό ύψος των κτισμάτων σε κάποιους δρόμους. Σε όλο τον οικισμό παρατηρήθηκε μόνο ένα κτίσμα που διέθετε τρίτο όροφο. Τα πλατώματα στην πλειονότητά τους είναι αγροτεμάχια, μέσα στον ιστό του οικισμού. Είναι άμεσα προσβάσιμα στις περισσότερες περιπτώσεις, ενώ συχνά δε γίνεται σαφές εάν ένας χωματόδρομος είναι μέρος του οδικού δικτύου ή οδηγεί σε ιδιωτική ιδιοκτησία.

Οργανωμένοι ανοικτοί χώροι δεν υπάρχουν, με μοναδική εξαίρεση τις πλατείες του χωριού από τις οποίες η πάνω έχει πρόσφατα πλακοστρωθεί και υπάρχει νέο κτήριο της Κοινότητας. Η κάτω πλατεία δεν έχει κάποια διαμόρφωση. Αυτές αποτελεί και τον μοναδικό ανοικτό χώρο που μπορεί να θεωρηθεί σημείο αναφοράς. Αυτό ισχύει λόγω της θέσης της ως προς τον κεντρικό δρόμο και το συσχετισμό της με σημαντικά δημόσια κτίρια, όπως το ιατρείο, καθώς και λόγω του γεγονότος πως συνδέει τις εκκλησίες μεταξύ τους αλλά είναι ο κύριος ελεύθερος χώρος που αντιλαμβάνεται κανείς εισερχόμενος στον οικισμό.

3. Γενικά μορφολογικά γνωρίσματα.

Η μορφή των κτισμάτων παραμένει απλή σε όλα τα παραδείγματα που μελετήθηκαν.

Ο βασικός τύπος κτίσματος είναι το διώροφο κτίσμα, με είσοδο στην μικρή πλευρά που είναι τοποθετημένη στον δρόμο (λόγο της κλίσης του εδάφους τα κτήρια είναι τοποθετημένα με αυτόν τον τρόπο στην πλειονοψηφία τους) και αναλογίες περίπου της τάξης του 1 προς 2. Ακόμα και όταν απαντώνται συνθέσεις κτισμάτων, η βασική μονάδα παραμένει η ίδια, και η σύνθεση περιορίζεται στην παράθεση των κτιρίων ή απλά την επαφή μεταξύ τους.

Ως προς την στέγαση μπορεί να ειπωθεί πως απαντάται πιο συχνά η τρίριχτη στέγη. Σπανιότερα υπάρχουν και τετράριχτες, κυρίως σε νεότερες κατασκευές με νεοκλασικά στοιχεία. Η επικάλυψη γινόταν με βυζαντινά κεραμίδια αν και από το 1930 και έπειτα άρχισαν να χρησιμοποιούνται και τα γαλλικού τύπου.

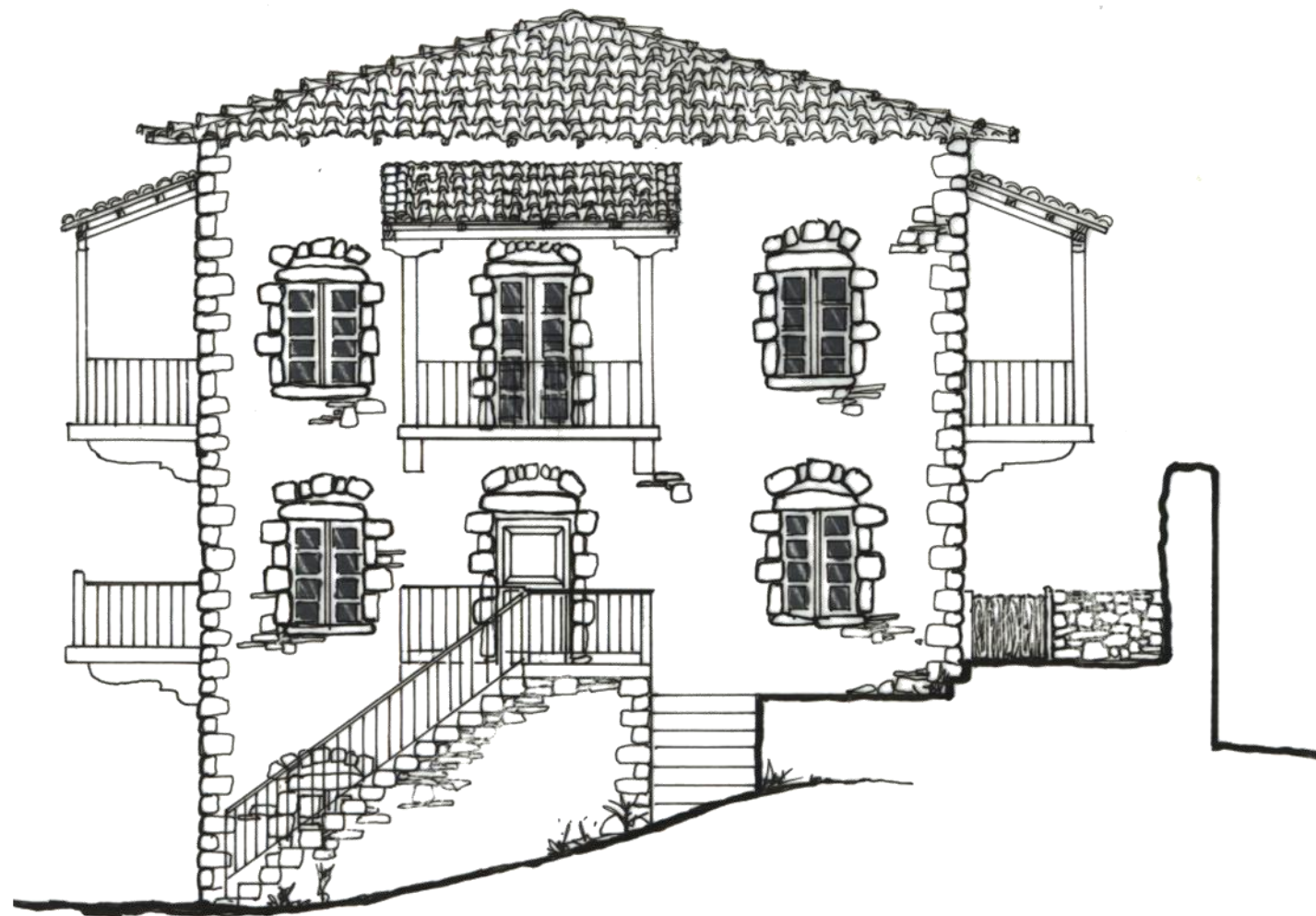
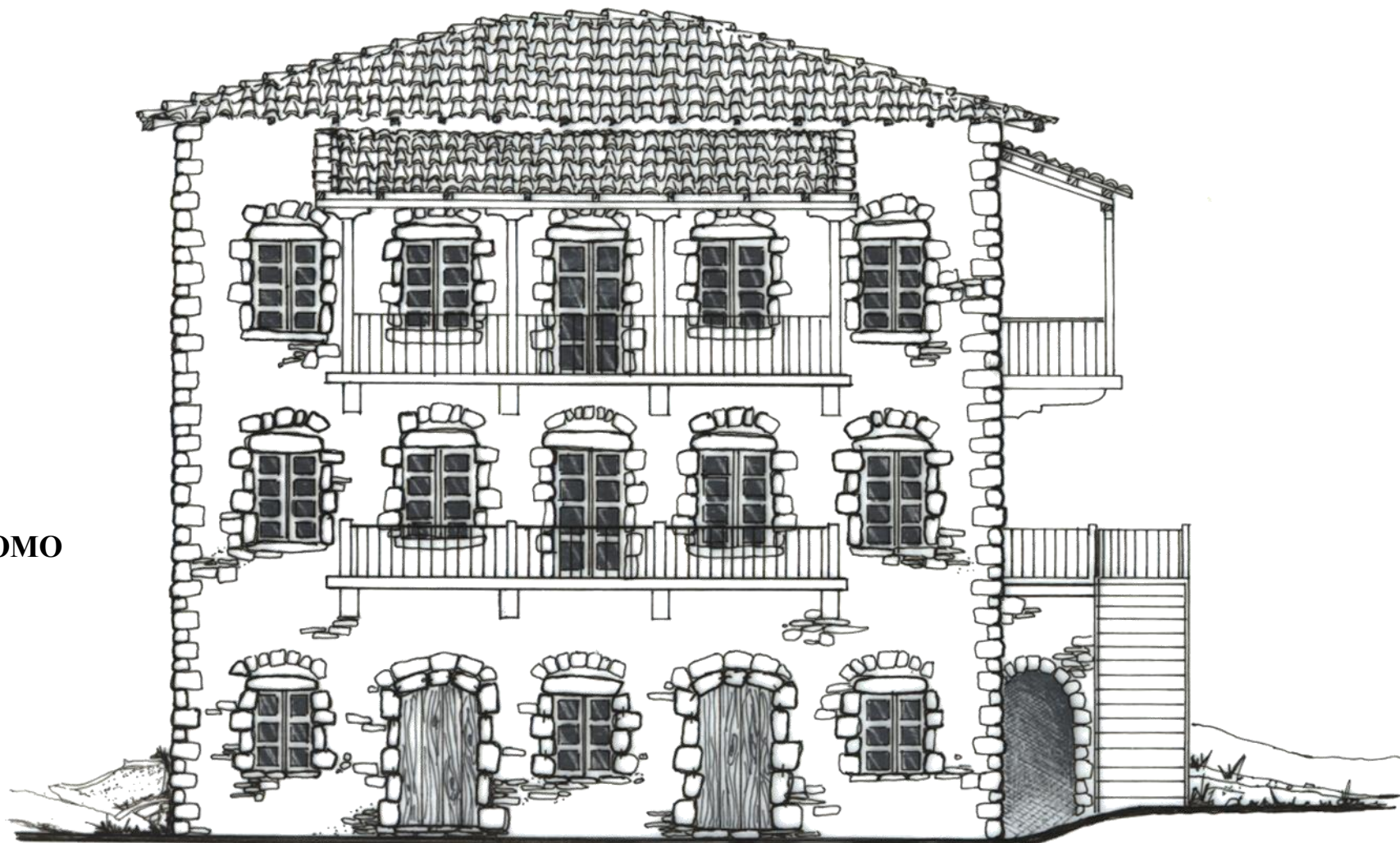
Η τοιχοποιία αποτελείται από ακανόνιστους λίθους σχετικά μικρού μεγέθους, και δεν επιχρίονται ούτε αρμολογούνται σε πολλές περιπτώσεις. Λαξευτοί ή ημιλαξευτοί λίθοι χρησιμοποιούνται αποκλειστικά για την ενίσχυση των γωνιών ή κατ' εξαίρεση στη διαμόρφωση των ανοιγμάτων σε οικίες με νεοκλασικές επιρροές.

Το μέγεθος των κτισμάτων είναι γενικά μικρό, με το μήκος των περισσότερων να μην ξεπερνά τα 12 με 14 μέτρα.

Αν αναλογιστεί κανείς και τον ελεύθερο τρόπο τοποθέτησής τους μέσα σε αγροτεμάχια, αντιλαμβάνεται την αρκετά φιλική προς τον άνθρωπο κλίμακα που τα διακρίνει. Ούτε καθ' ύψος παρατηρούνται μεγάλες εξάρσεις, καθώς σε όλο τον οικισμό υπάρχει μόνο ένα τριώροφο κτίσμα, και στην πλειονότητά τους είναι διώροφα με ύψος μέχρι 7 μέτρα.

Στον διπλανό χάρτη αναφέρονται τα κτήρια που μελετήθηκαν. Προέρχονται ισάξια από όλες τις οικιστικές ενότητες που μελετήθηκαν.

ΟΨΗ ΑΠΟ ΤΟΝ ΔΡΟΜΟ

ΠΛΑΓΙΑ ΟΨΗ

Κτήριο Ι

Χρονολογία κατασκευής: Αρχές 20ου αιώνα.

Θέση:

Κατάσταση: Καλοδιατηρημένο Αρχοντικό

Ύψος: Τρίπατο με ανώι και κατώι

Μορφή: Σχεδόν τετράγωνο

Ιδιαίτερα κατασκευαστικά στοιχεία:

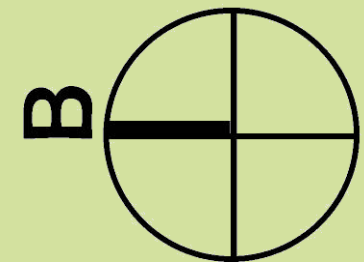
- Θόλος στο κατώι.
- Τοξωτά ανοίγματα.
- Φούρνος στην Αυλή στο πίσω μέρος

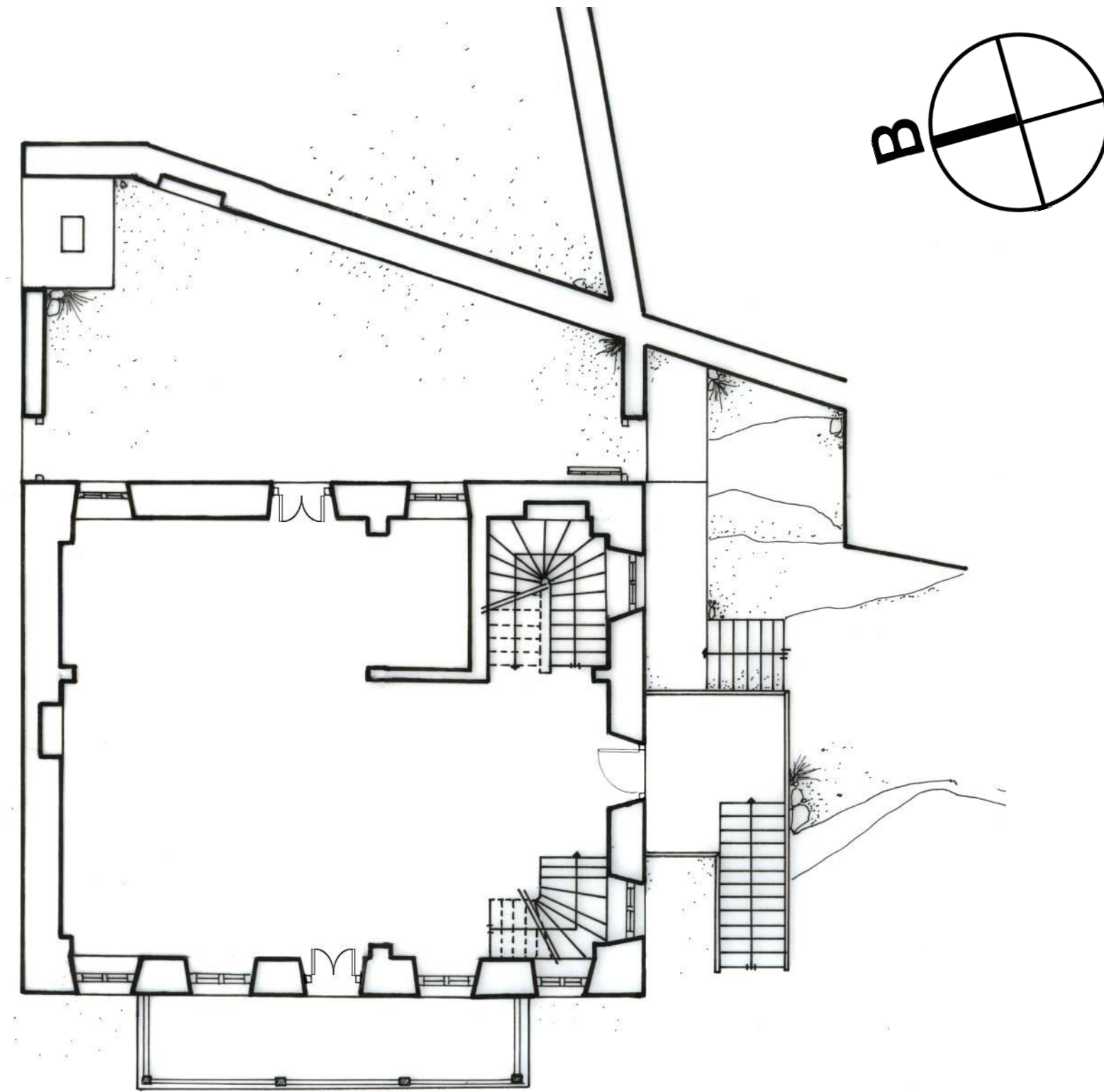
Επεμβάσεις:

- Αντικατάσταση των ξύλινων χαγιατιών με μπαλκόνια από οπλισμένο σκυρόδεμα.
- Προσθήκη ενός ορόφου
- Αντικατάσταση των κουφωμάτων

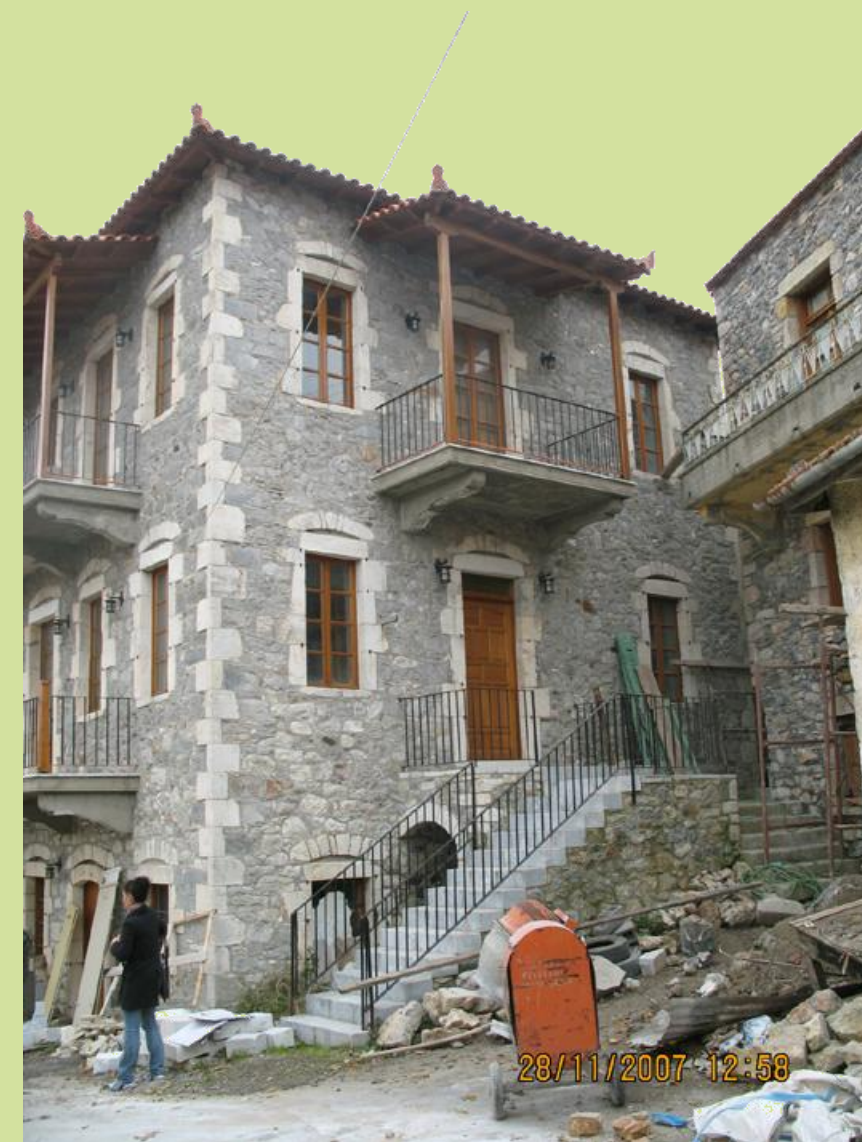
Παθολογία:

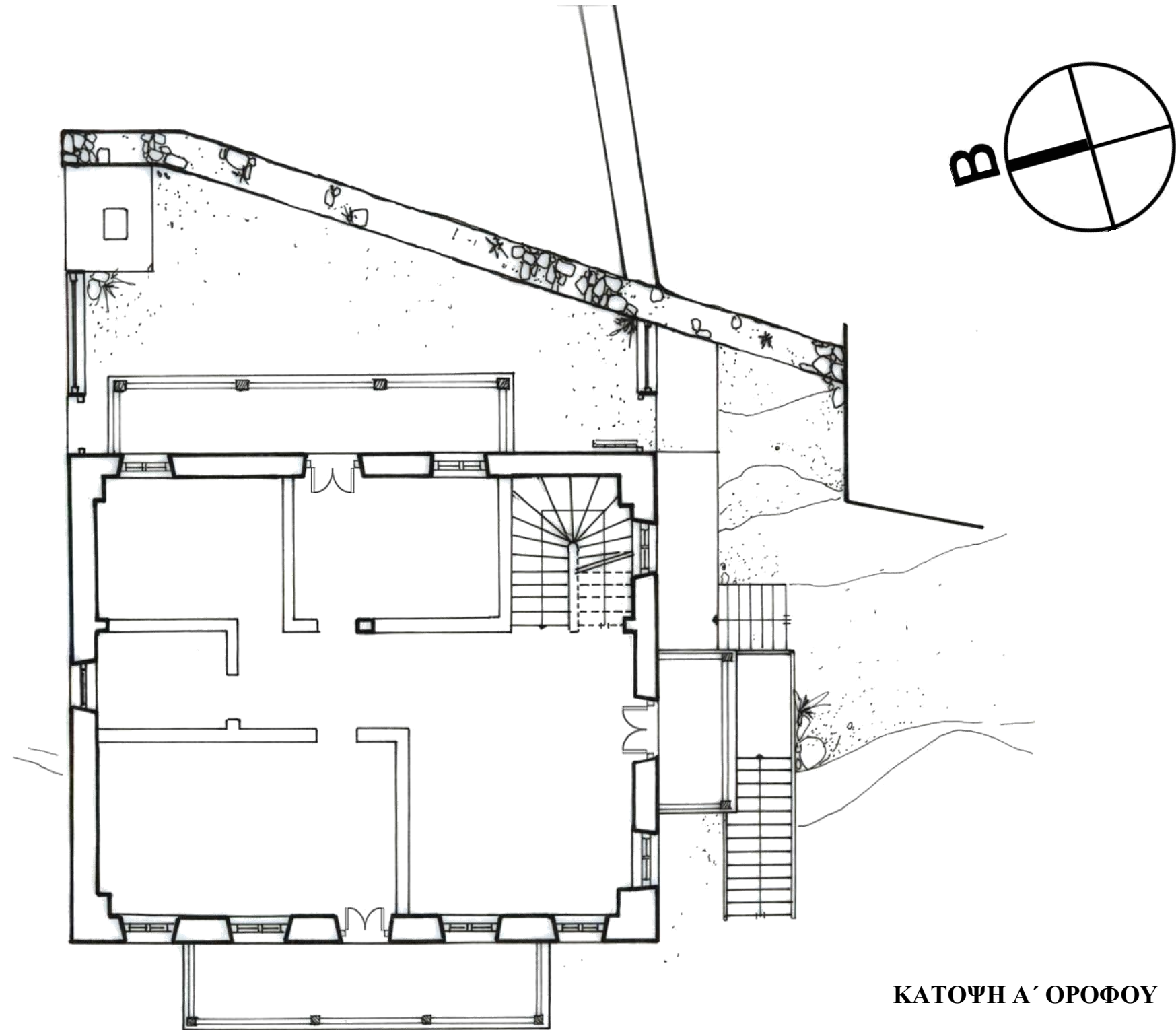
Το κτήριο πριν την επισκευή του ήταν ερείπιο χωρίς στέγη, αλλά η τοιχοποιία του ήταν σε καλή κατάσταση

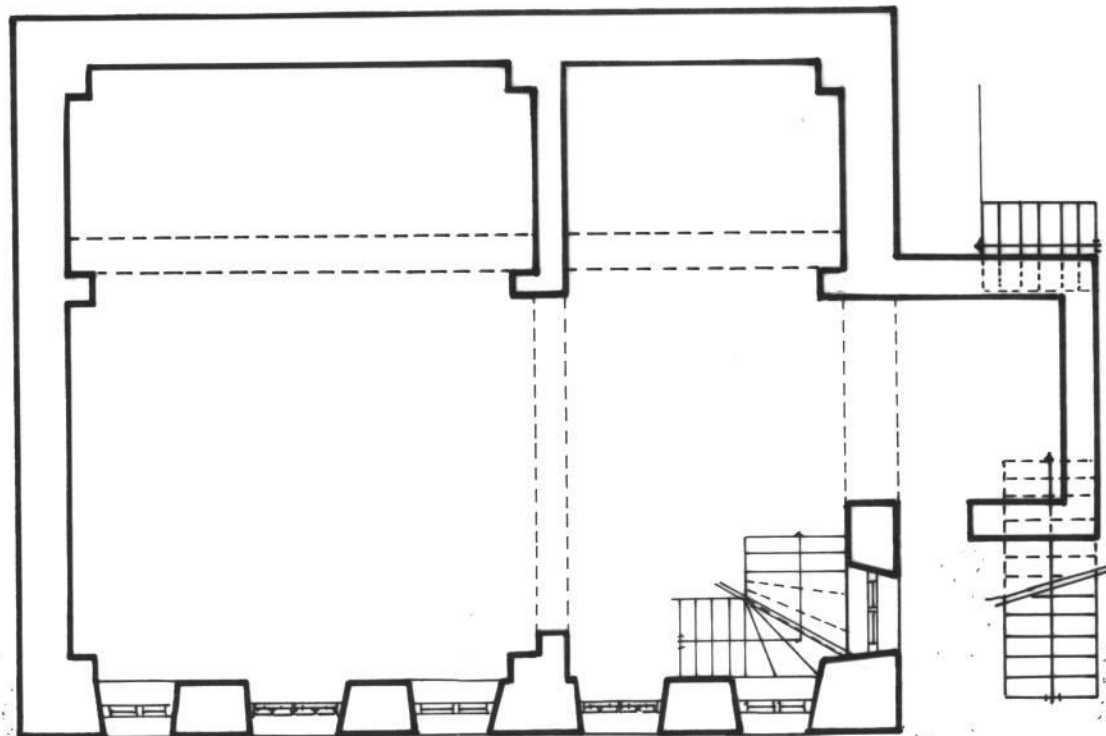
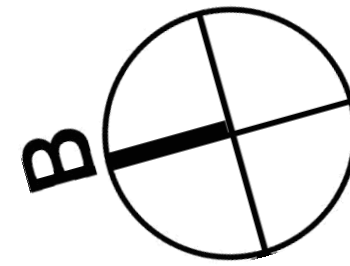

ΚΑΤΟΨΗ Β' ΟΡΟΦΟΥ

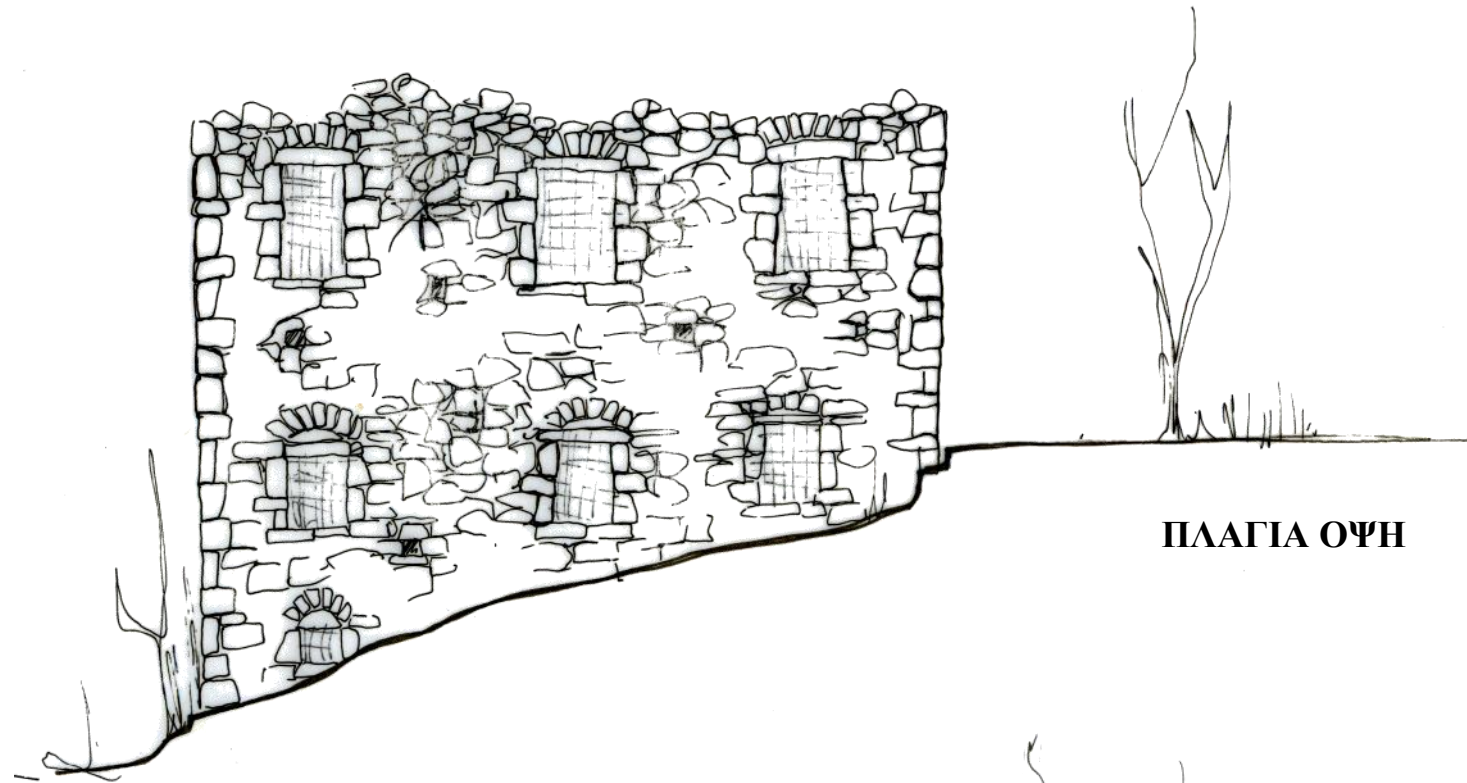

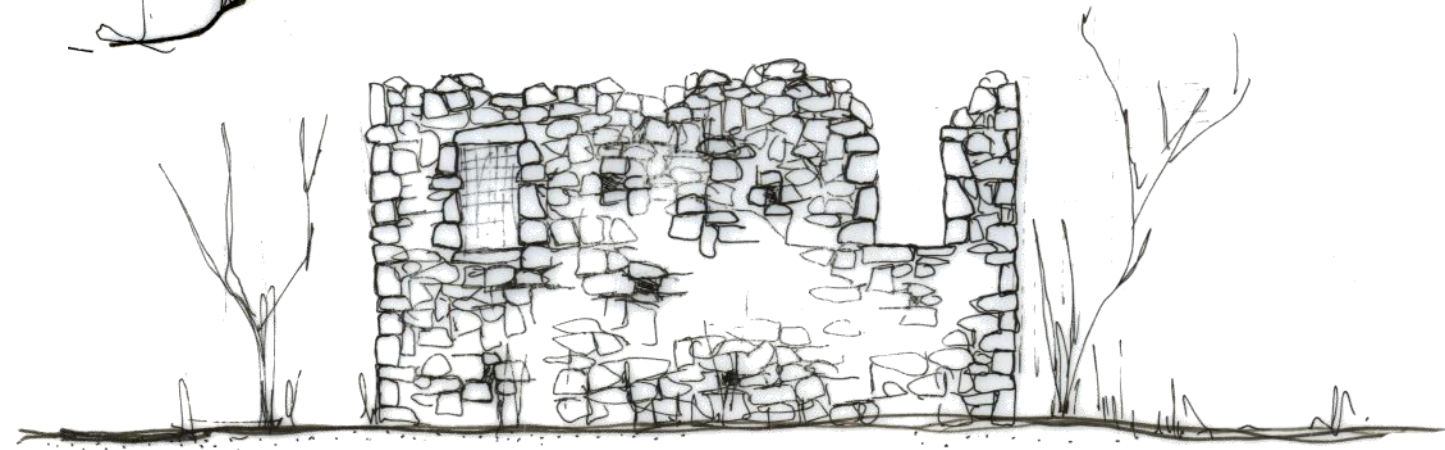

ΚΑΤΟΥΗ

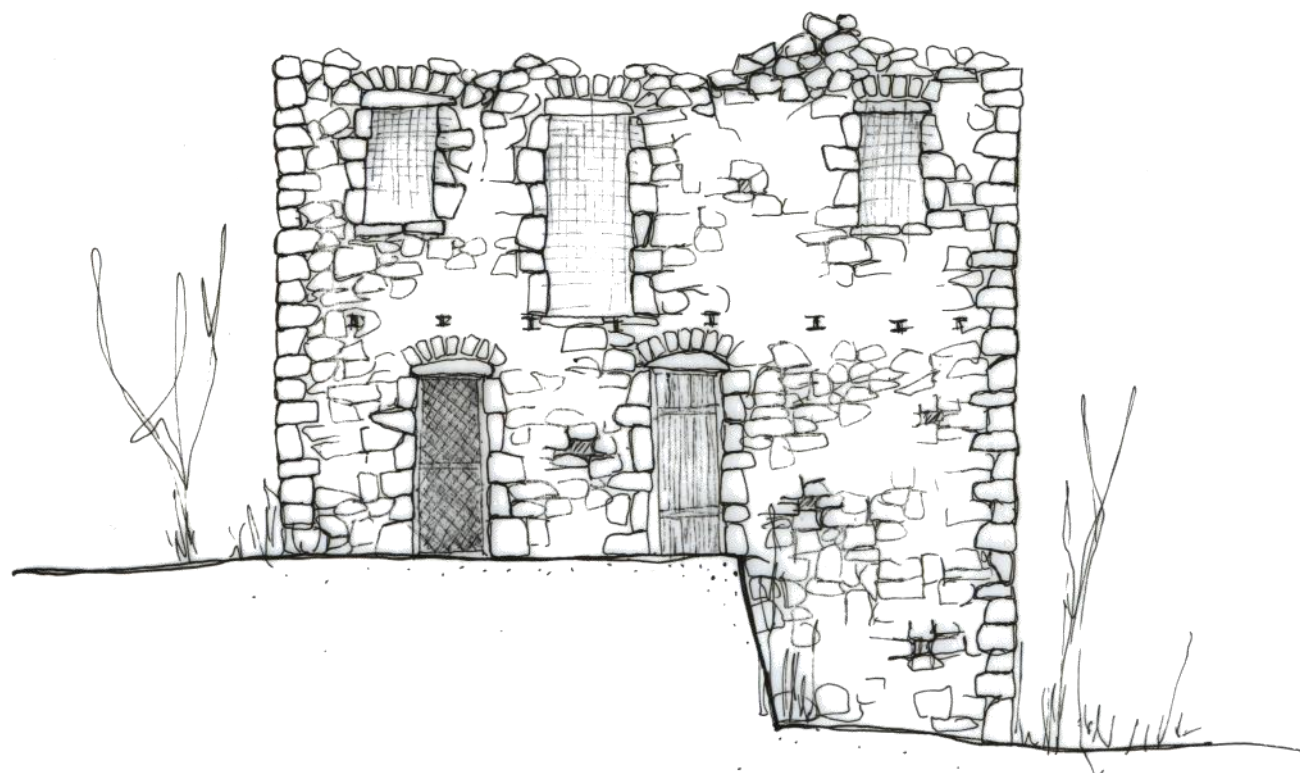

ΠΛΑΓΙΑ ΟΨΗ

ΟΨΗ ΑΠΟ ΤΟΝ ΔΡΟΜΟ

ΟΨΗ

Κτήριο II

Χρονολογία κατασκευής: Αρχές 20ου αιώνα.

Θέση: Νότια της πλατείας

Κατάσταση: Χάλασμα πλήρως ερειπωμένο κακή κατάσταση

Ύψος: Τρίπατο με κατώι και ανώι

Μορφή: Τετράγωνο

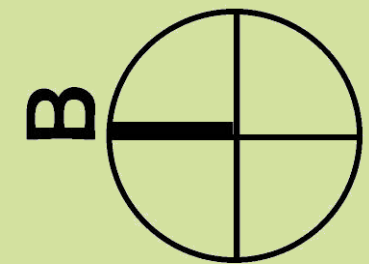
Ιδιαίτερα κατασκευαστικά στοιχεία:

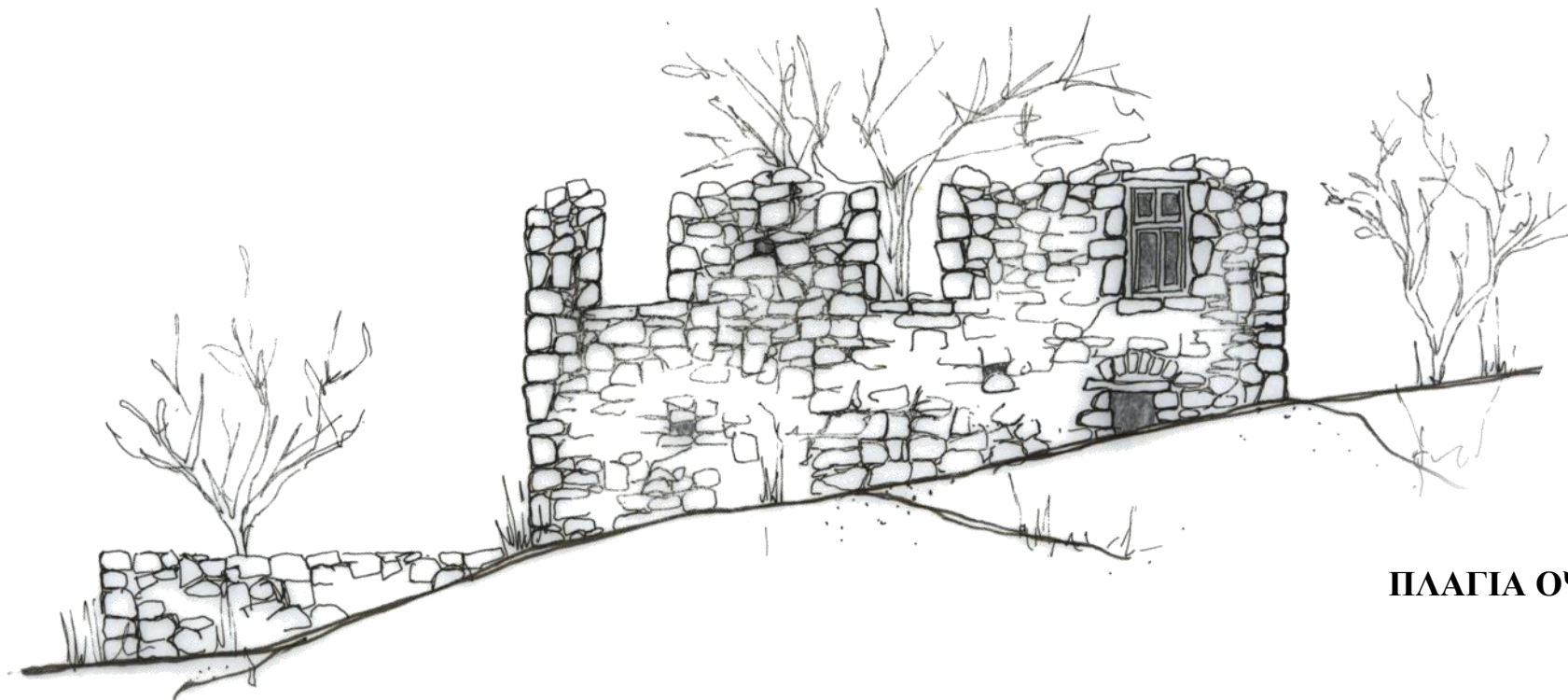
Στοιχεία Λαγκαδιανών κατασκευών
(περιστερώνες)

Παθολογία:

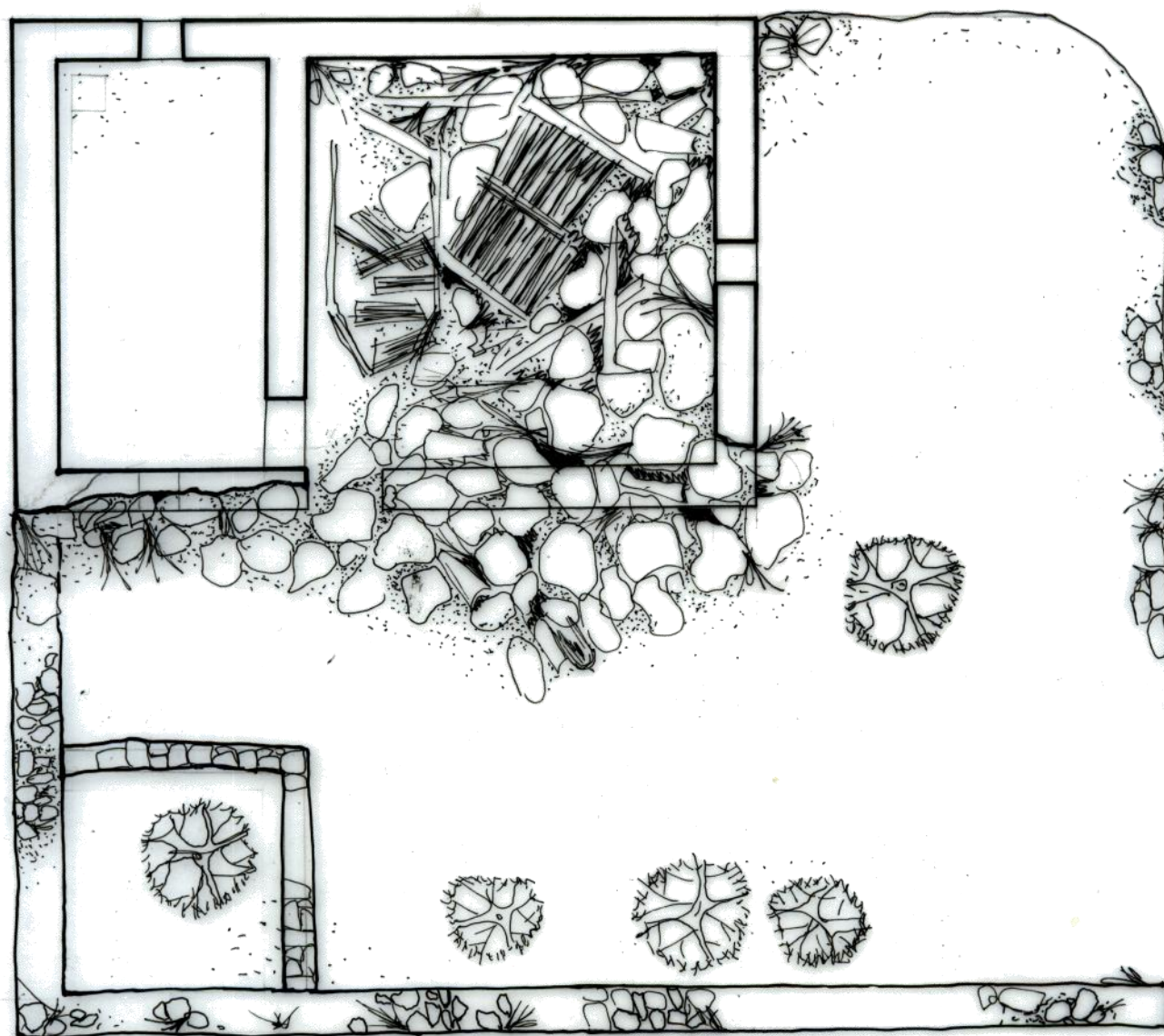
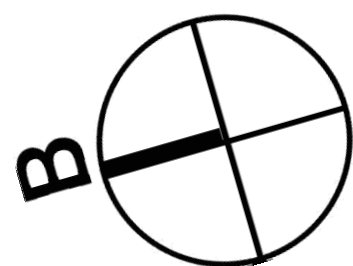
Έχει καεί

Χωρίς κουφώματα στέγη και δάπεδο ανωγείου

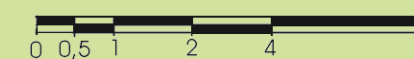

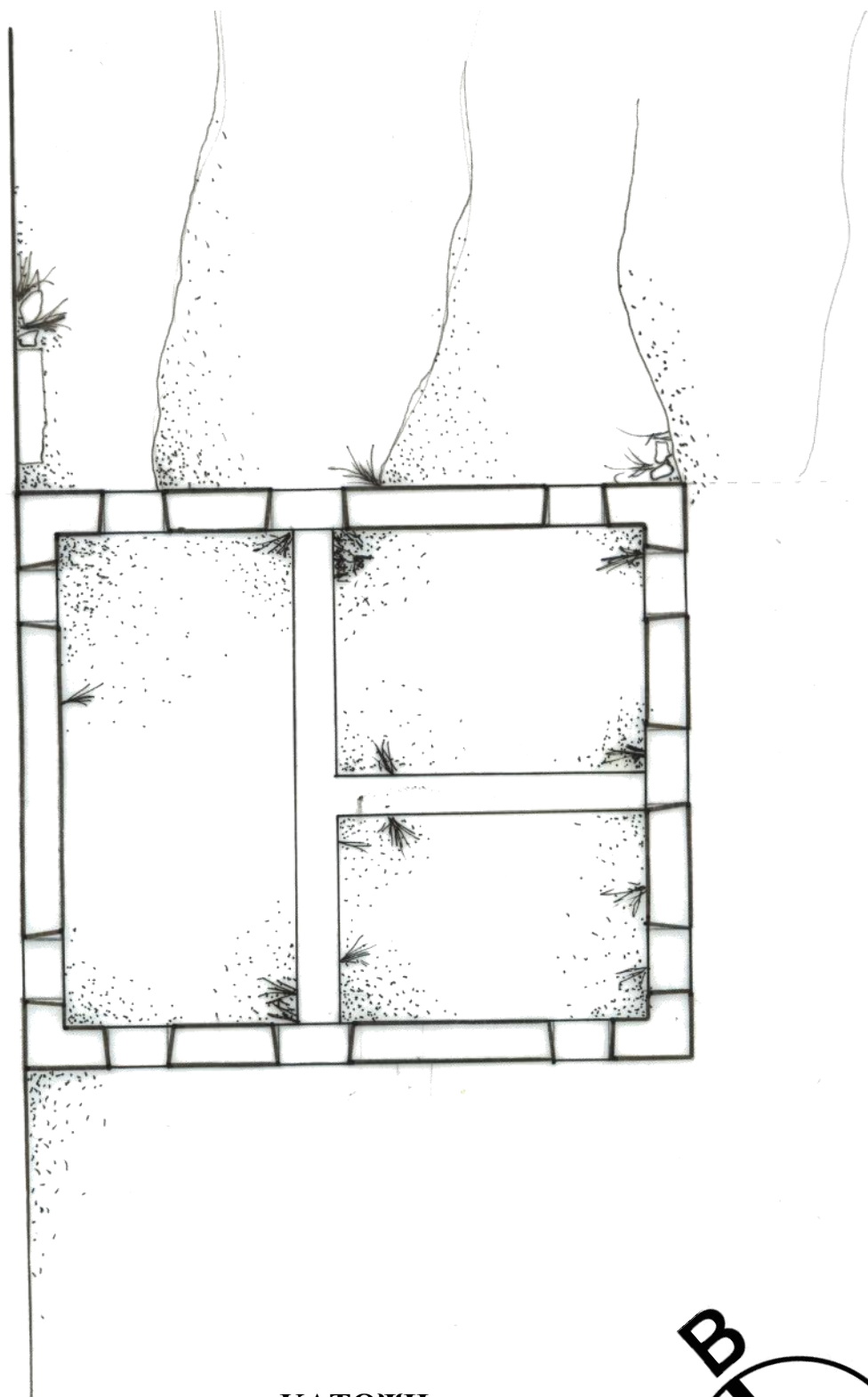

ΠΑΛΙΑ ΟΥΗ

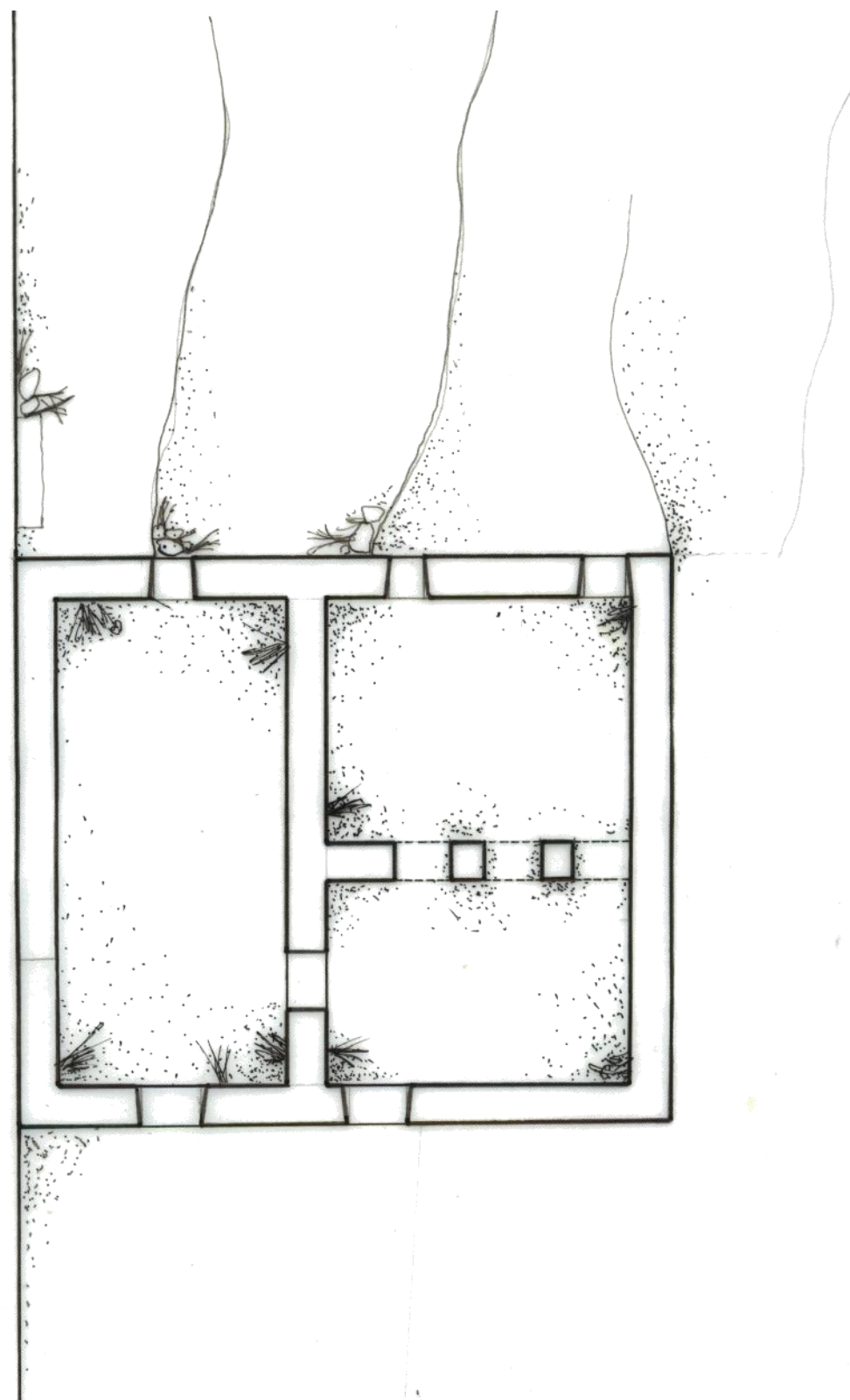
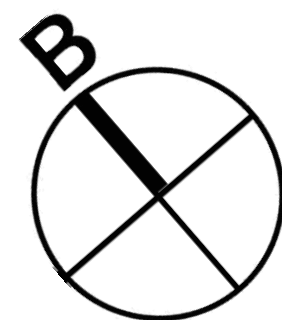

ΚΑΤΟΨΗ

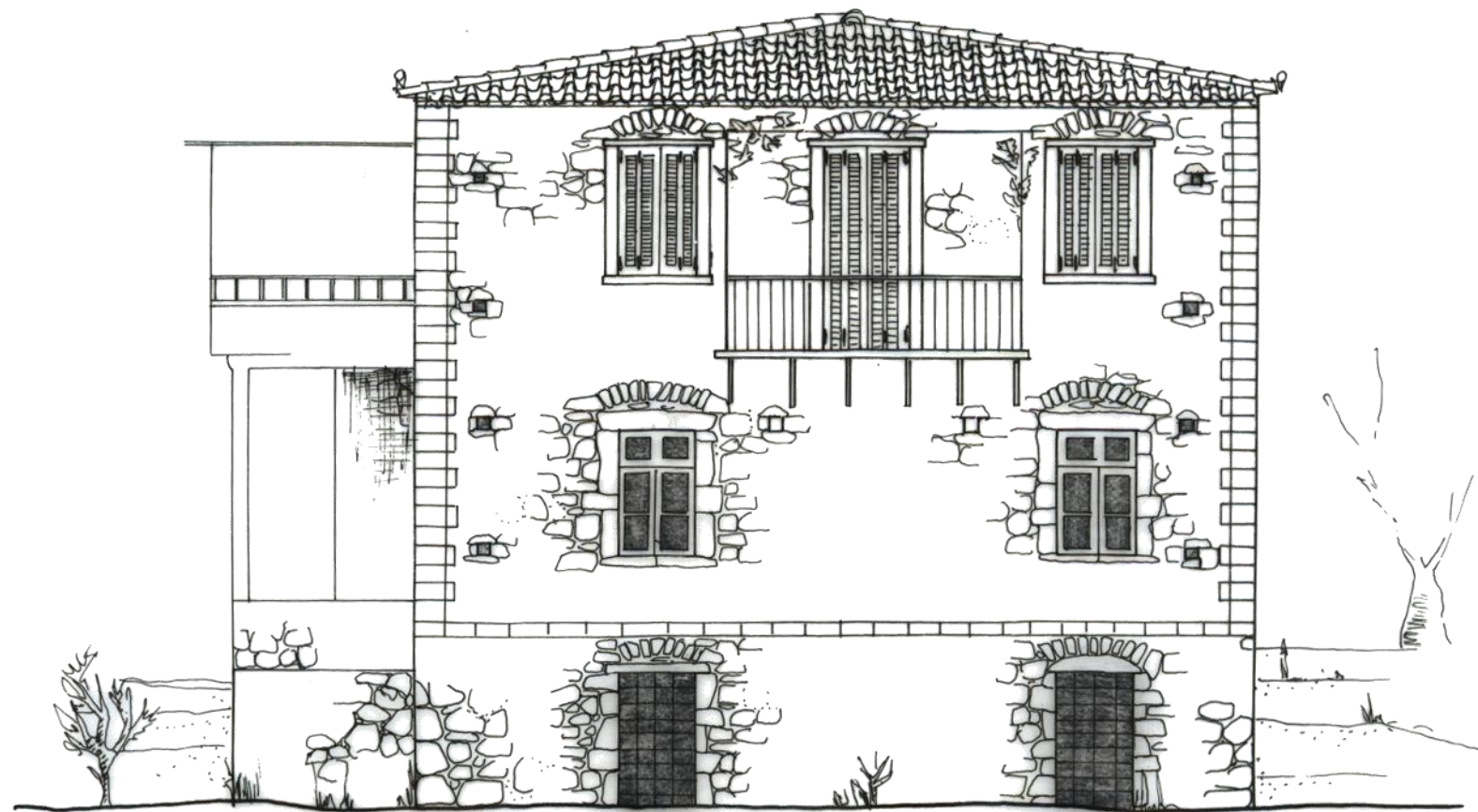

ΚΑΤΟΨΗ

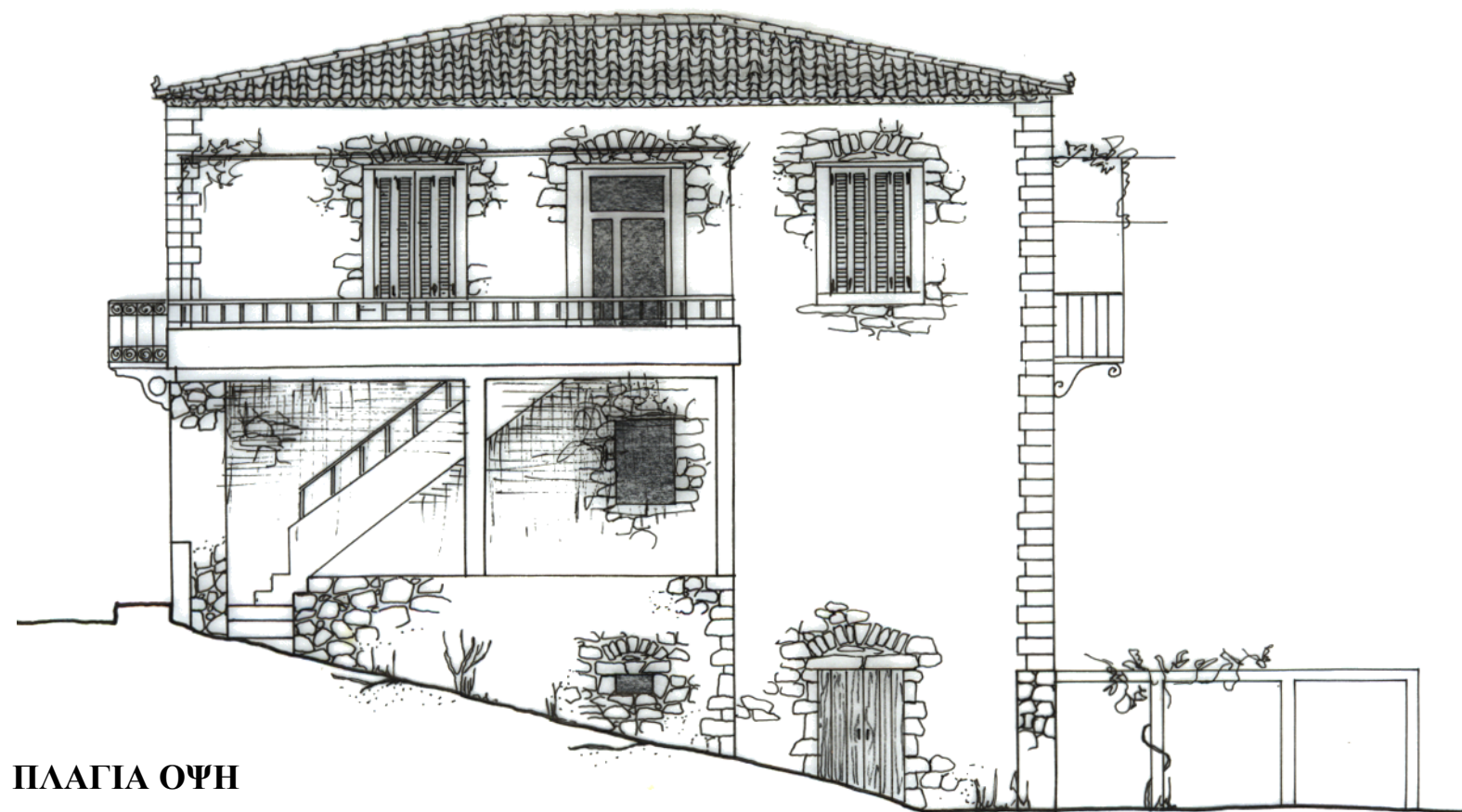

ΚΑΤΟΨΗ

ΠΙΣΩ ΟΨΗ

ΠΛΑΓΙΑ ΟΨΗ

Κτήριο ΙΙ(Οικεία Ματάλα)

Χρονολογία κατασκευής: 19^{ος} αιώνας.

Θέση: Κάτω πλατεία

Κατάσταση: Καλοδιατηρημένο Αρχοντικό

Ύψος: Τρίπατο με κατώι

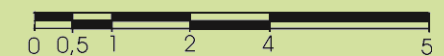
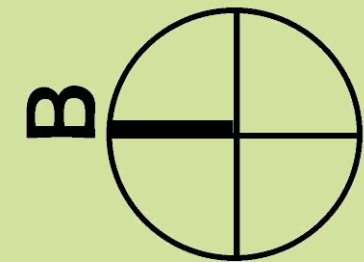
Μορφή: Σχεδόν τετράγωνο

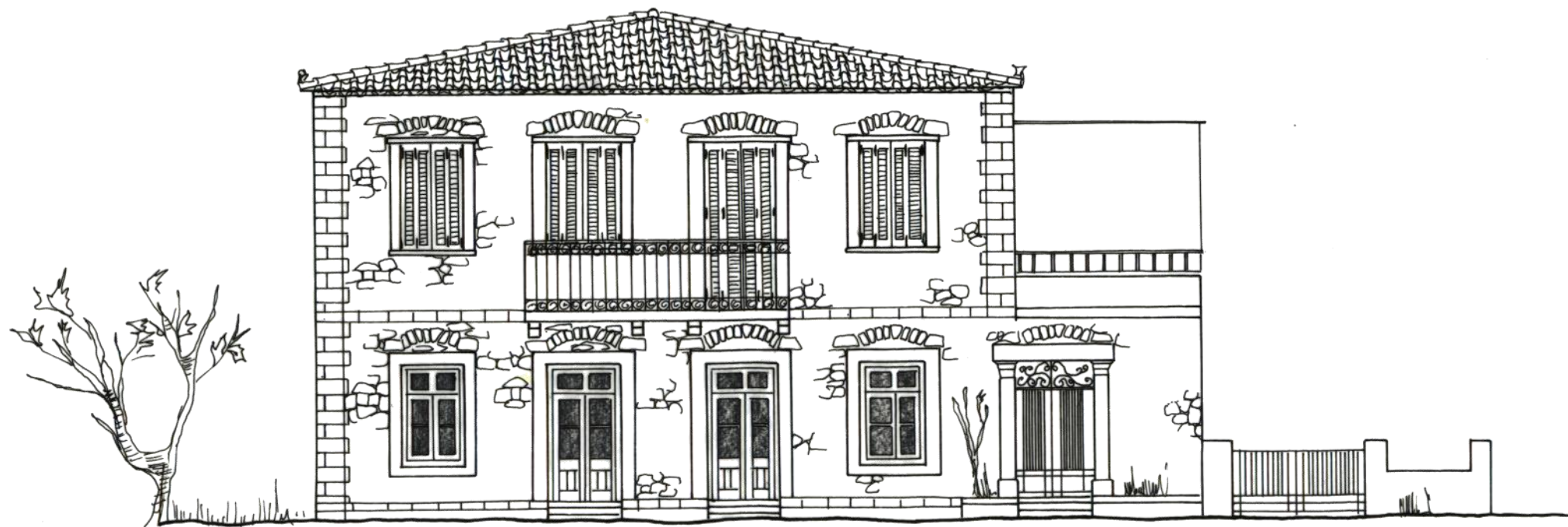
Ιδιαίτερα κατασκευαστικά στοιχεία:

- Σύστημα δύο σειρών τόξων με 2 πλευρικά τόξα.
- Αυλή στο πίσω μέρος
- Μεταλλικές στηρίξεις μπαλκονιών
- Μαρμάρινα φουρούσια

Επεμβάσεις:

- Αντικατάσταση του ξύλινου μπαλκονιού και της σκάλας με μπαλκόνι και σκάλα από οπλισμένο σκυρόδεμα.
- Αντικατάση των κουφωμάτων
- Αντικατάσταση πρεκιών με πρέκια από οπλισμένο σκυρόδεμα

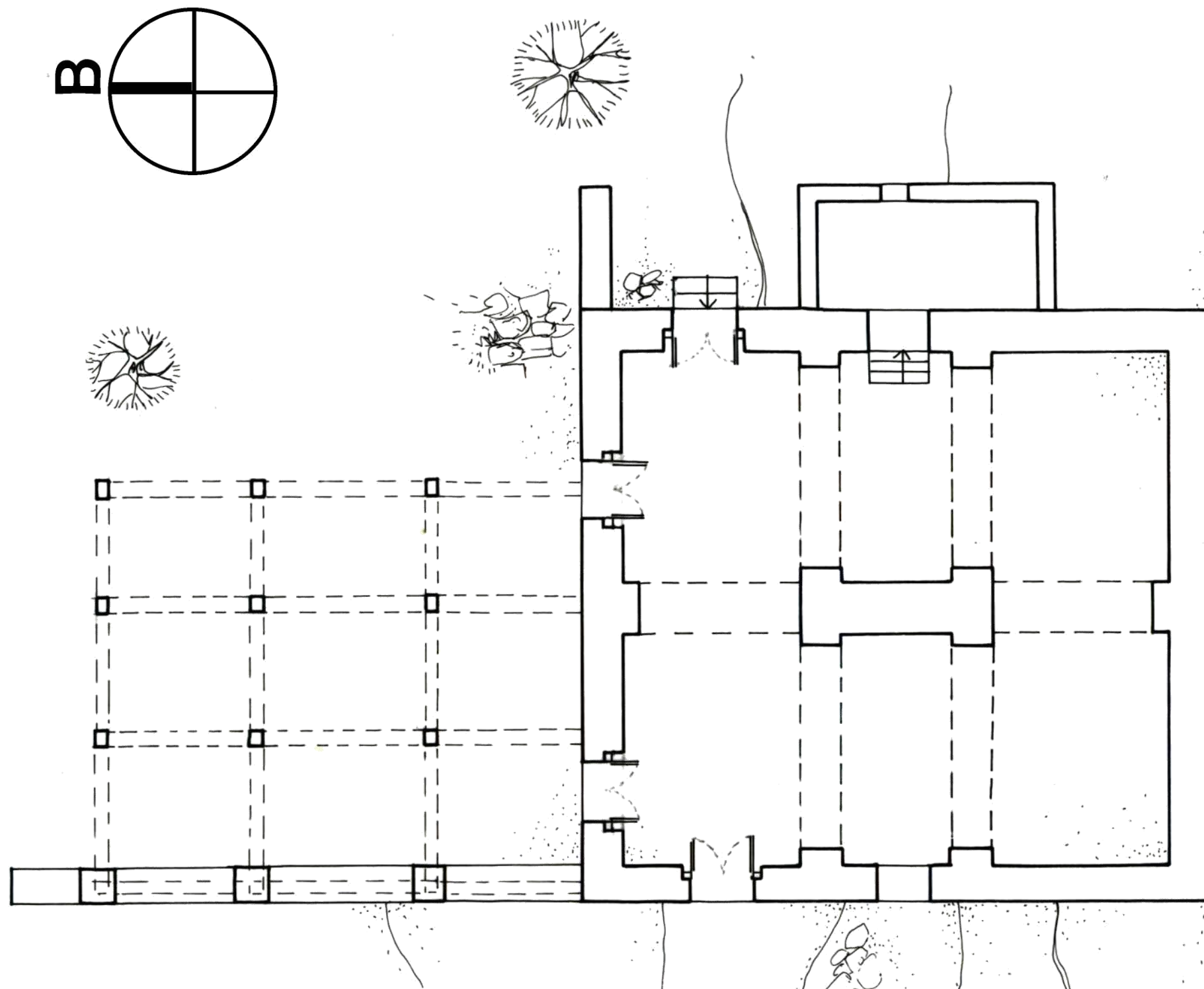

ΟΨΗ ΑΠΟ ΔΡΟΜΟ

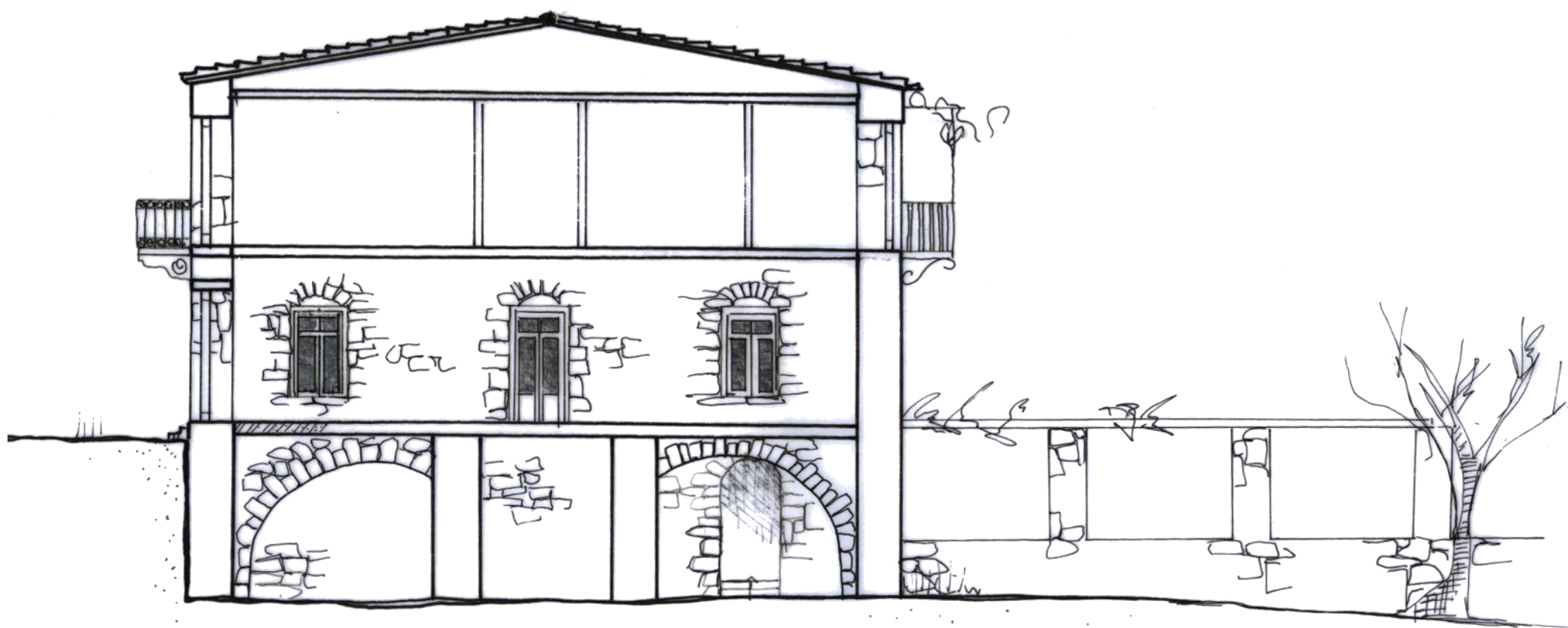
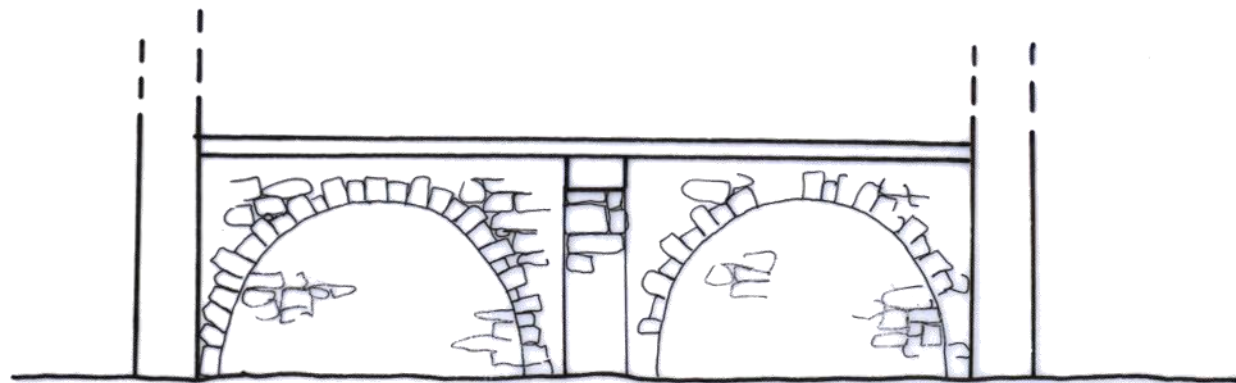
ΠΛΑΓΙΑ ΟΨΗ

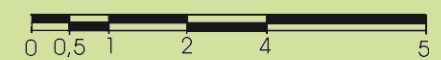
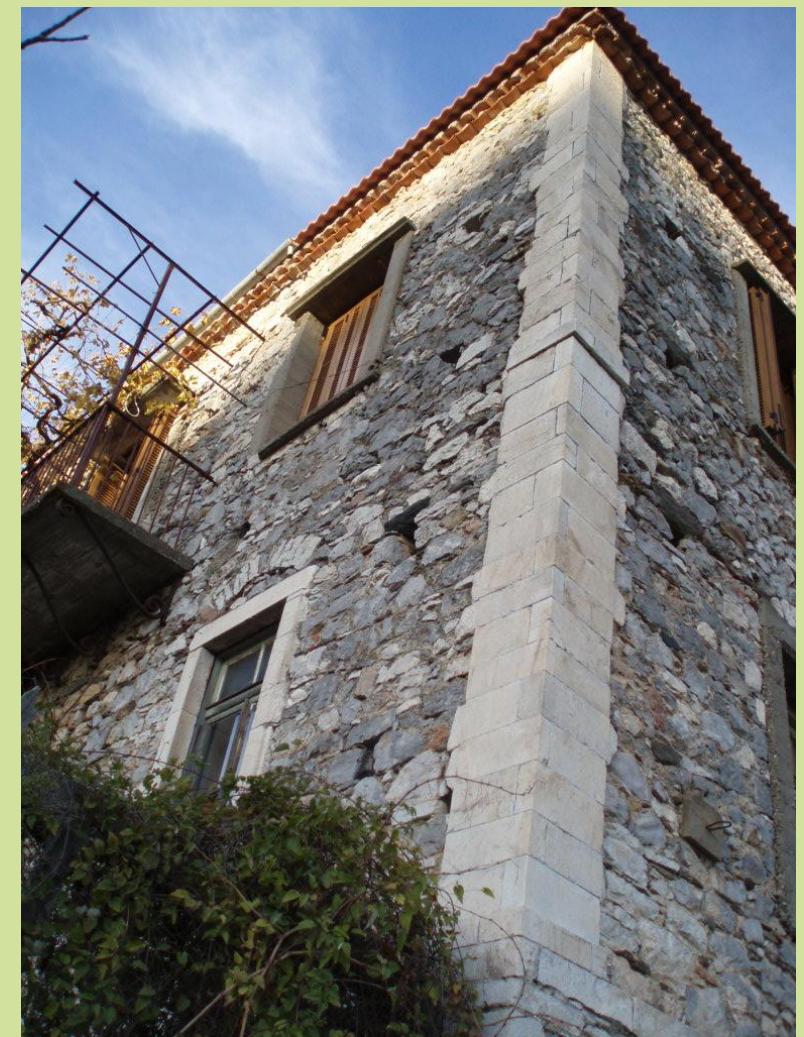

ΚΑΤΟΨΗ

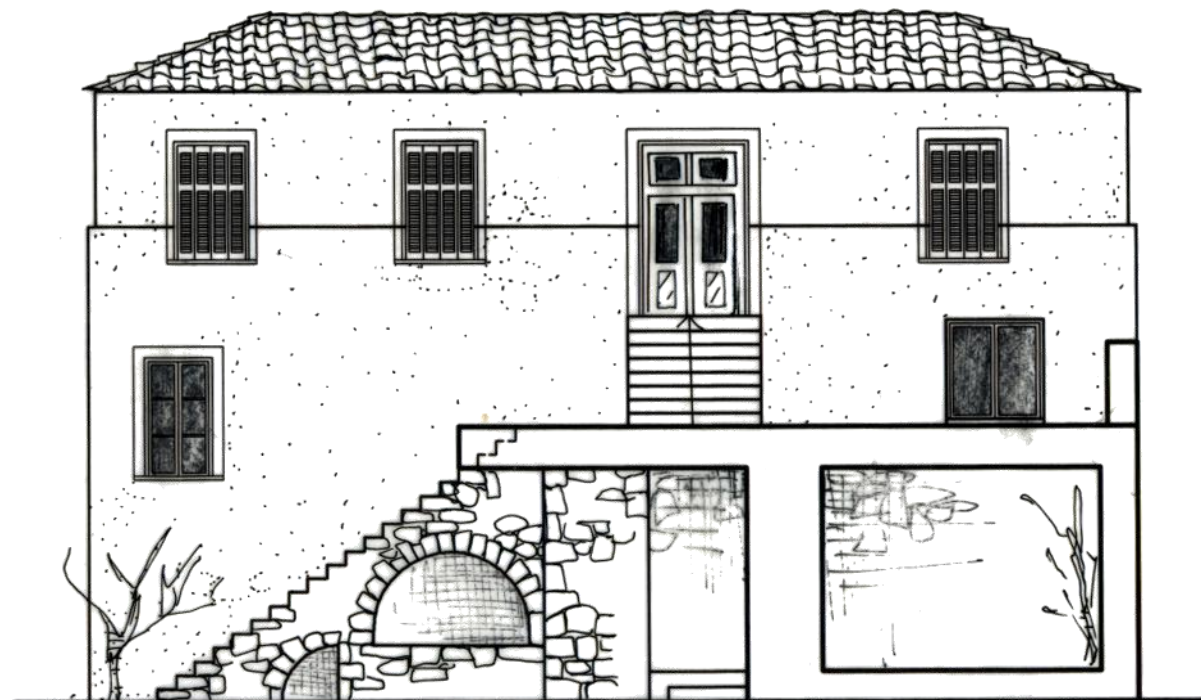

TOMH

ΟΨΗ

ΠΛΑΓΙΑ ΟΨΗ

Κτήριο IV(Καφενείο)

Χρονολογία κατασκευής: 19ος αιώνας.

Θέση: Πλατεία χωριού

Κατάσταση: Καλή

Ύψος: Δίπατο

Μορφή: Γ

Ιδιαίτερα κατασκευαστικά στοιχεία:

– Αυλή στο πίσω μέρος

Επεμβάσεις:

– Κολώνες στήριξης από οπλισμένο σκυρόδεμα

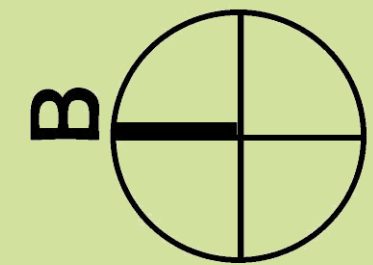
Στο ισόγειο.

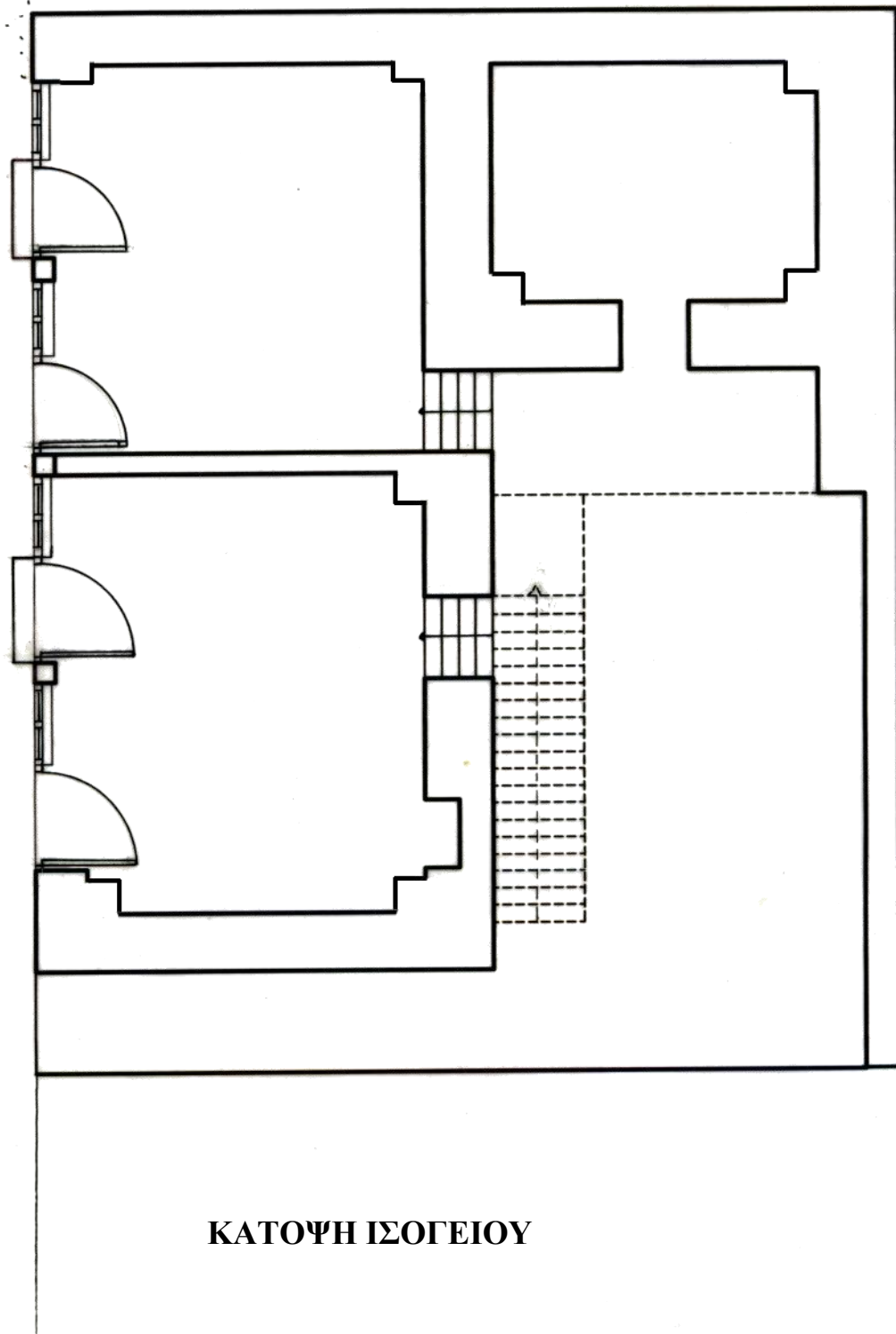
– Προσθήκη ενός ορόφου

– Αντικατάση των κουφωμάτων

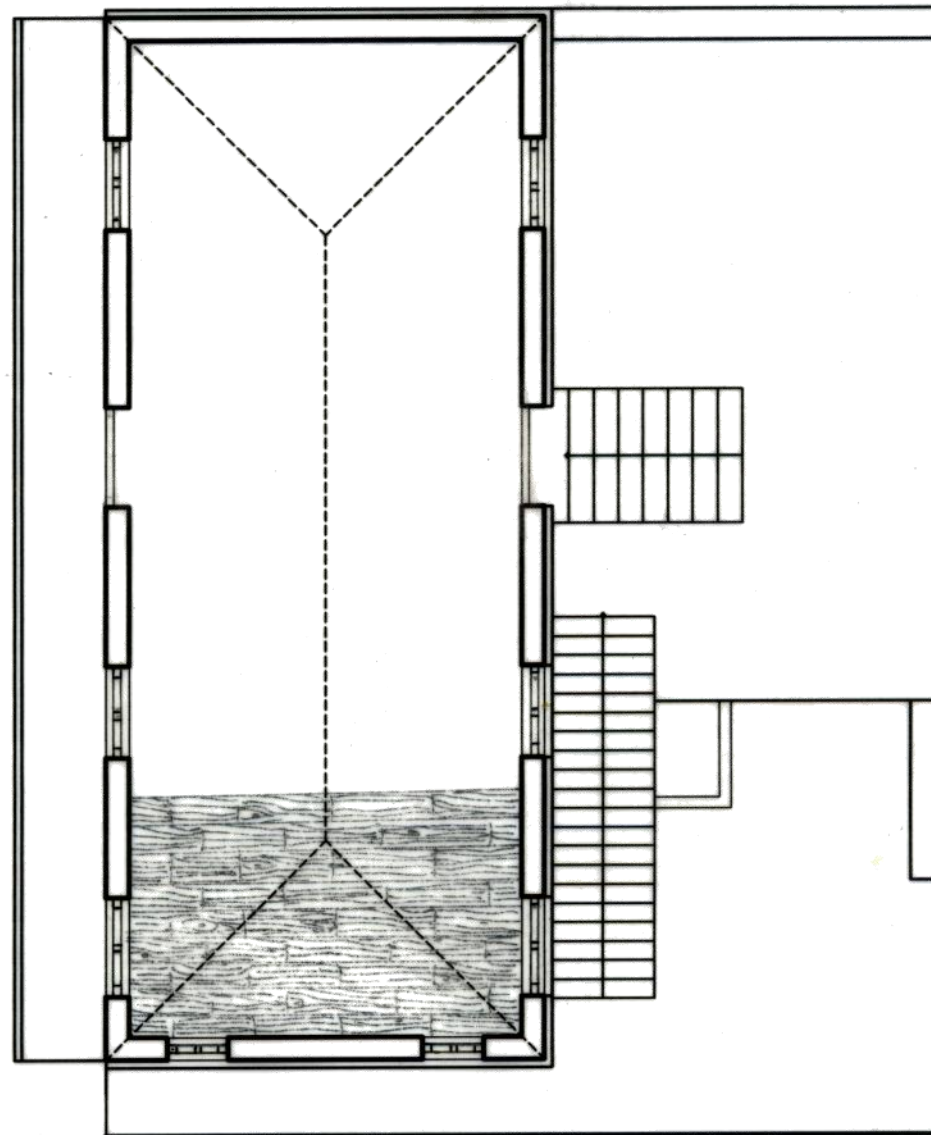
Παθολογία:

Δεν έχει εμφανή προβλήματα

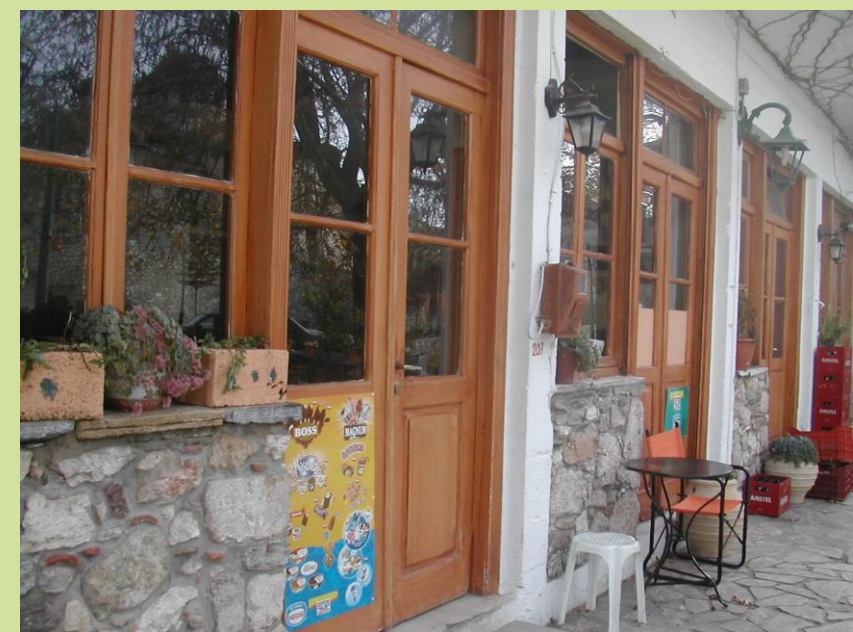
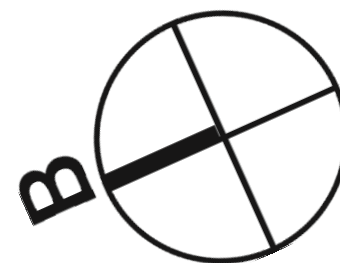

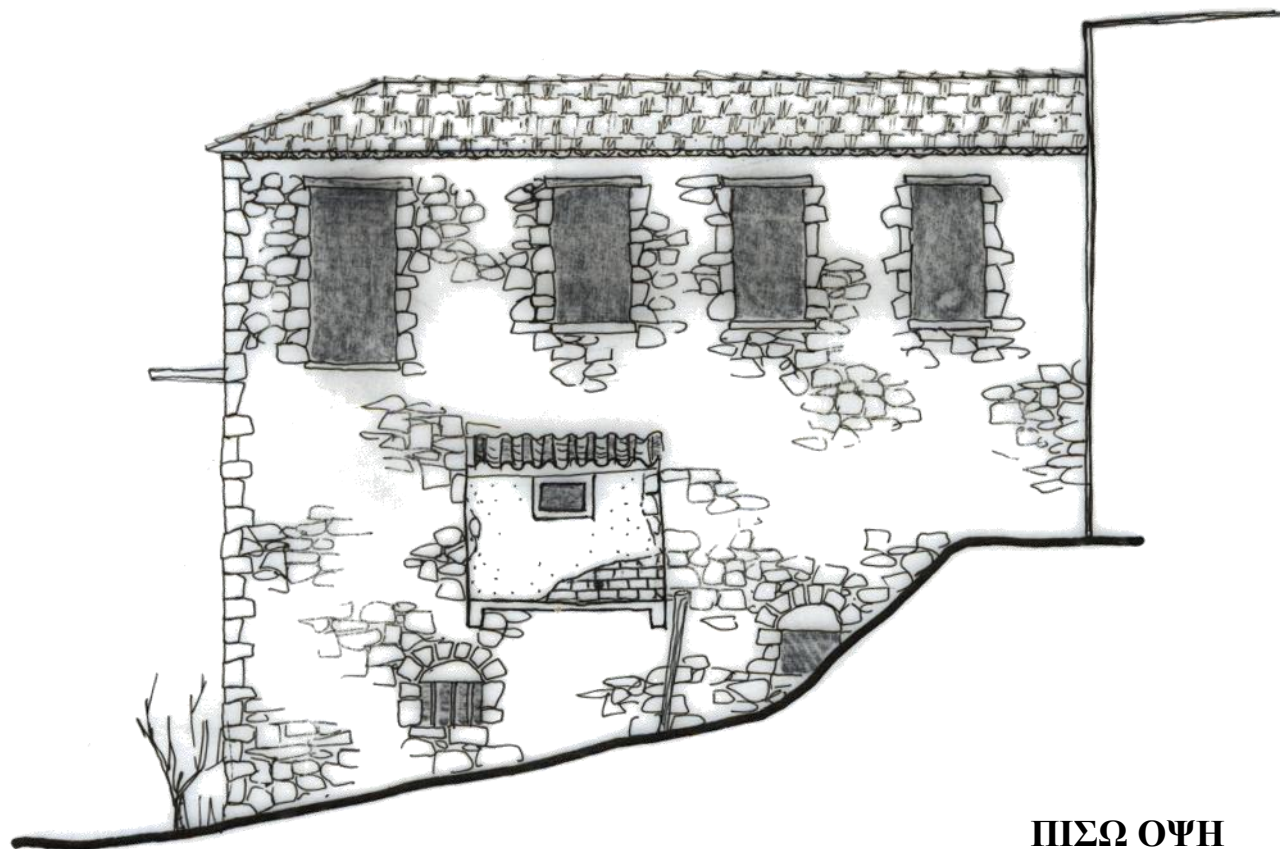

ΚΑΤΟΥΨΗ ΙΣΟΓΕΙΟΥ

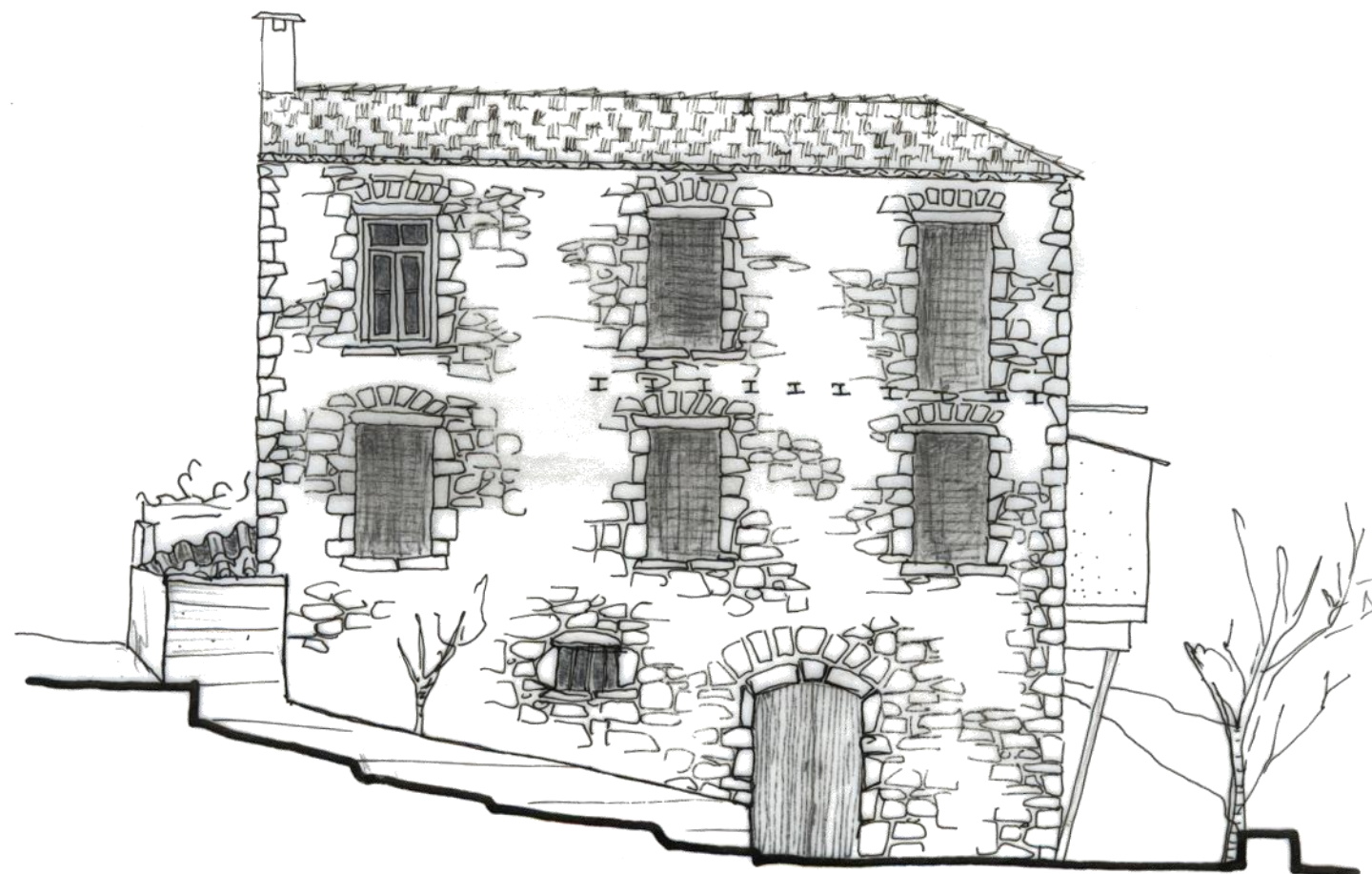

ΚΑΤΟΥΨΗ ΟΡΟΦΟΥ

ΠΙΣΩ ΟΨΗ

ΠΛΑΓΙΑ ΟΨΗ

Κτήριο V (Οικεία Μεντή)

Χρονολογία κατασκευής: Αρχές 20ου αιώνα.

Θέση: Πίσω από την πλατεία

Κατάσταση: υπό επισκευή

Ύψος: Τρίπατο με κατώι

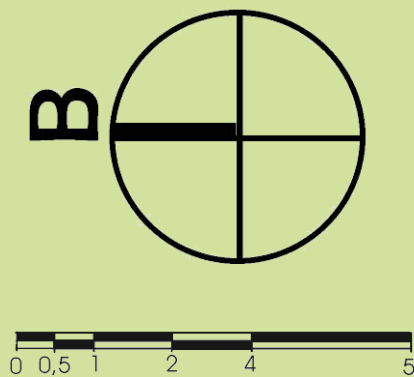
Μορφή: Σχήμα Γ

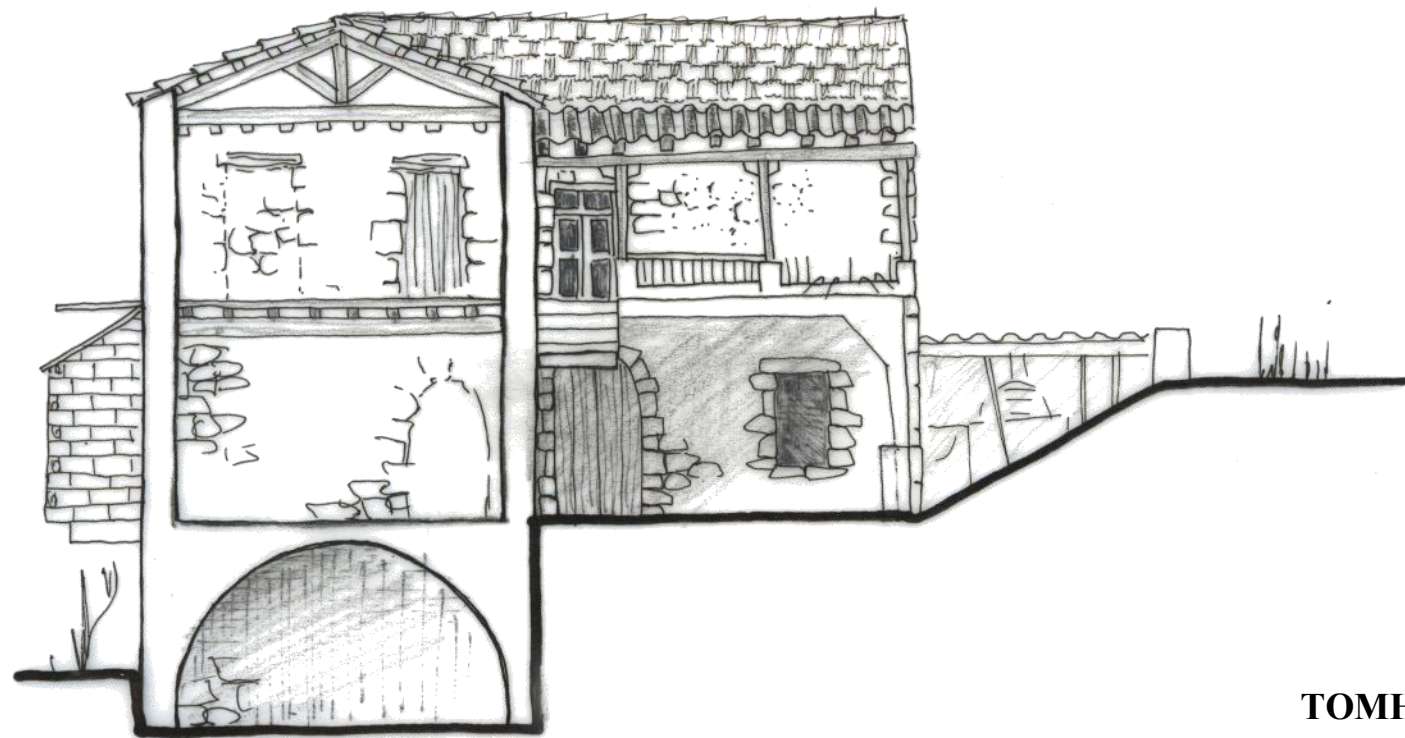
Ιδιαίτερα κατασκευαστικά στοιχεία:

- Τοξωτά ανοίγματα.
- Φούρνος στην Αυλή στο μπροστά μέρος
- Λαγκαδιανοί περιστερόνες
- Πατάρι στο κατώι

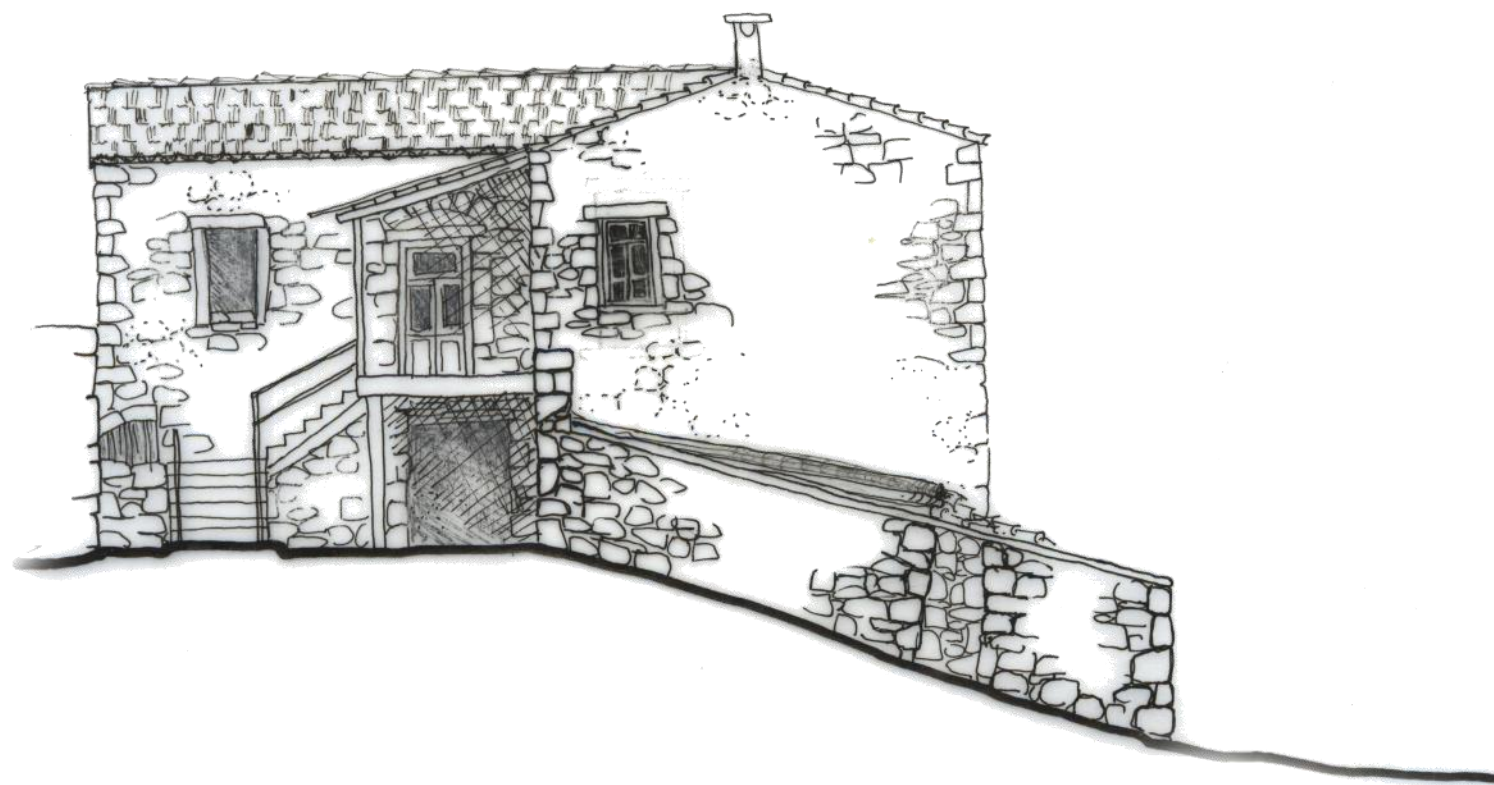
Παθολογία:

Δεν έχει κουφώματα, και μπαλκόνια

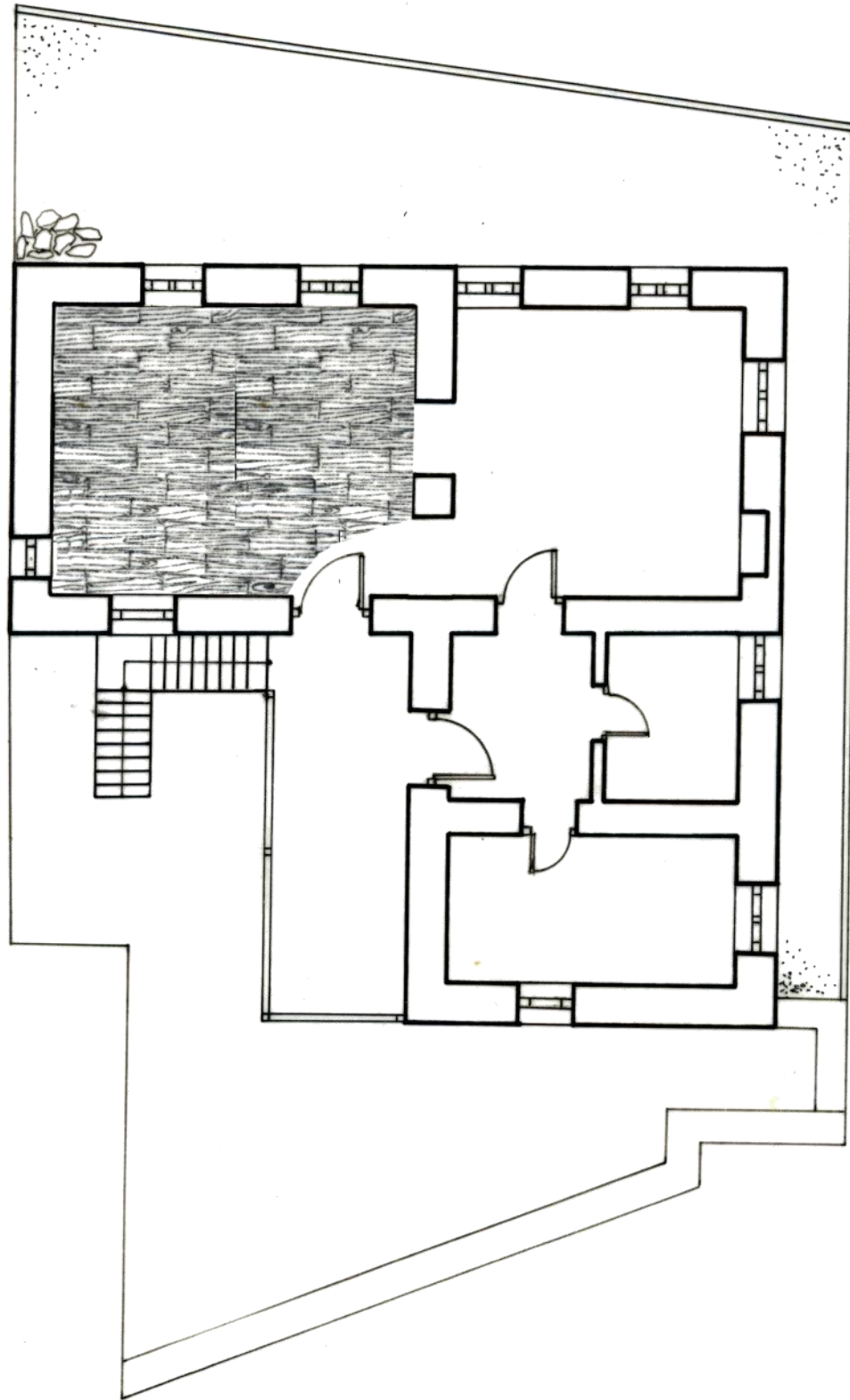
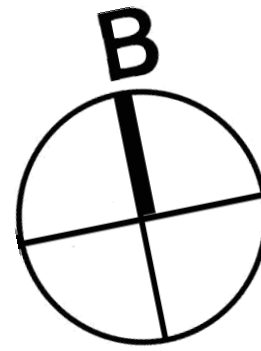

TOMH

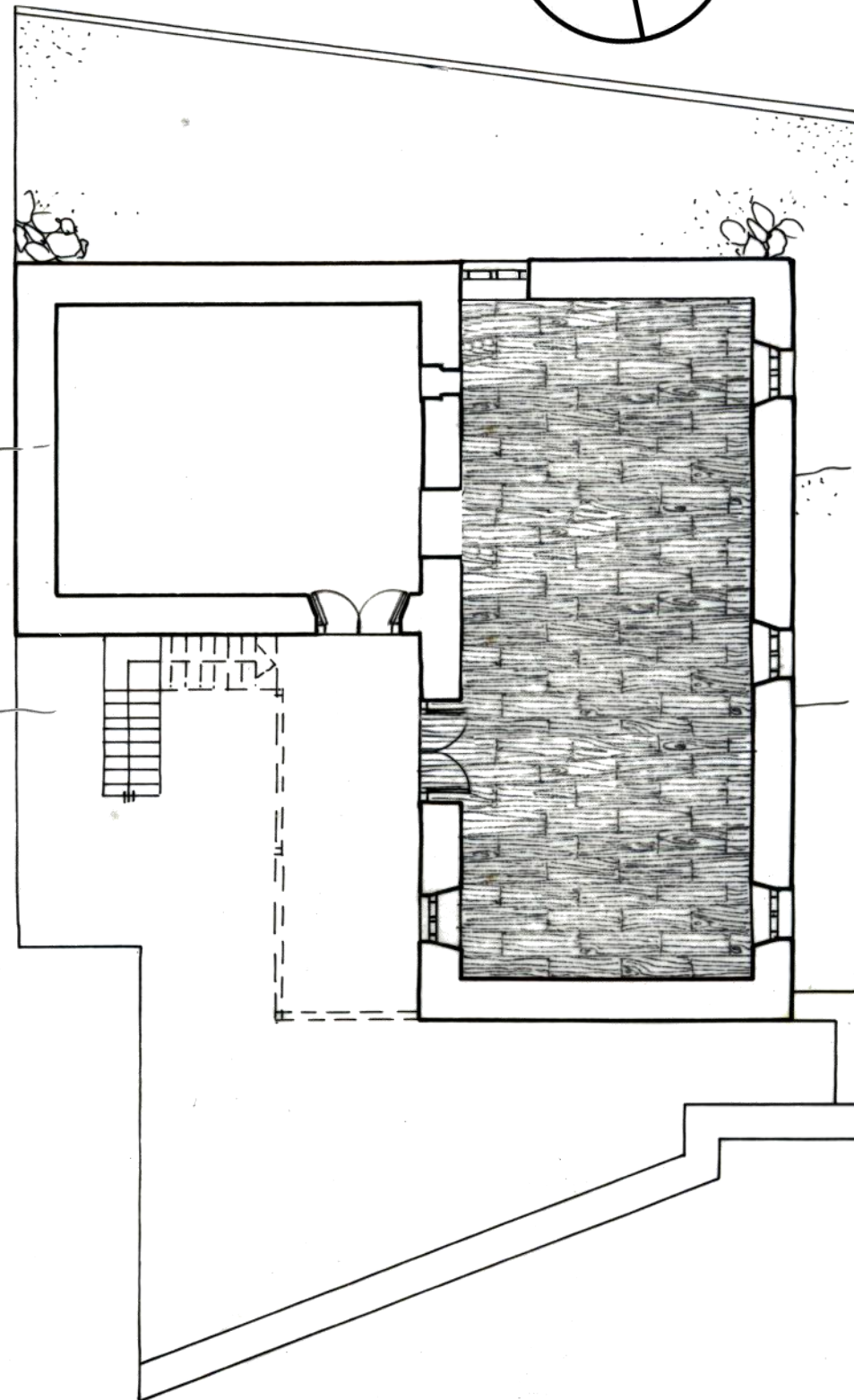

OYH

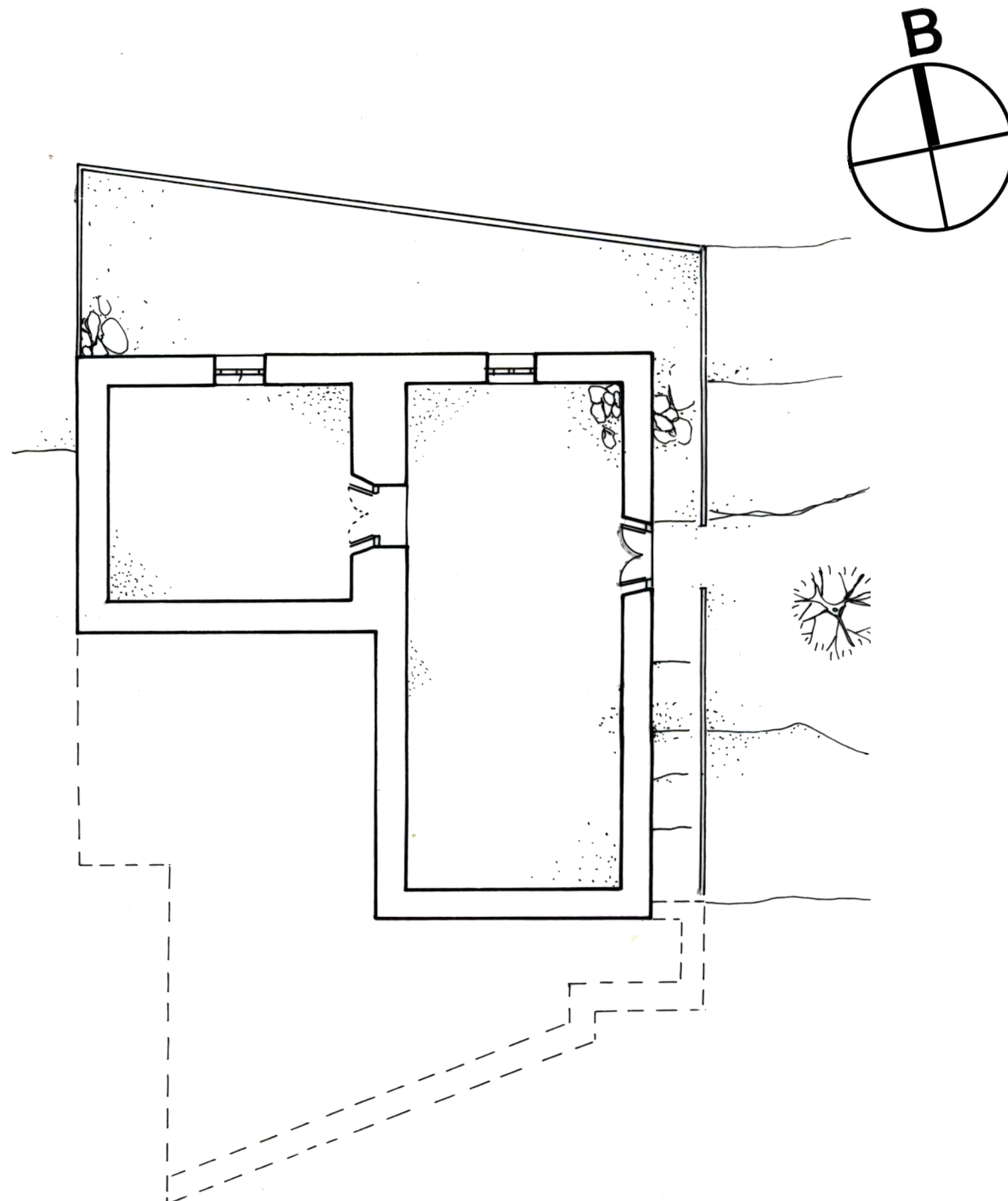

ΚΑΤΟΨΗ ΟΡΟΦΟΥ

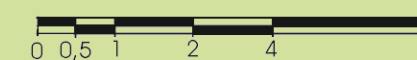

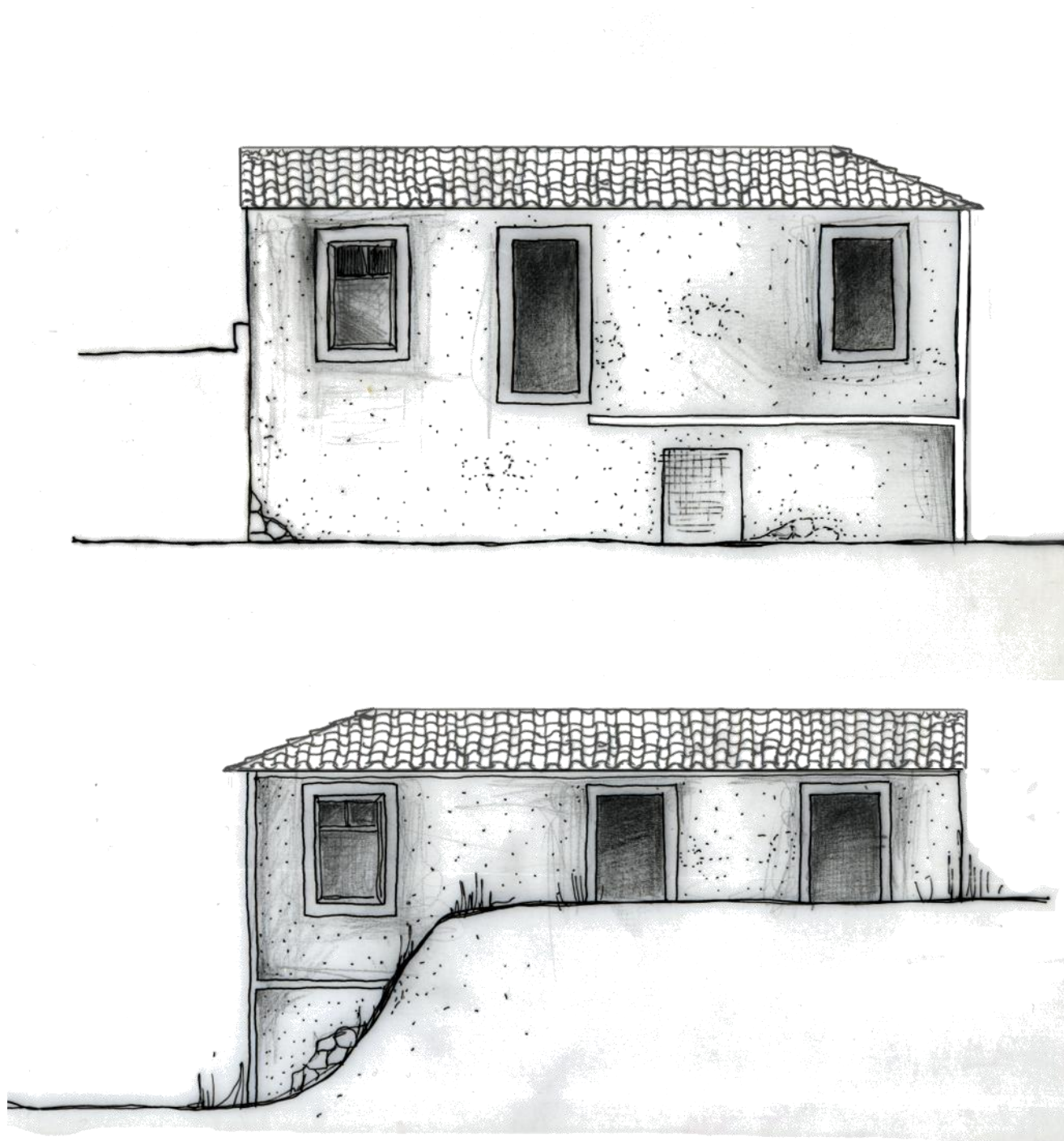
ΚΑΤΟΨΗ ΙΣΟΓΕΙΟΥ

ΚΑΤΩΨΗ ΚΑΤΩΓΕΙΟΥ

ΟΨΕΙΣ

Κτήριο VI

Χρονολογία κατασκευής: 19ος αιώνα.

Θέση: Νότια της πλατείας

Κατάσταση: Μέτρια συντηρημένο κατώι, κακή κατάσταση ορόφου

Ύψος: Δίπατο με κατώι

Μορφή: σχήμα 1:2

Ιδιαίτερα κατασκευαστικά στοιχεία:

– Τοξωτά ανοίγματα.

– Διακοσμητικά γύψινα στοιχεία

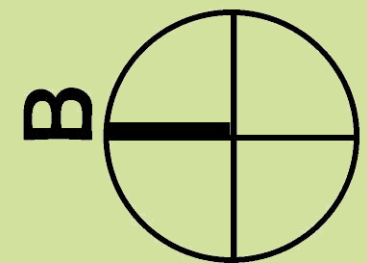
Επεμβάσεις:

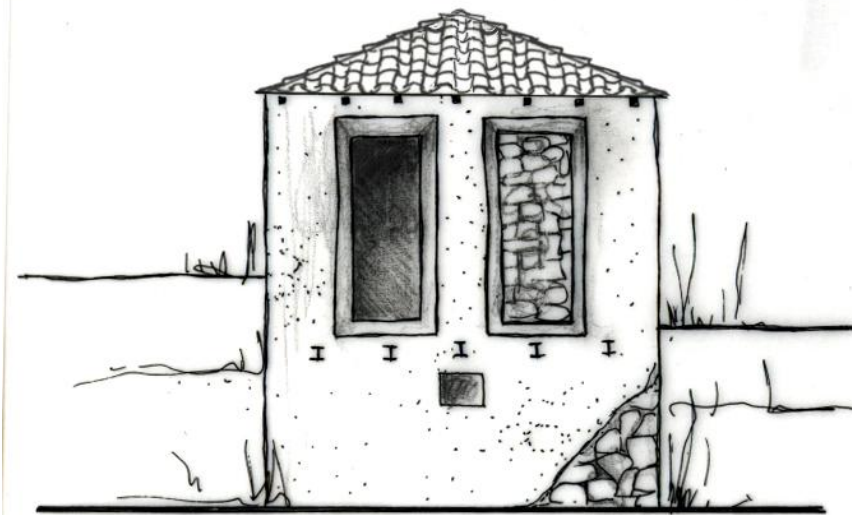
– Σοβατισμένο

– Αντικατάσταση της στέγης

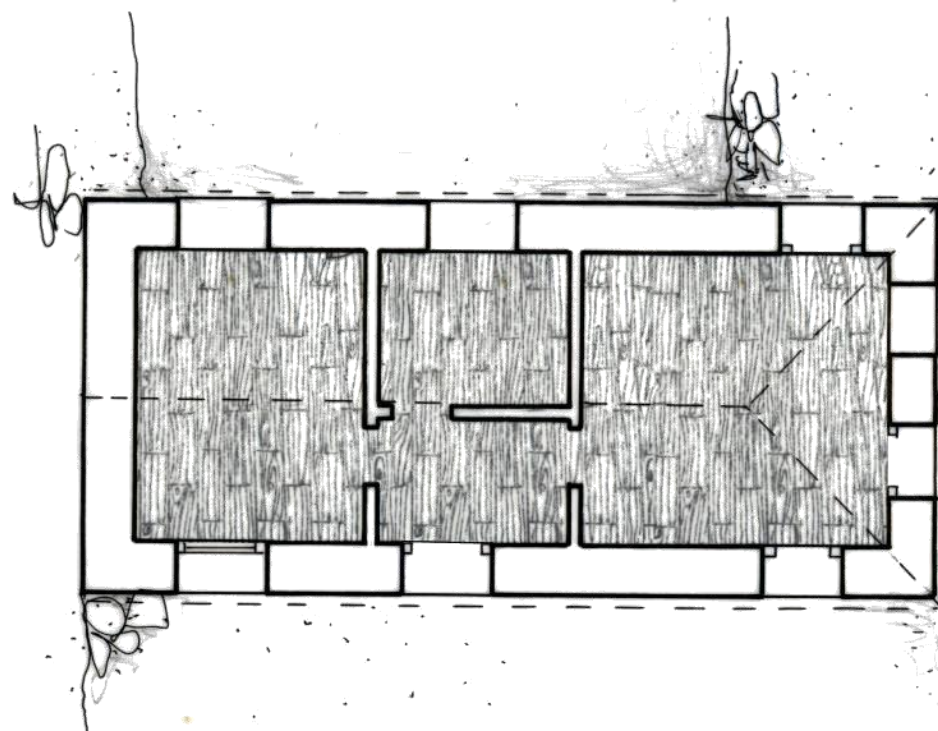
Παθολογία:

Δεν έχει κουφώματα, μπαλκόνια

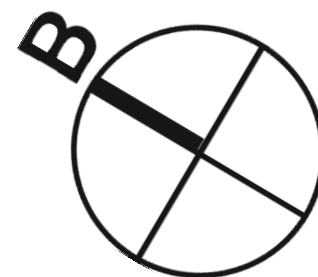

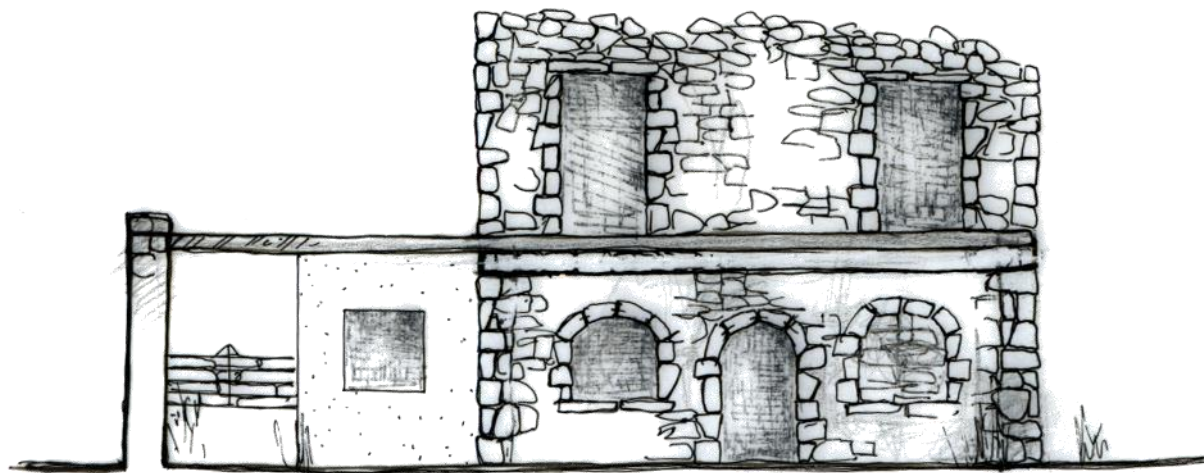
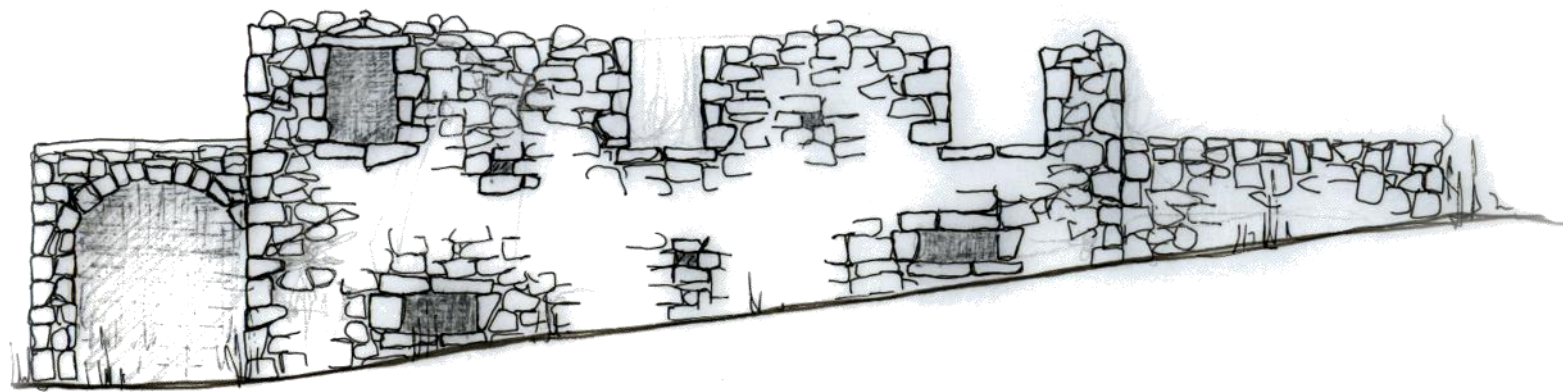

ΟΨΗ

ΚΑΤΟΨΗ ΟΡΟΦΟΥ

ΟΨΕΙΣ

Κτήριο VII (χάλασμα2)

Χρονολογία κατασκευής: Τέλος 19ου αιώνα.

Θέση: Νοτιοδυτικά της πλατείας

Κατάσταση: Κακή εγκαταλελειμμένο ερείπιο

Ύψος: Δίπατο με Υπόγειο/κατώι/ανώι

Μορφή: παραλληλόγραμμο

Ιδιαίτερα κατασκευαστικά στοιχεία:

- Πηγάδι και κλειστός αποθηκευτικός χώρος
- Θολωτή είσοδος
- Τοξωτά ανοίγματα στο ισόγειο

Επεμβάσεις:

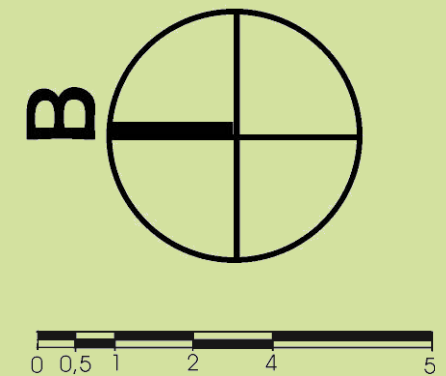
- Μπετονένια κατασκευή σε μέρος της οροφής

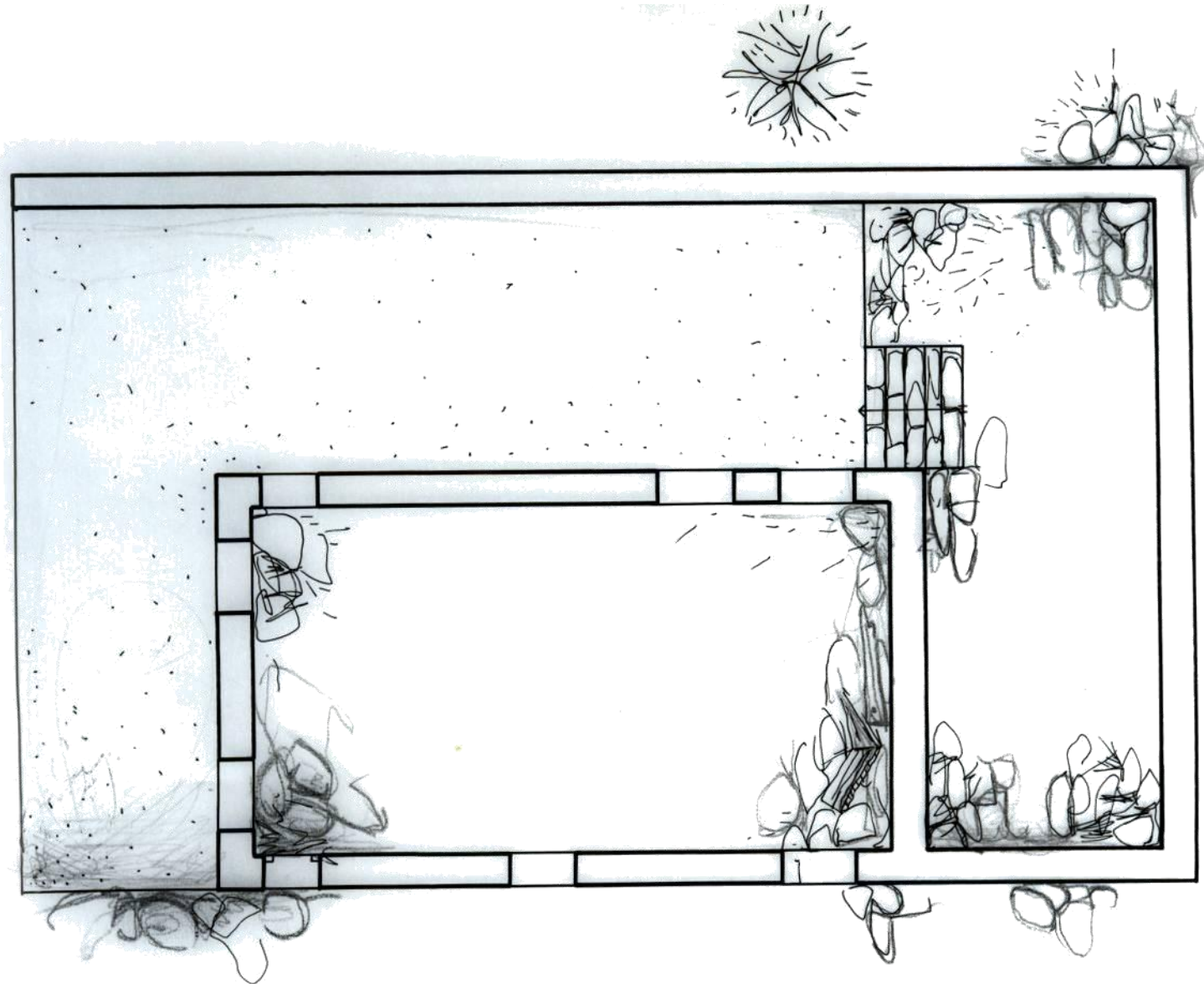
Παθολογία:

Δεν έχει στέγη, παράθυρα

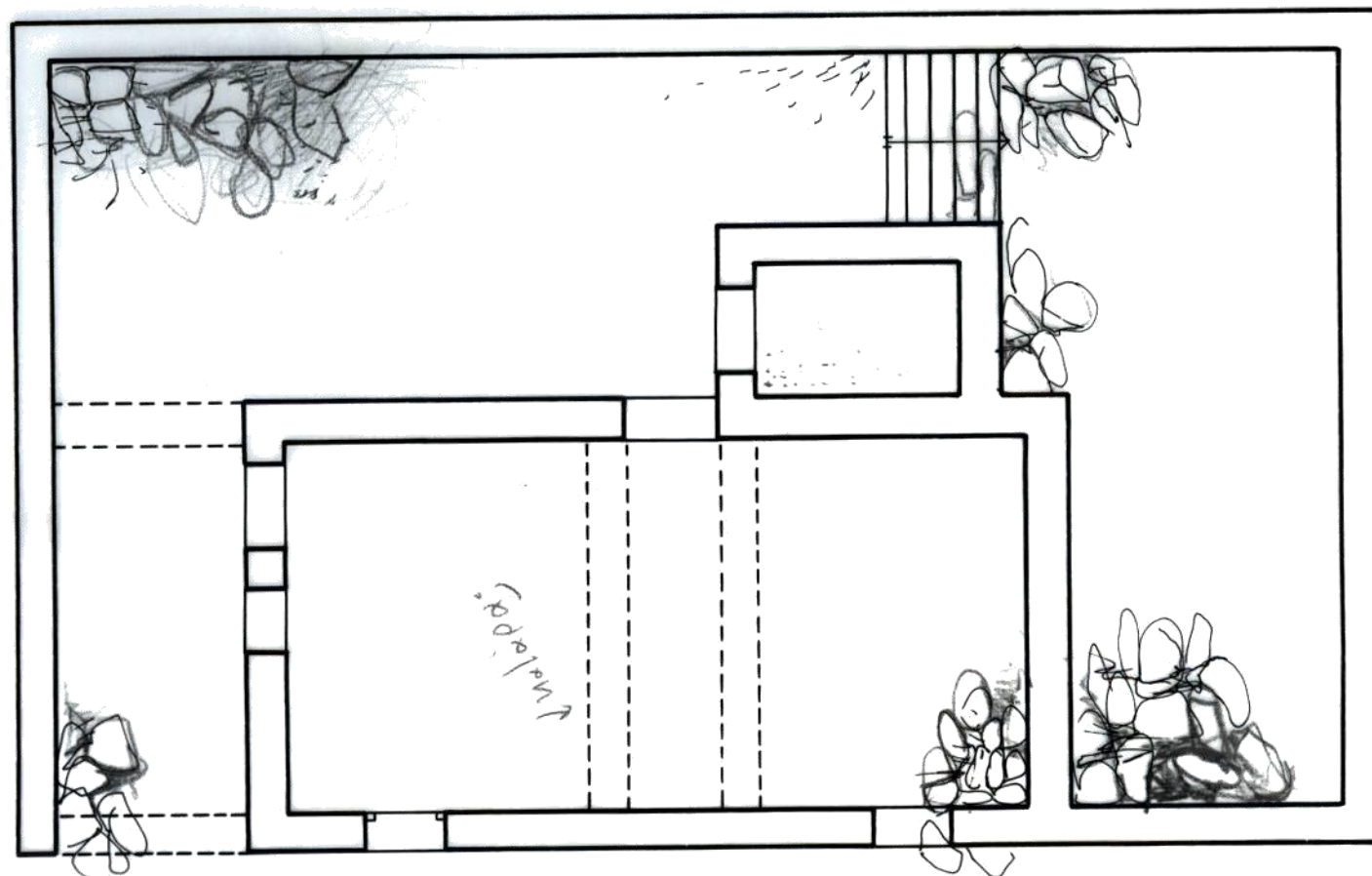
-Υποχώρηση δυτικού και νότιου τοίχου

-Κατάρρευση μέρους του δαπέδου

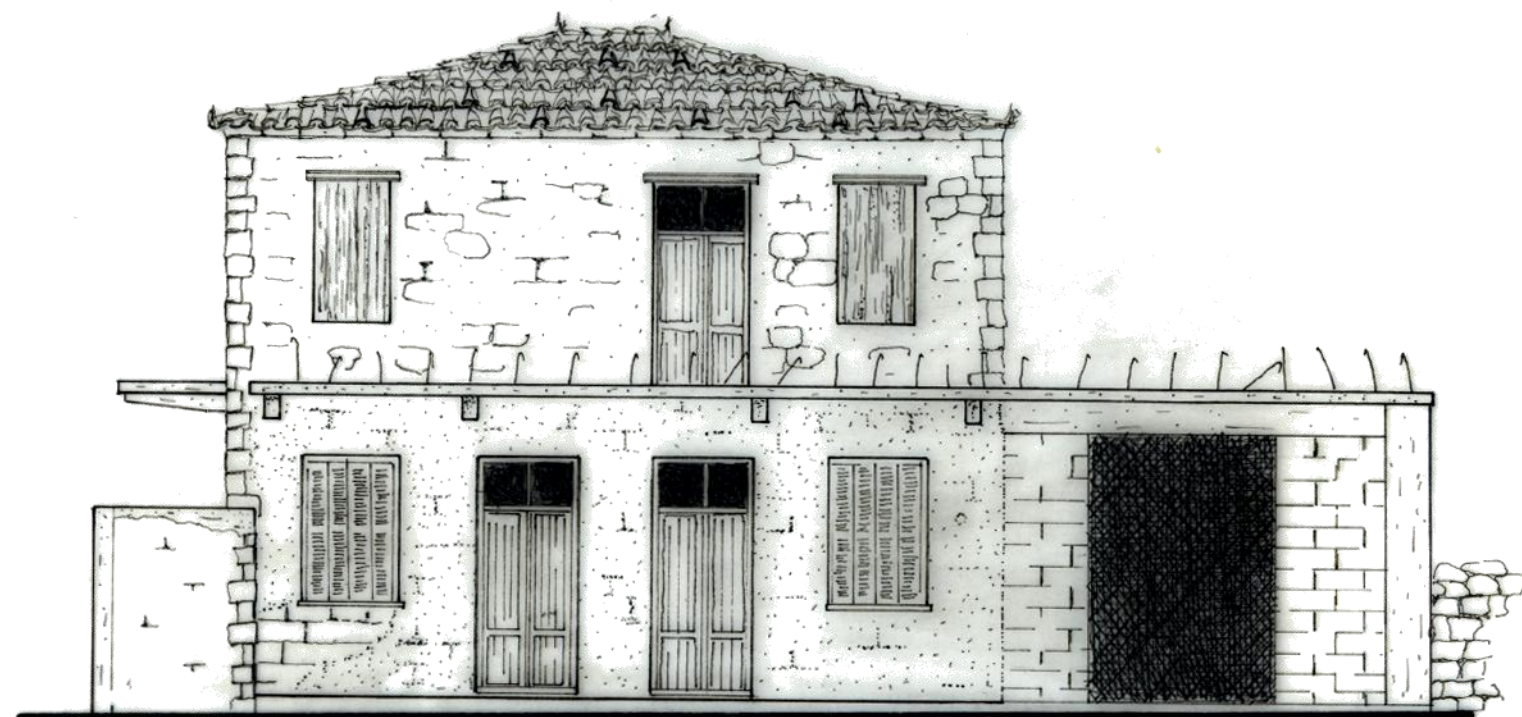

ΚΑΤΟΨΗ ΙΣΟΓΕΙΟΥ

ΚΑΤΟΨΗ ΟΡΟΦΟΥ

ΟΨΕΙΣ

Κτήριο VIII

Χρονολογία κατασκευής: 19ου αιώνα.

Θέση: Βόρεια της κάτω πλατείας

Κατάσταση: Μέτρια με πολλές μπετονένιες προσθήκες

Ύψος: Δίπατο με κατώι

Μορφή: Σχεδόν τετράγωνο

Ιδιαίτερα κατασκευαστικά στοιχεία:

-Χαγιάτι

Επεμβάσεις:

- Αντικατάσταση των ξύλινων μπαλκονιών με μπαλκόνια από οπλισμένο σκυρόδεμα.

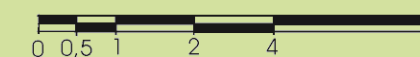
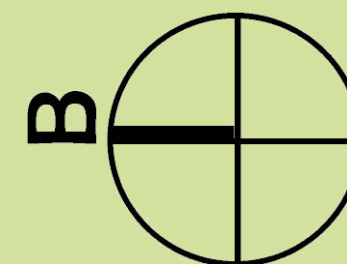
-Αντικατάση των κουφωμάτων

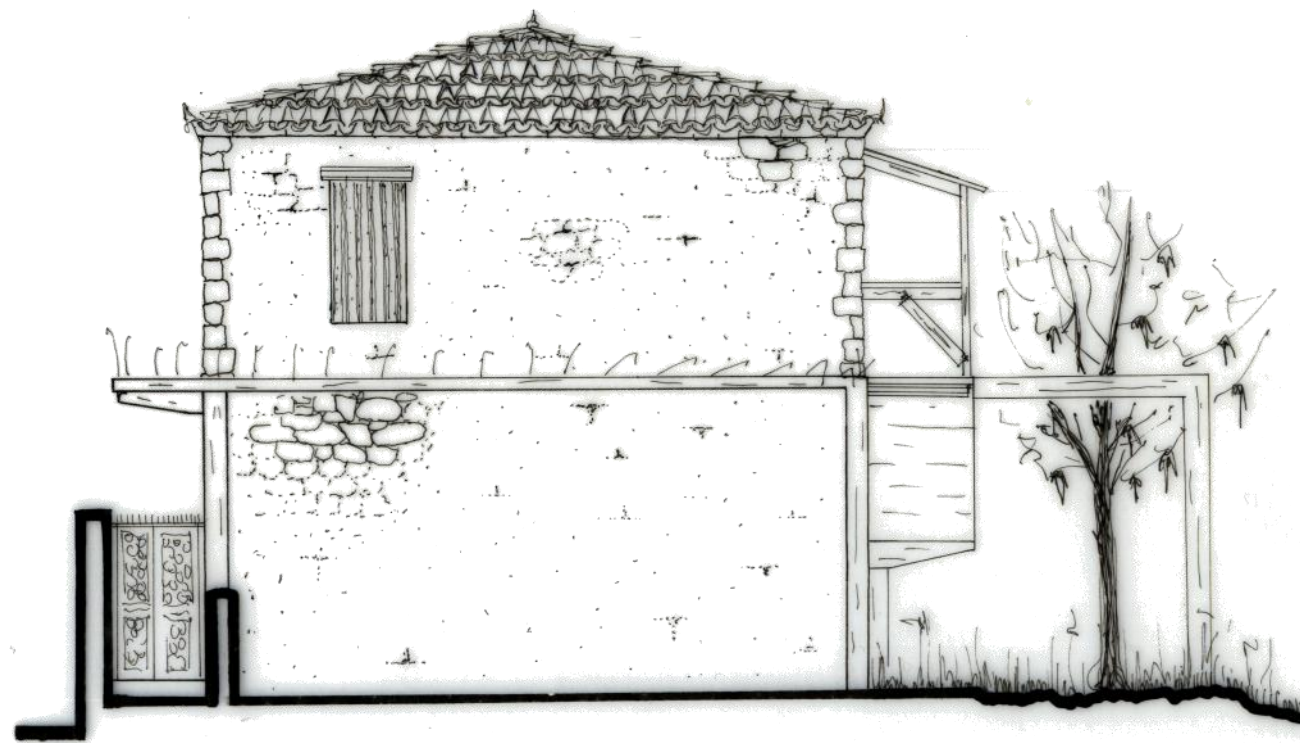
-Προσθήκη κτίσματος από τσιμεντόλιθους

-Μπετονένια υποστηλώματα

Παθολογία:

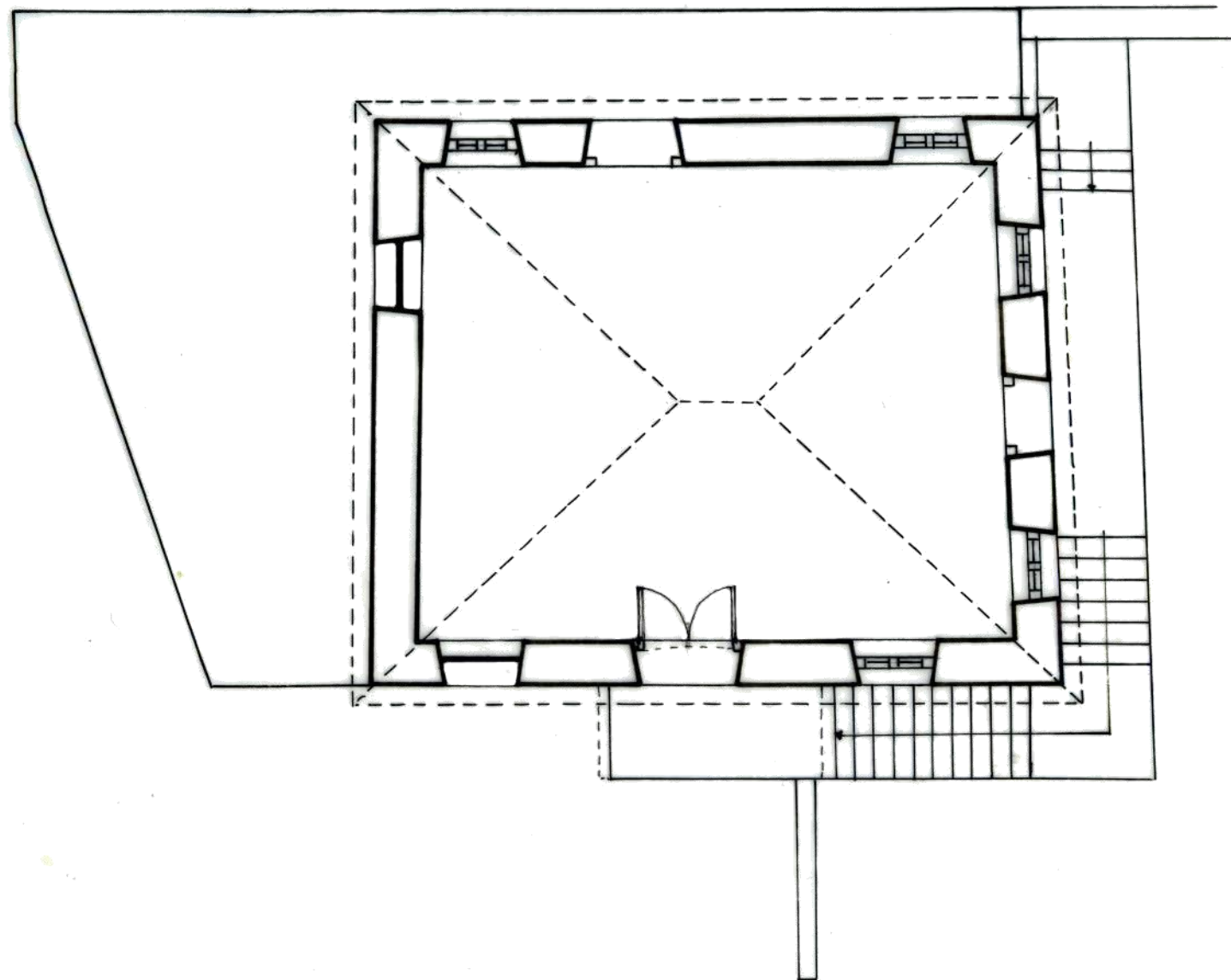
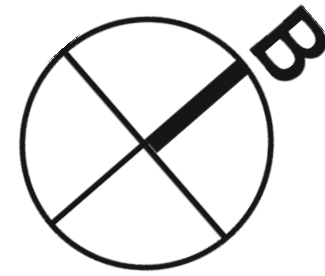
Το κτήριο πριν την επισκευή του ήταν ερείπιο χωρίς στέγη, αλλά η τοιχοποιία του ήταν σε καλή κατάσταση

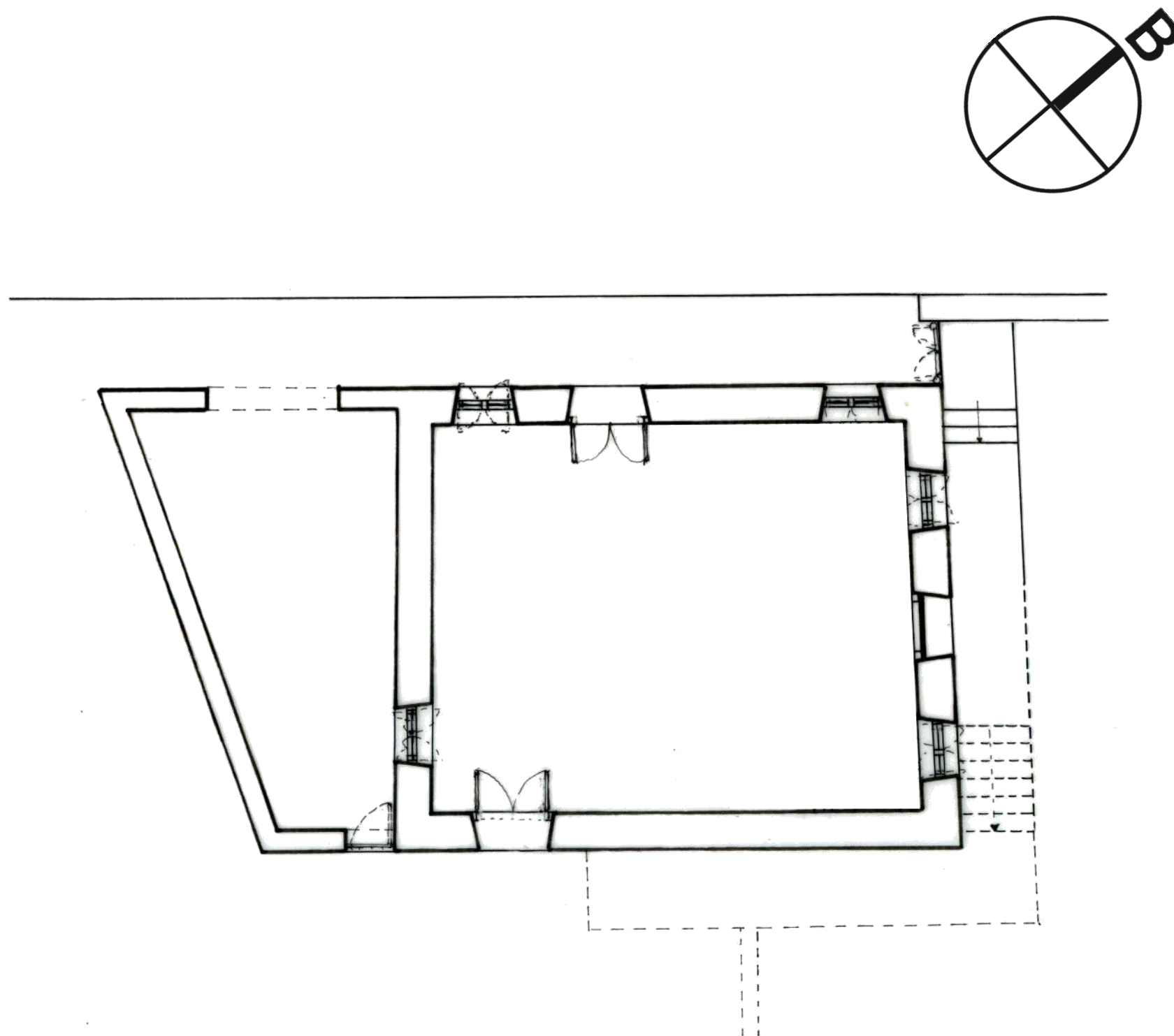
ΟΥΕΙΣ

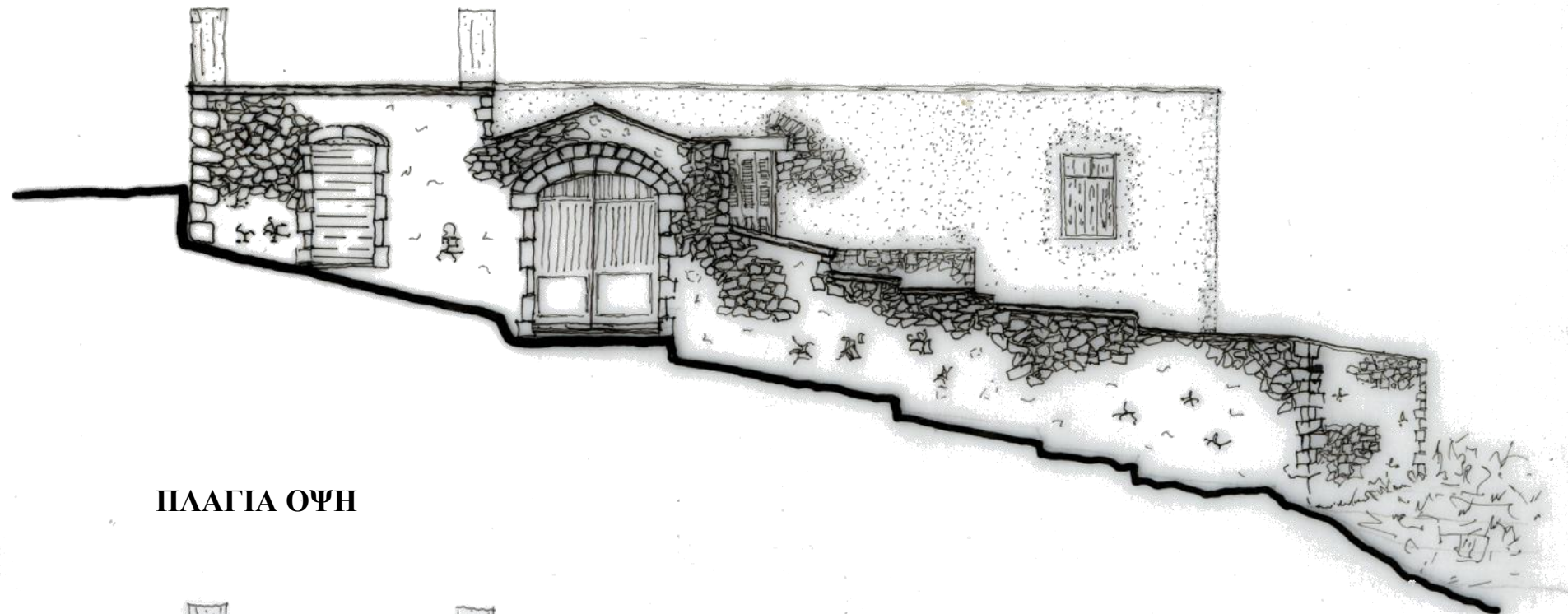
ΚΑΤΟΨΗ ΟΡΟΦΟΥ

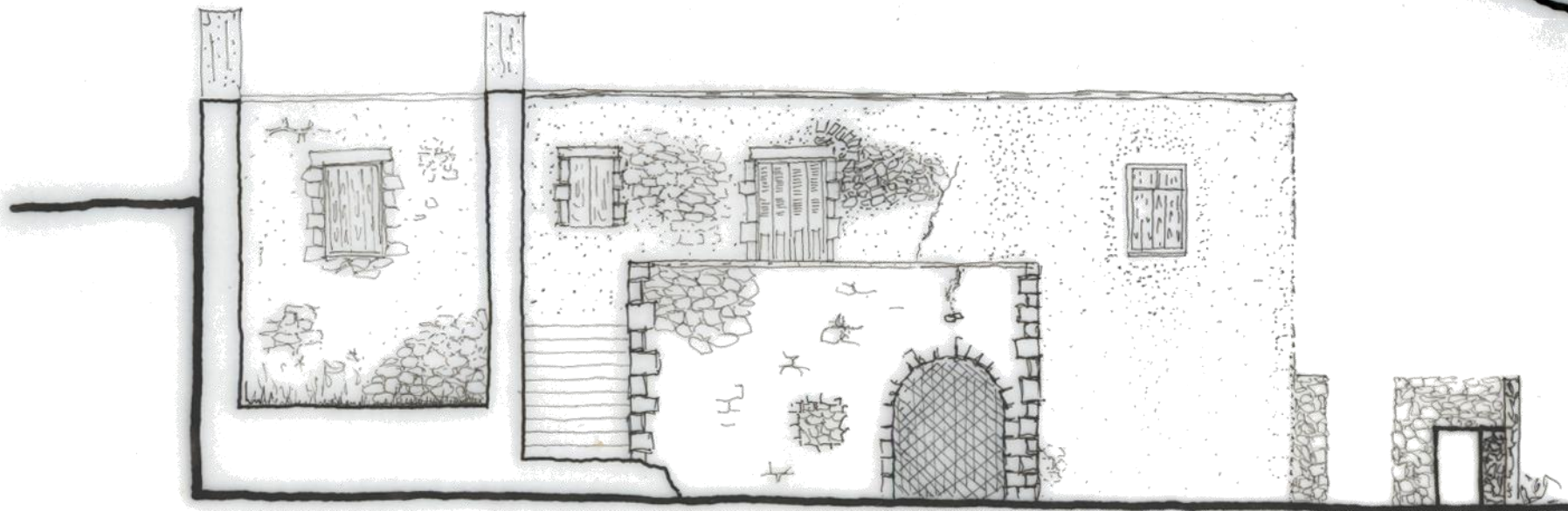

ΚΑΤΟΨΗ ΙΣΟΓΕΙΟΥ

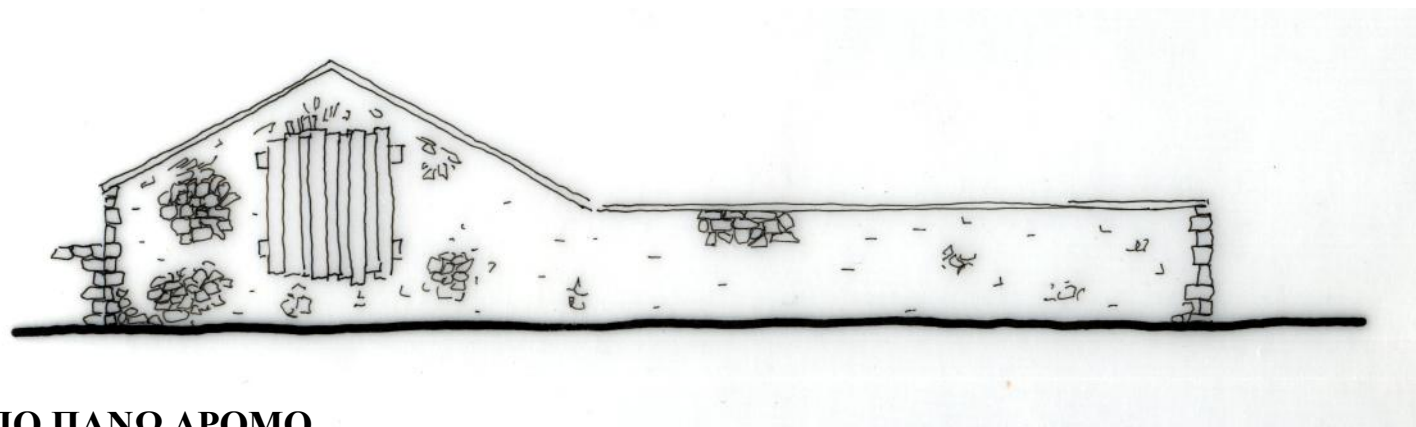

ΠΛΑΓΙΑ ΟΨΗ

ΟΨΗ ΕΣΩΤΕΡΙΚΑ ΤΙΣ ΜΑΝΤΡΑΣ

ΟΨΗ ΑΠΟ ΠΑΝΩ ΔΡΟΜΟ

Κτήριο IX

Χρονολογία κατασκευής: 19ος αιώνας.

Θέση: Δυτικά της πλατείας

Κατάσταση: Παραμελημένο Αρχοντικό -ερείπιο

Ύψος: Δίπατο με κατώι

Μορφή: Σχήμα Γ

Ιδιαίτερα κατασκευαστικά στοιχεία:

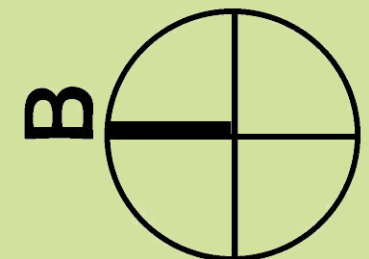
- Θόλος στο κατώι.
- Τοξωτά ανοίγματα.
- Φούρνος στην Αυλή στο πίσω μέρος
- Πηγάδι

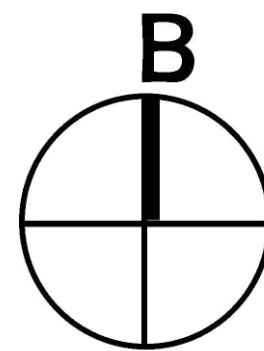
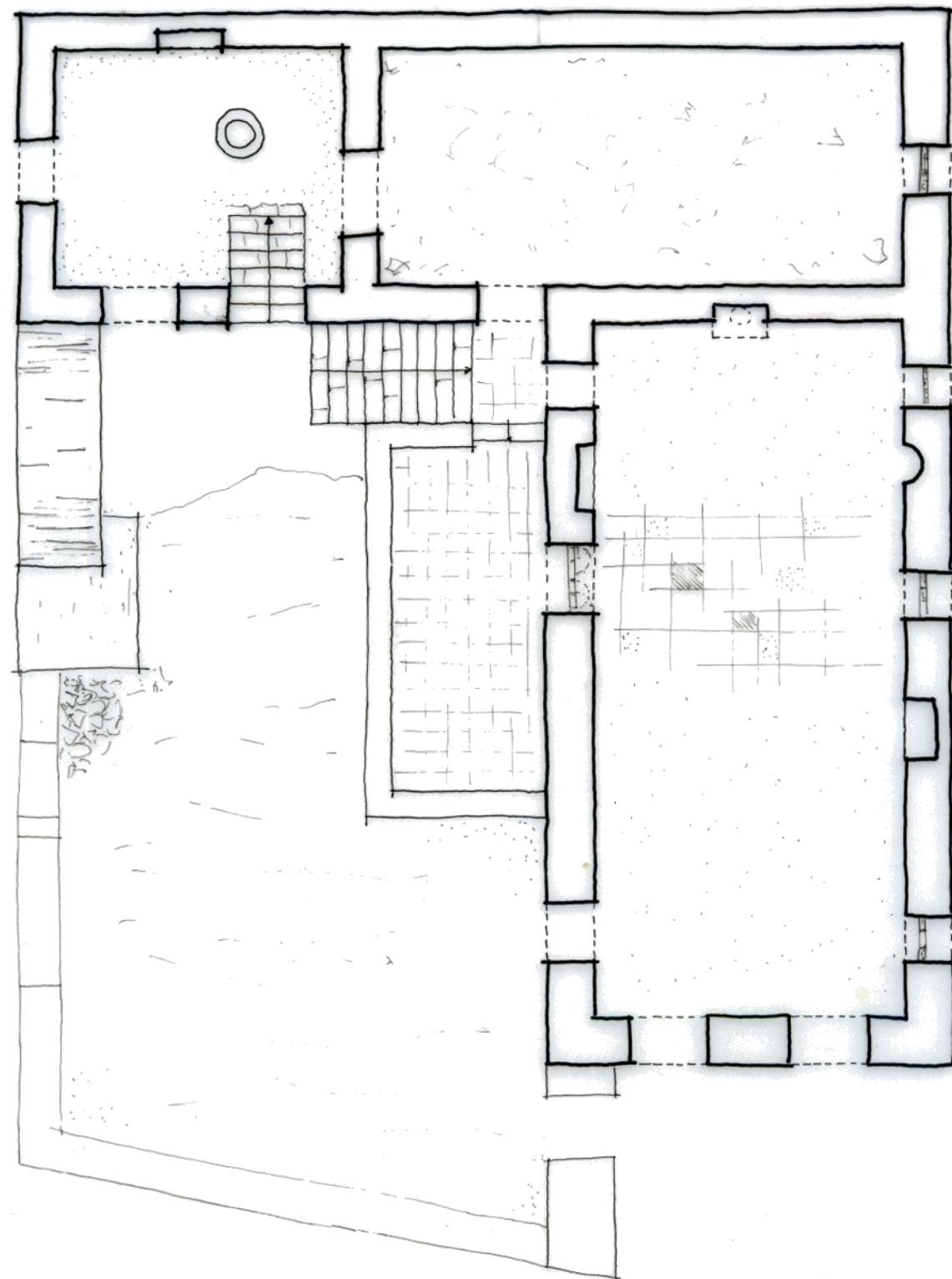
Επεμβάσεις:

- Καμία

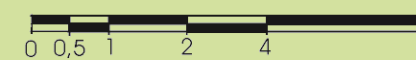
Παθολογία:

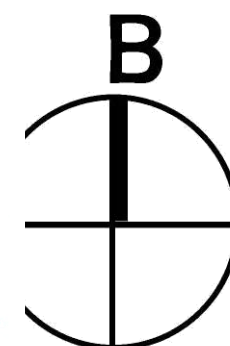
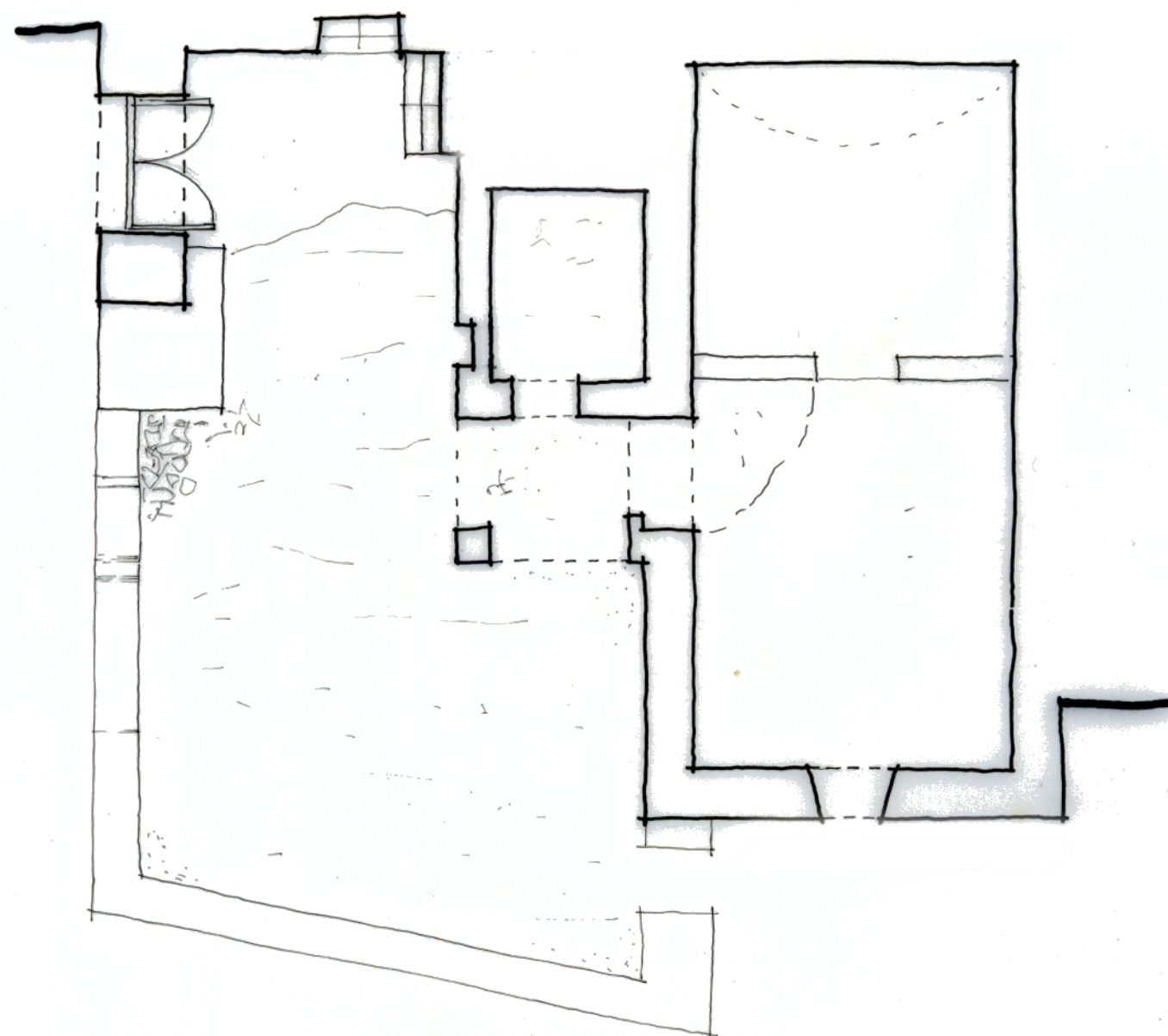
Ρωγμές στην τοιχοποιία, γκρεμισμένοι τοίχοι, δεν έχει στέγη,

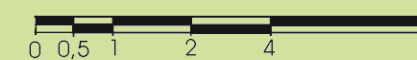
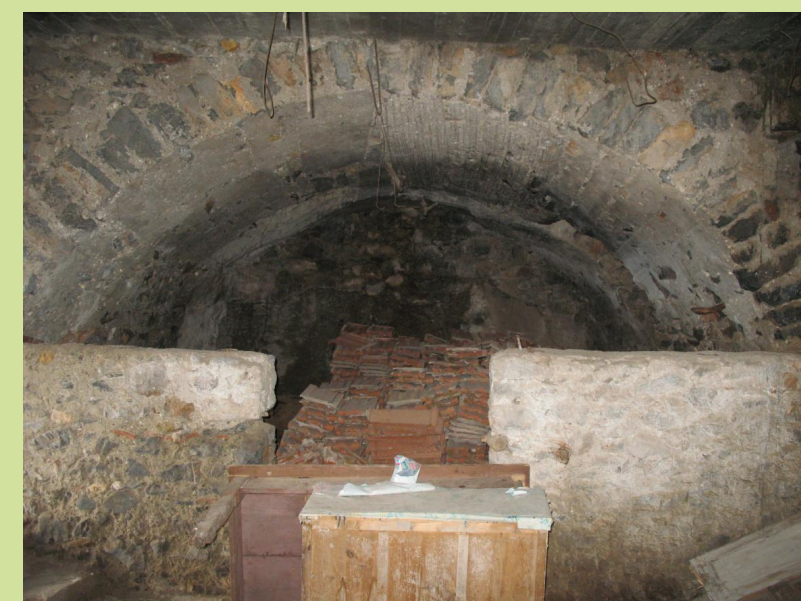

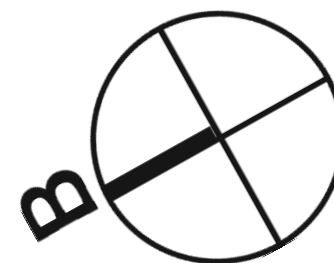
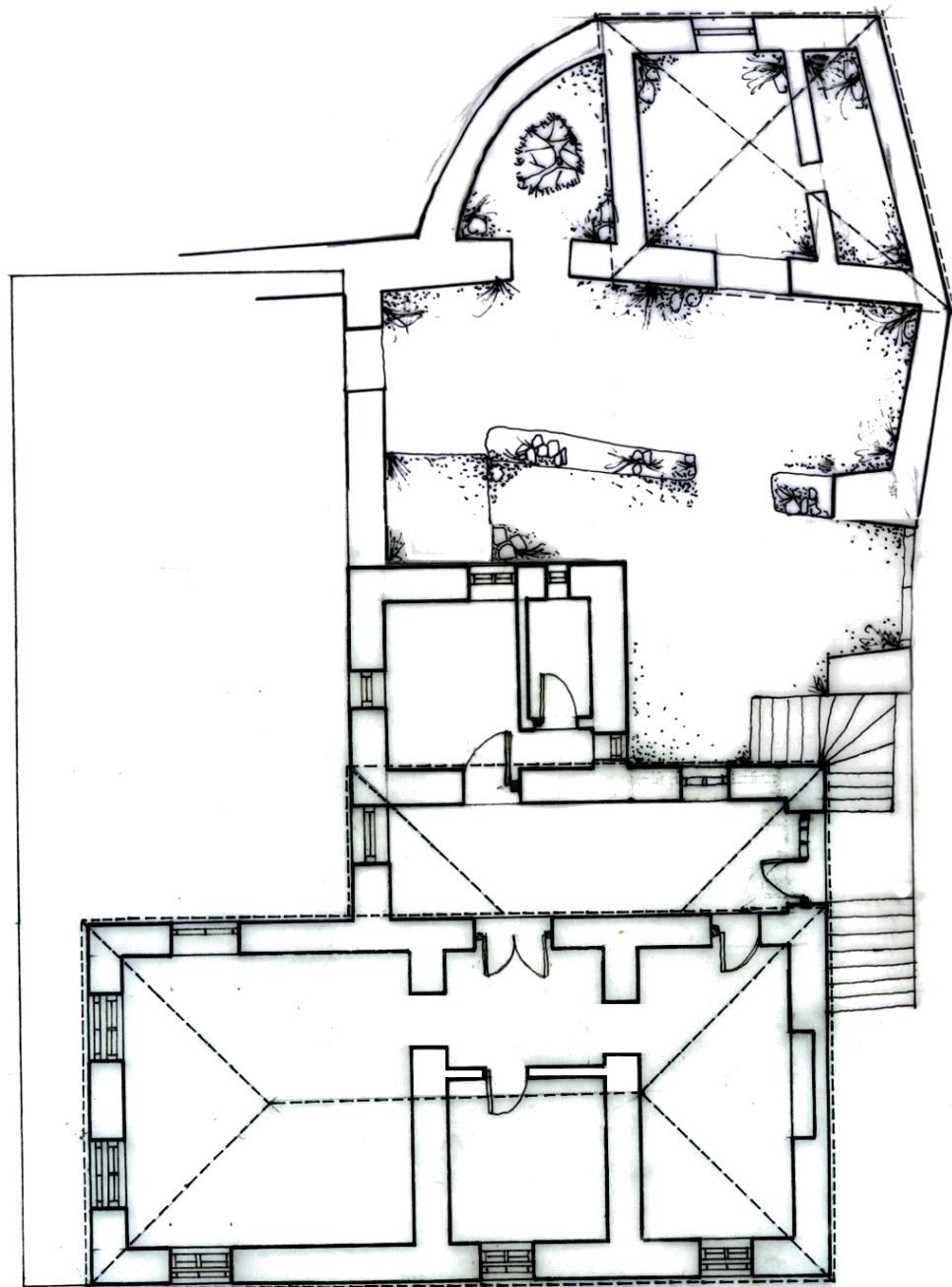
ΚΑΤΟΥΗ ΟΡΟΦΟΥ

ΚΑΤΟΨΗ ΙΣΟΓΕΙΟΥ

ΚΑΤΟΨΗ

Κτήριο X

Χρονολογία κατασκευής: Αρχές 20ου αιώνα.

Θέση: Τελευταίο σπίτι χωριού

Κατάσταση: Καλή Κατοικημένο

Ύψος: Δίπατο με κατώι και ανώι

Μορφή: Σταυροειδές

Ιδιαίτερα κατασκευαστικά στοιχεία:

– 1 τρίρηχτη και 2 τετράριχτες στέγες

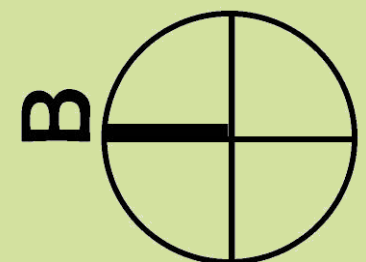
– Φούρνος στην Αυλή εσωτερικά

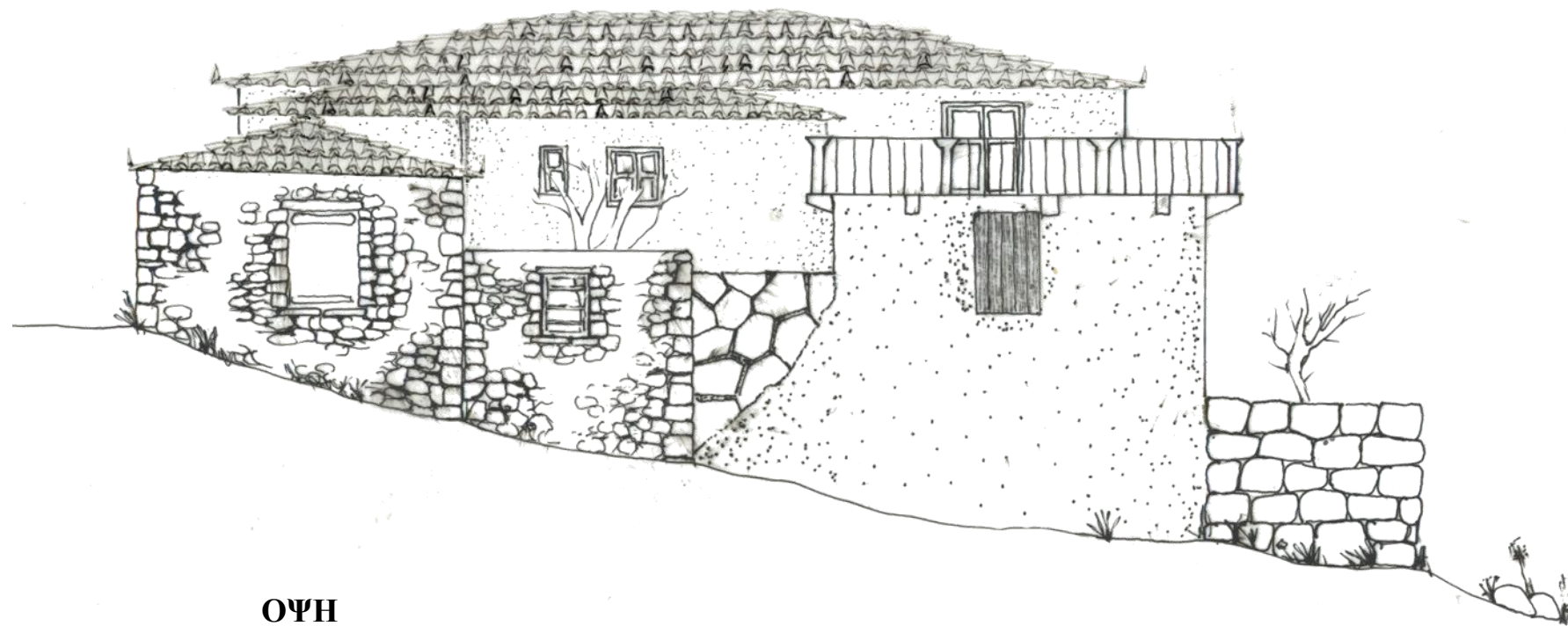
Επεμβάσεις:

– Προσθήκη διαμερίσματος

– Εφαρμογή μπετόν στο δάπεδο της βεράντας

Παθολογία: Κατεστραμμένα κουφώματα

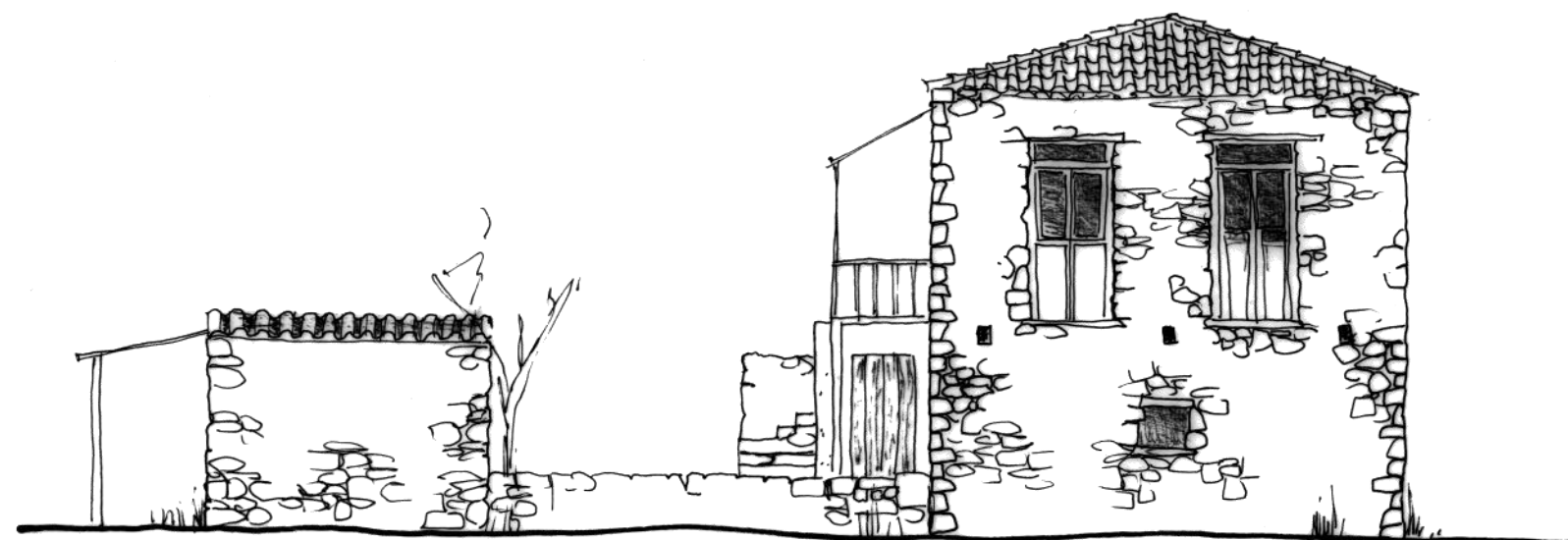

ΟΨΗ

TOMH

ΟΨΗ

ΟΨΗ

Κτήριο XI (Οικεία Κα Τούλας)

Χρονολογία κατασκευής: Αρχές 20ου αιώνα.

Θέση: Νοτιοδυτικά της πλατείας

Κατάσταση: Μέτρια, Κατοικημένο

Ύψος: Δίπατο με κατώι και ανώι

Μορφή: Ορθογώνιο 1:2

Ιδιαίτερα κατασκευαστικά στοιχεία:

– Χαγιάτι

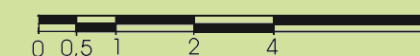
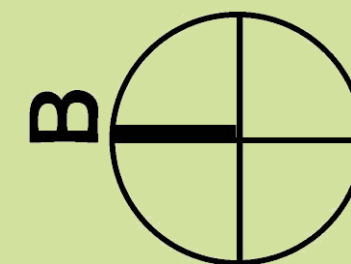
Επεμβάσεις:

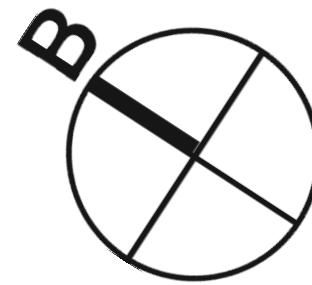
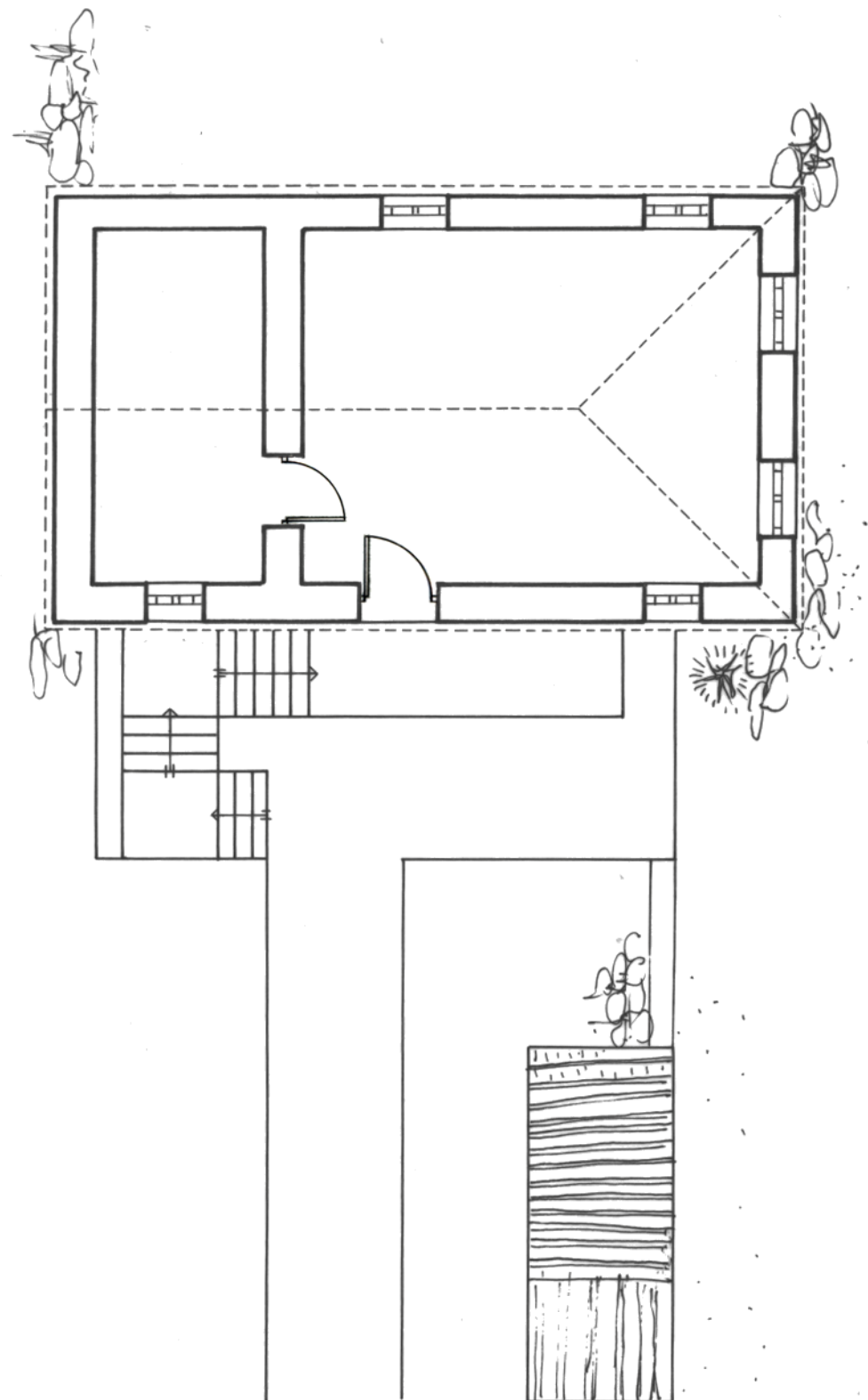
– Προσθήκη μεταλλικών κουφωμάτων με ασύμβατα στο χαρακτήρα του οικισμού στοιχεία

– Προσθήκη πλευρικού κτίσματος

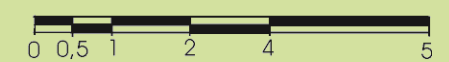
Παθολογία:

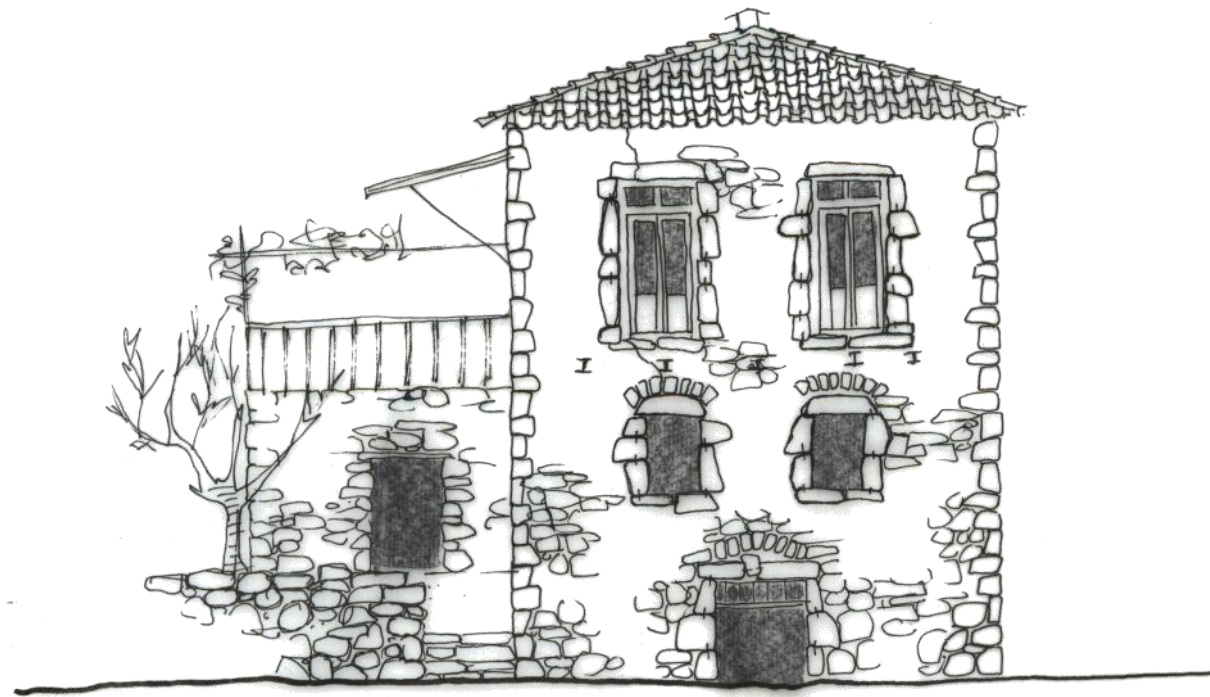
– Ετοιμόρροπο χαγιάτι

ΚΑΤΟΥΗ

ΟΨΗ

Κτήριο XII(Οικεία Κα Γεωργίας)

Χρονολογία κατασκευής: 19ος αιώνα.

Θέση: Νότια του ρολογιού

Κατάσταση: Μέτρια, Κατοικημένο

Ύψος: Τρίπατο με κατώι και ανώι

Μορφή: Σχήμα Γ με ορθογώνιο όροφο

Ιδιαίτερα κατασκευαστικά στοιχεία:

– 1 τετράριχτη στέγη

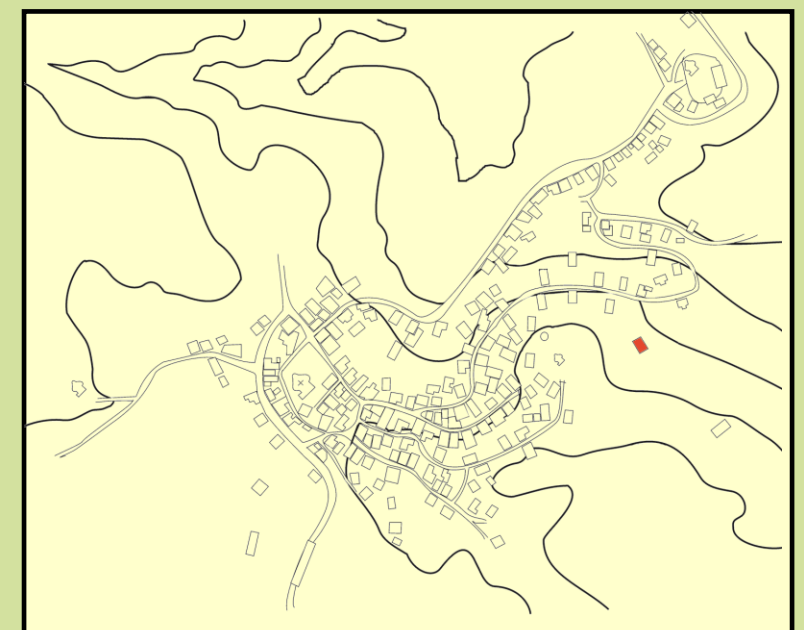
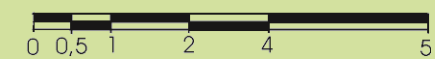
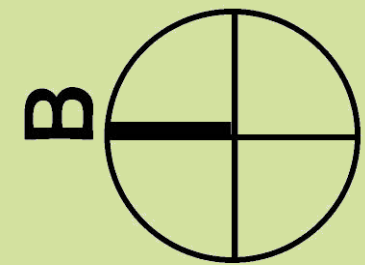
– Τοξωτά εσωτερικά ανοίγματα

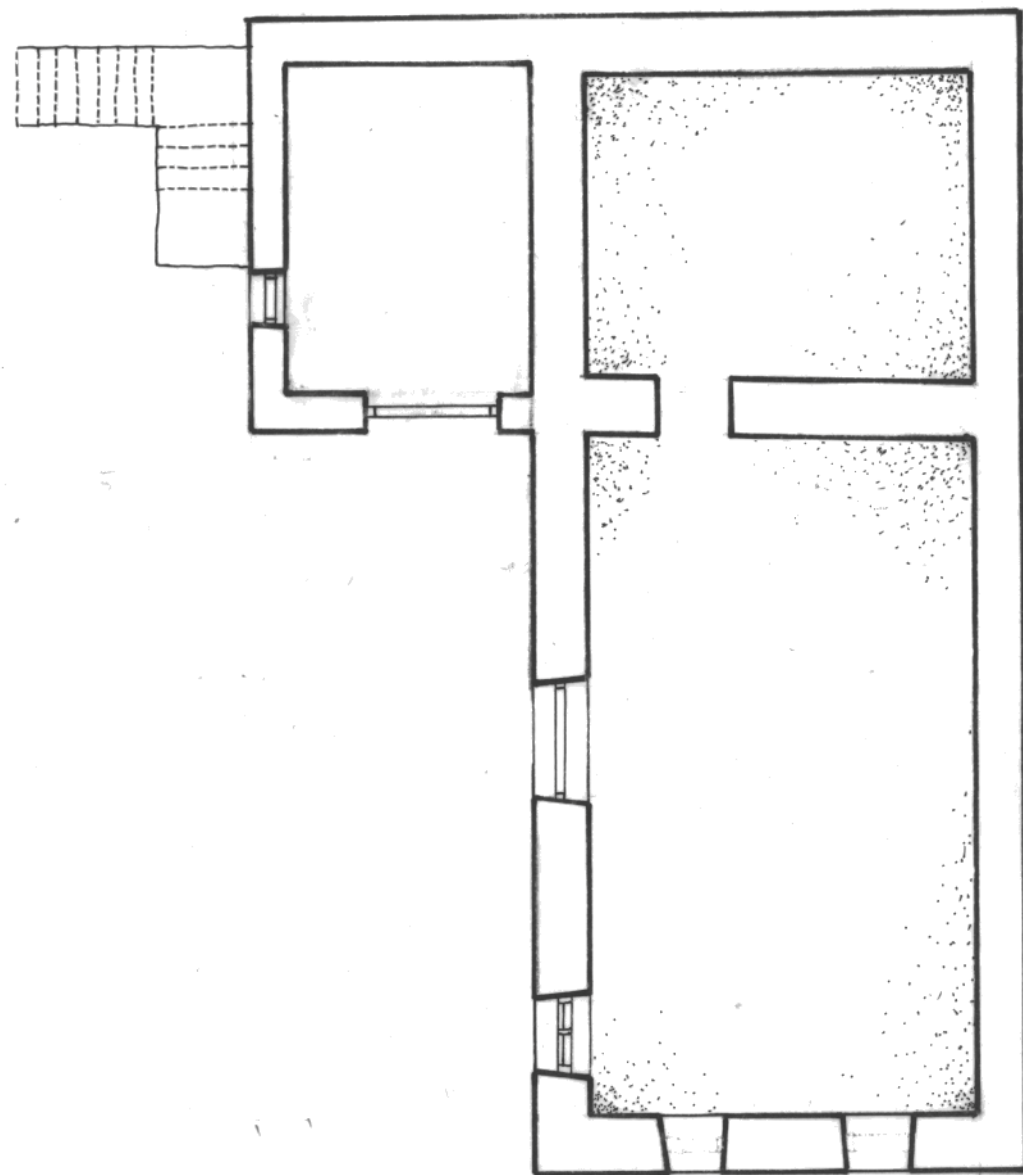
Επεμβάσεις:

– καμία

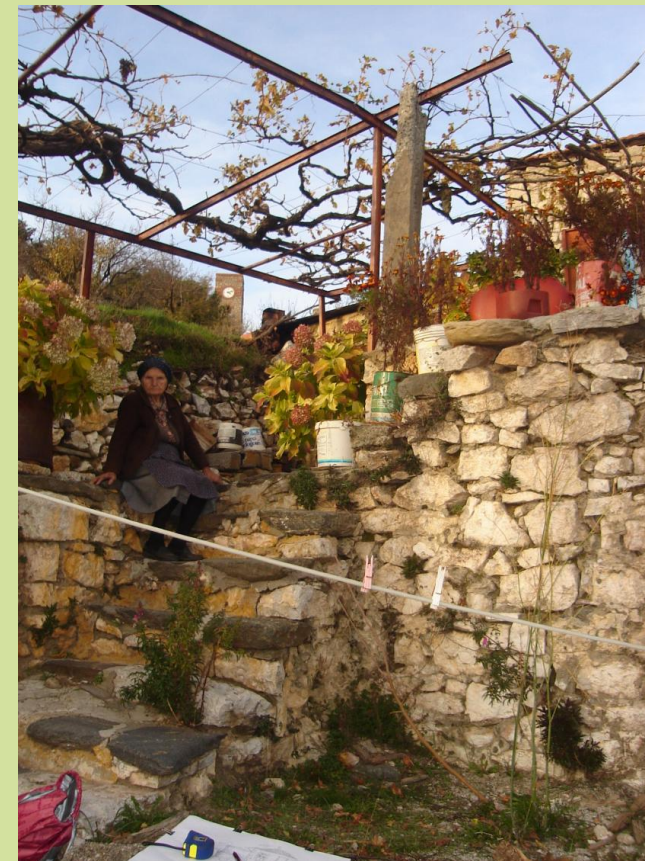
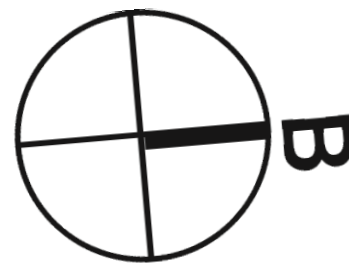
Παθολογία:

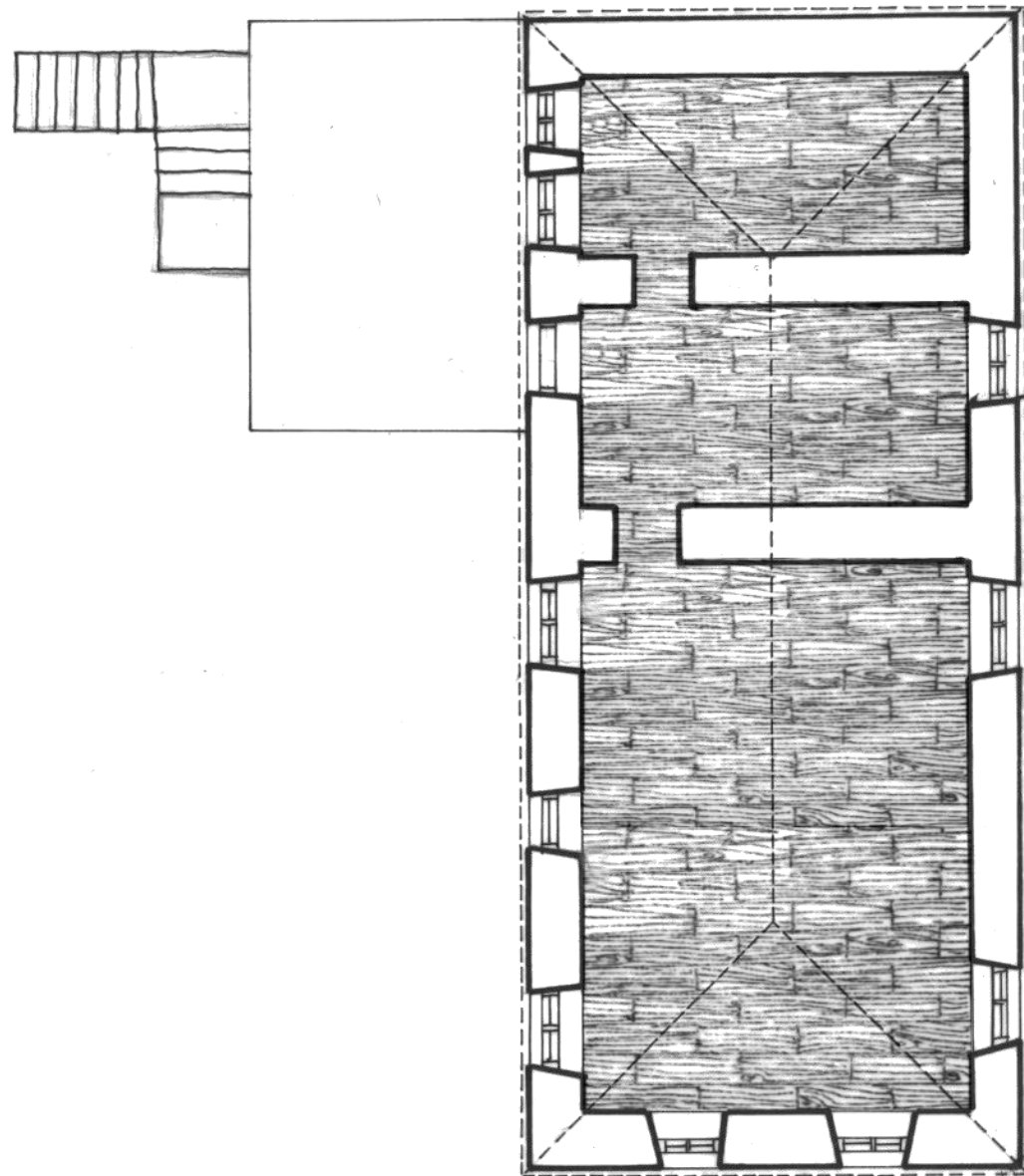
Ρωγμές, κατεστραμμένα κουφώματα

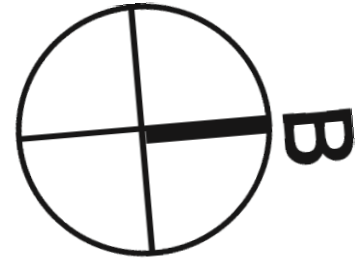

ΚΑΤΟΥΗ

ΚΑΤΟΥΗ

Κτήριο XIII

Χρονολογία κατασκευής: 19ος αιώνας.

Θέση: Δυτικά της πλατείας

Κατάσταση: Πολύ καλή Κατοικημένο

Ύψος: Δίπατο με κατώι και ανώι

Μορφή: 1:2

Ιδιαίτερα κατασκευαστικά στοιχεία:

– 1 τετράριχτη στέγη

Επεμβάσεις:

– Εξολοκλήρου ανακαίνιση με χρήση τοπικών παραδοσιακών υλικών πχ κεραμίδια βυζαντινά απο ερείπια

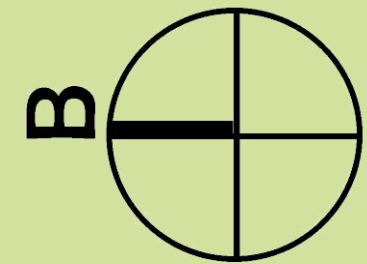
– Διαμόρφωση του υπαίθριου χώρου

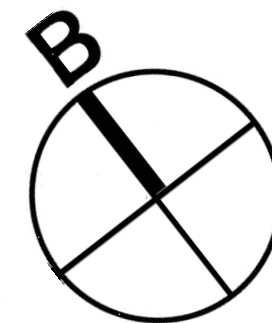
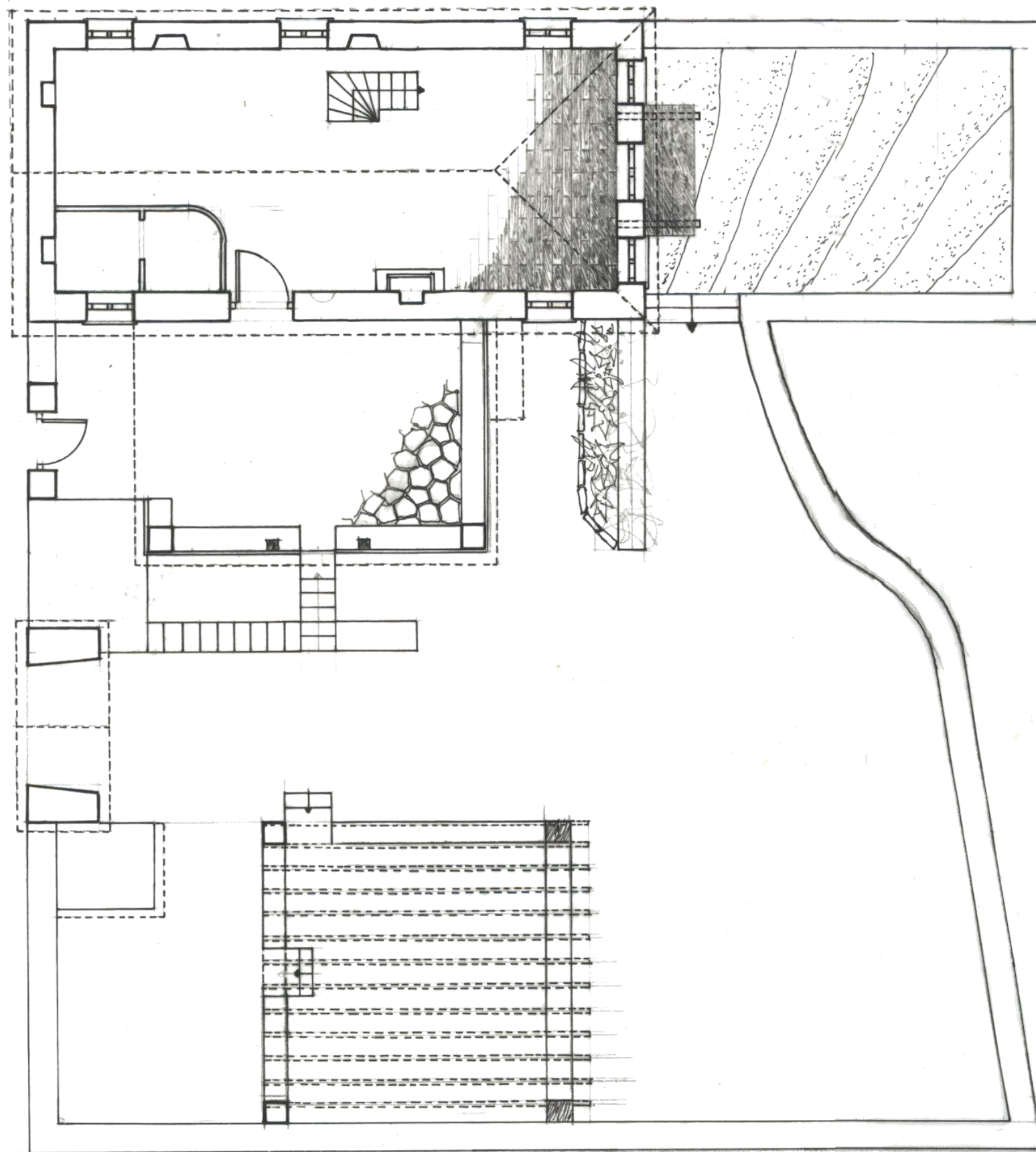
– Προσθήκη εσωτερικών χωρισμάτων από τούβλα

– Χτίσιμο τζακιού με τον παραδοσιακό τρόπο του οικισμού.

– Προσθήκη 2 ξύλινων περγκολων

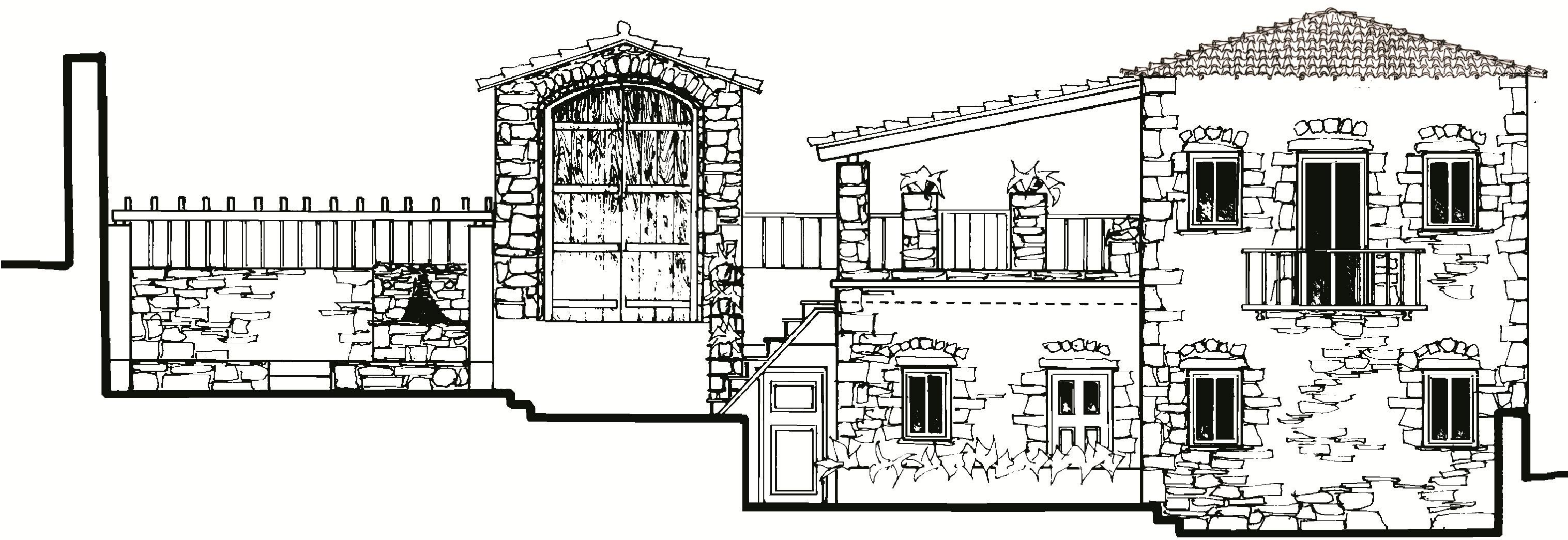
Παθολογία: καμια

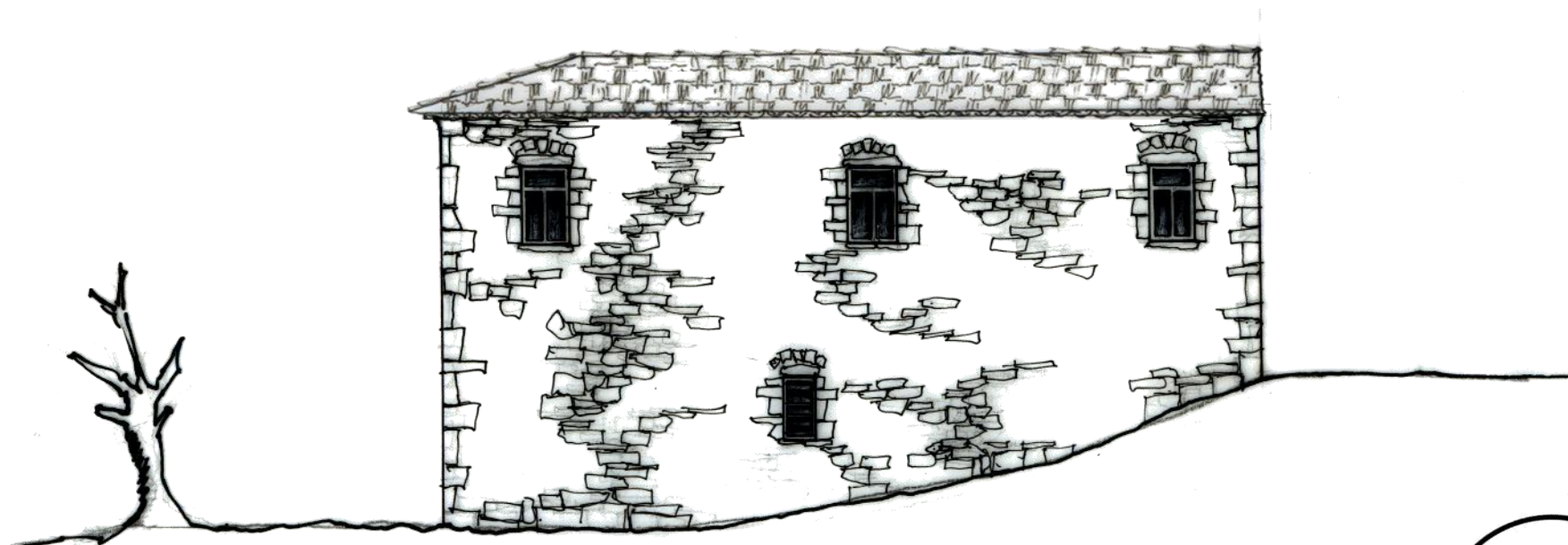
ΚΑΤΩΨΗ

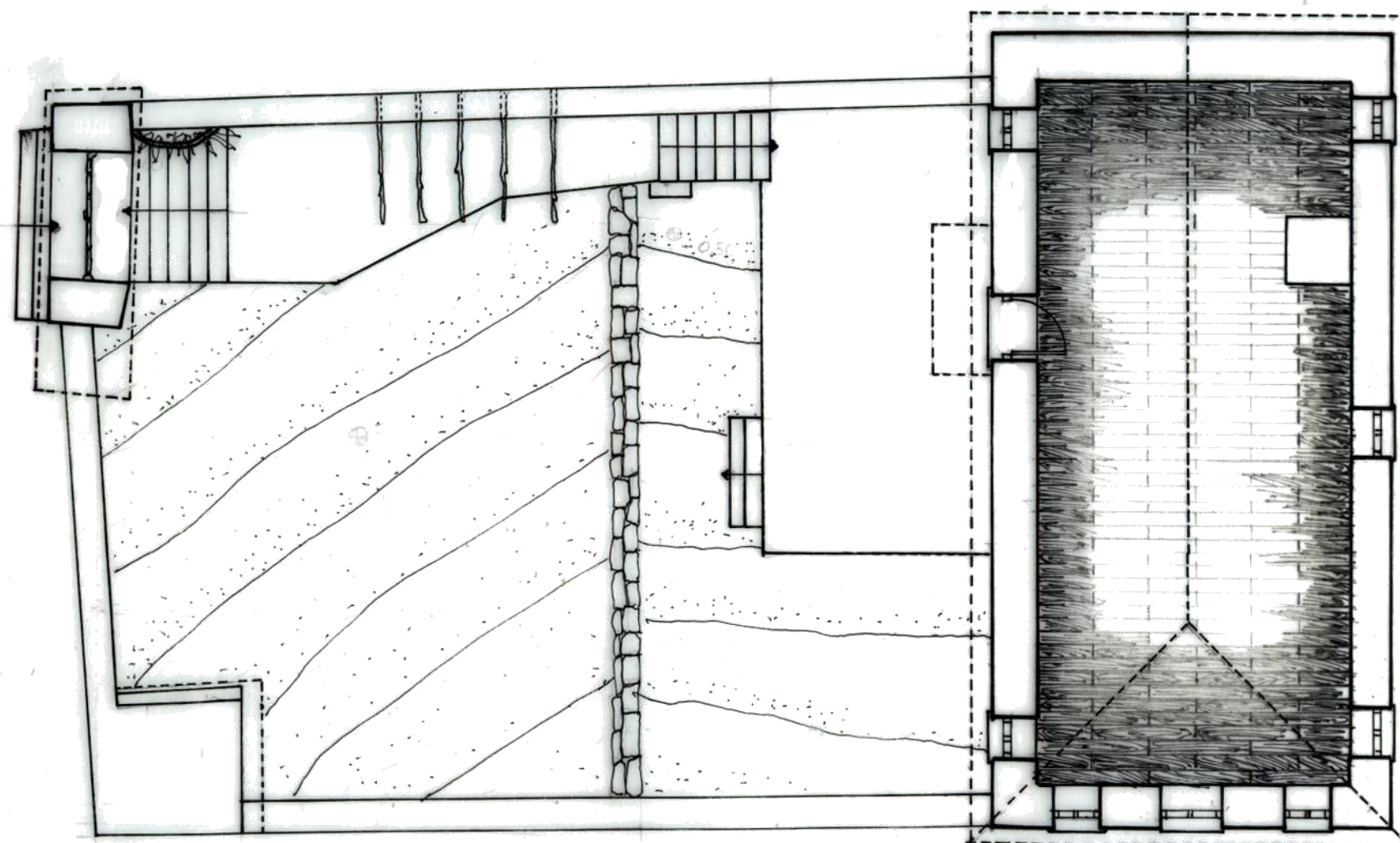
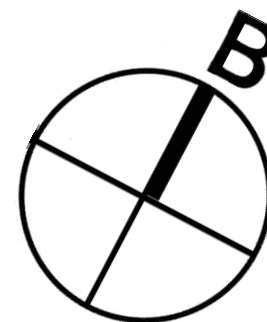

ОУН

ΟΨΗ

ΚΑΤΟΨΗ

Κτήριο XIV

Χρονολογία κατασκευής: Αρχές 20ου αιώνα.

Θέση:

Κατάσταση: Καλή Κατοικημένο

Υψος: Δίπατο με κατώι και ανώι

Μορφή: Σταυροειδές

Ιδιαίτερα κατασκευαστικά στοιχεία:

– 1 τρίρηχτη στέγη

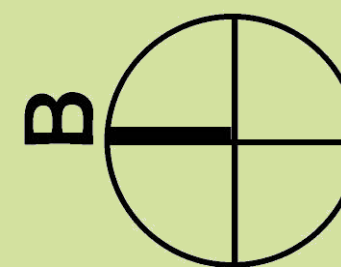
– Φούρνος στην Αυλή εσωτερικά

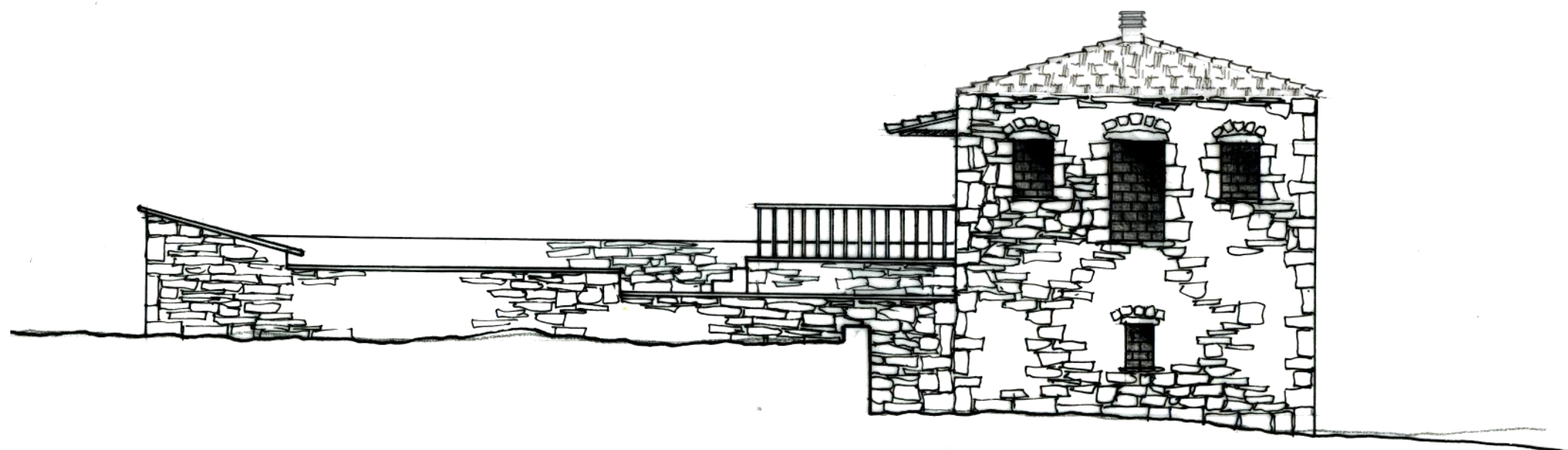
Επεμβάσεις:

– Προσθήκη διαμερίσματος

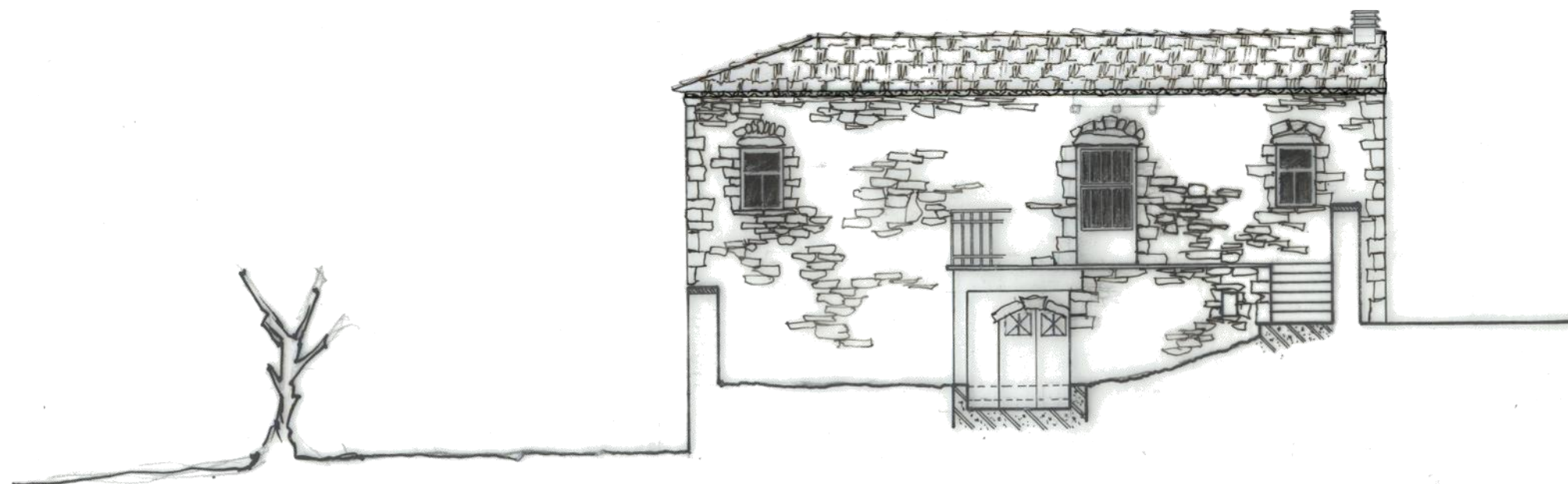
– Εφαρμογή μπετόν στο δάπεδο της βεράντας

Παθολογία:

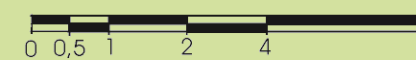

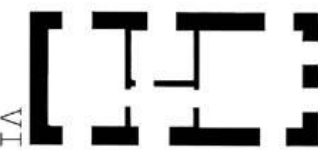
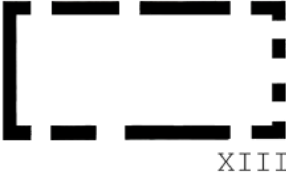
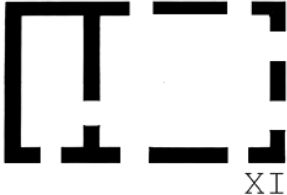
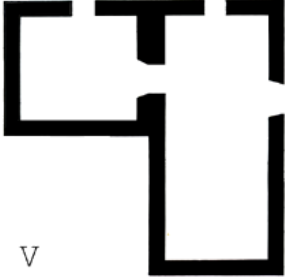
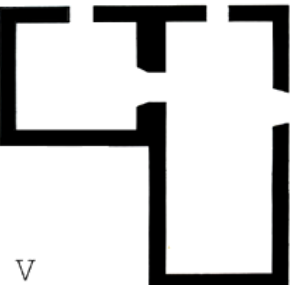
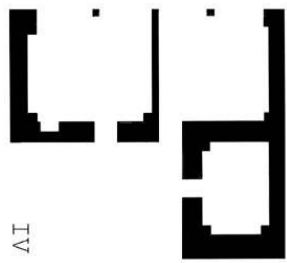
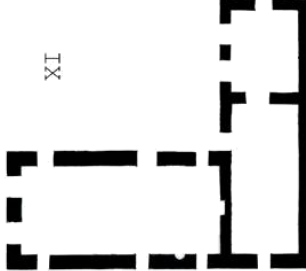
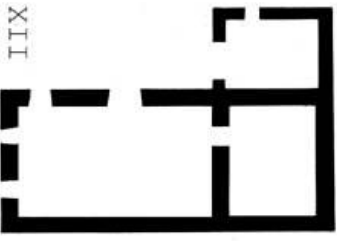
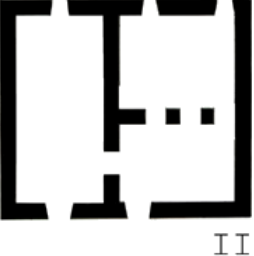
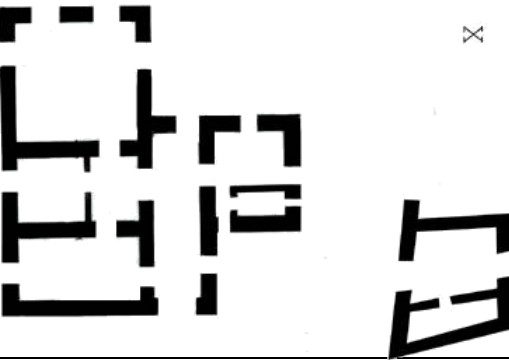
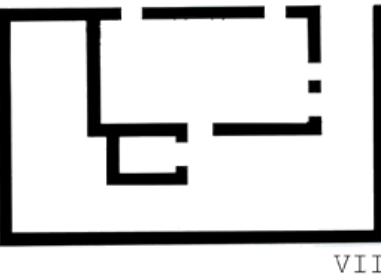

ΟΨΗ

ΟΨΗ

ΤΥΠΟΣ	ΚΤΗΡΙΑ ΠΟΥ ΜΕΛΕΤΗΘΗΚΑΝ			ΠΑΡΑΤΗΡΗΣΕΙΣ	
1				Τύπος κτηρίων παραλληλόγραμμων με γενικές αναλογίες 1:2 περίπου Στον τύπο αυτό μελετήθηκαν μονόχωρα (XIV, XIII), δίχωρο (XI), τετράχωρο (VI)	
					
2		 			Τύπος κτηρίων τύπου Γ, εξαρχής δομημένων με αυτόν τον τρόπο. Οι αναλογίες των διαστάσεων του κάθε σκέλους είναι περίπου 1:2 για τα XII,VI, V και 2:3 για το XI
3					Τύπος κτηρίων παραλληλόγραμμων με γενικές αναλογίες 1:1 περίπου Στον τύπο αυτό μελετήθηκαν μονόχωρα (VIII, XIII), τρίχωρο (II), τετράχωρο (III)
5					Τύπος σύνθεσης κτηρίων παραλληλόγραμμων με γενικές αναλογίες 1:2 περίπου με πλαϊνή είσοδο μέσω δώματος
6					Τύπος κτηρίων παραλληλόγραμμων με γενικές αναλογίες 1:1

Ε. Ο μορφολογικός χαρακτήρας του οικισμού.

Εισερχόμενος κανείς στον οικισμό των από τον κεντρικό δρόμο, αντιμετωπίζει μία θλιβερή κατάσταση. Παραμελημένα κτίσματα με προσθήκες από οπλισμένο σκυρόδεμα, μπαλκόνια από μπετόν με κάγκελα σιδερένια, προσθήκες με τσιμεντόλιθους. Στέγες με τσίγκους. Όλα αυτά απομεινάρια της εποχής που εμφανίστηκε στον τόπο των Καρυών το γκρι υλικό. Ο χώρος γύρω από την κεντρική πλατεία έχει καταληφθεί από κτήρια με τις παρεμβάσεις των δεκαετιών 1950-1960, απομεινάρια μιας εποχής που σύσσωμη η ελληνική επαρχία υιοθέτησε το οπλισμένο σκυρόδεμα ως λύση για κάθε πρόβλημα. Παρόλα αυτά μπορεί κανείς να παρατηρήσει ότι τα τελευταία χρόνια γίνεται προσπάθεια να διατηρηθεί η μοναδικότητα των κτηρίων αυτών, συντηρώντας όσο το δυνατό πειστικότερα τα απομεινάρια των στοιχείων που γλίτωσαν από τον πολιτισμό.

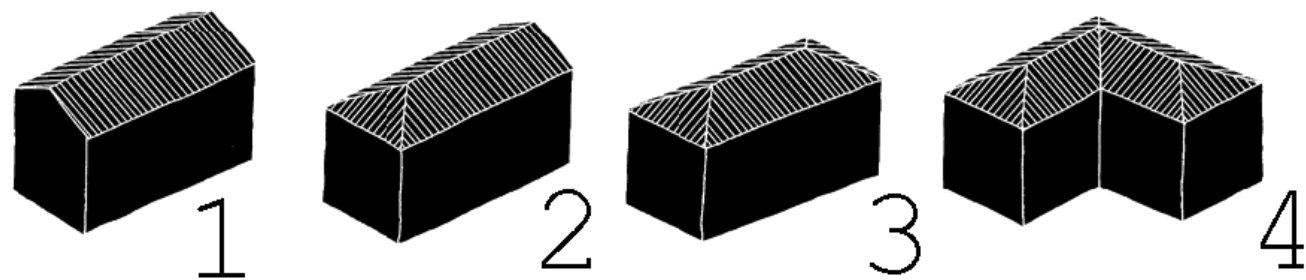
Προσπαθώντας κάποιος να ανακαλύψει περισσότερα στοιχεία για το παρελθόν του οικισμού, θα πρέπει να εξερευνήσει τις πιο παραμελημένες γειτονιές που κανείς μπορεί να συναντήσει με μικρά η και μεγαλύτερα δρομάκια όπου στα περισσότερα σήμερα μετά από διάνοιξη τους μπορεί να περάσει με το αυτοκίνητο.

Εκεί, με λίγη φαντασία, ξεδιπλώνεται μια διαφορετική εικόνα. Αντικρίζει κανείς έναν τυπικό ορεινό οικισμό της Λακωνίας. Η γκρι πέτρα είναι εκείνη που επιβάλλεται και προσφέρει στον περαστικό την ψευδαίσθηση ότι βρίσκεται σε άλλη εποχή.

Τα καφενεία και όλα τα κτίσματα της πλατείας αποτελούν 'τοπόσημα' του οικισμού, αφού το χωριό τα τελευταία χρόνια αποτελεί τόπο χειμερινών διακοπών και αγροτουρισμού καθώς έχει υπαχθεί σε επιδοτούμενα προγράμματα για την ανάπτυξη του τουρισμού του. Νέοι ξενώνες έχουν κτιστεί σύμφωνα με τον χαρακτήρα του οικισμού και το χωριό πλέον αποτελεί πόλο έλξης για τους ταξιδευτές.

Ο οικισμός αυτός έχει μια ιδιαίτερη συναισθηματική ατμόσφαιρα που οφείλεται στο γεγονός της μετανάστευσης μεγάλου μέρους των κατοίκων του. Μοιάζει τεράστιο αν φανταστεί κανείς πόσους μόνιμους κατοίκους έχει. Μπορεί κάποια σπίτια να είναι παραμελημένα αλλά στην πλειοψηφία τους έχουν το καθένα από αυτά να διηγθούν μια ιστορία. Κανείς από τους μετανάστες δεν ξέχασε την πατρίδα του και τον τόπο που γεννήθηκε ακόμα και αν είναι δύσκολο να τον επισκεφτεί. Πολύ λίγα από τα κτίσματα έχουν περάσει σε ξένους ιδιοκτήτες.

Τους καλοκαιρινούς μήνες το χωριό σφύζει από ζωή θυμούμενο τα χρόνια που αυτό ήταν μια καθημερινότητα.

Το έδαφος στο οποίο είναι κτισμένος ο οικισμός είναι βραχώδες και έχει κλίση, τα κτήρια είναι τοποθετημένα το ένα δίπλα στο άλλο και τα χωρίζουν οι αυλές τους, οι οποίες πολλές φορές δεν είναι περιφραγμένες. Αγροτικοί χωματόδρομοι διατρέχουν τα χωράφια, συνδέοντας τα σπίτια μεταξύ προς τα νότια του και συνδέονται με τους κεντρικούς δρόμους, ενώ στα βόρεια του οικισμού η οικοδόμηση είναι πιο πυκνή καθώς πλησιάζουμε την πλατεία.

Το σχήμα των δρόμων είναι ακανόνιστο, θα έλεγε κανείς τυχαίο. Παρ' όλο που η δόμηση είναι αραιή σε κάποια σημεία, οι στενοί δρόμοι σε υποχρεώνουν να περάσεις κοντά από τα κτήρια, πάντοτε από τη στενή τους μεριά. Χαμηλές μάνδρες δημιουργούν ένα χαλαρό όριο ανάμεσα από το δρόμο και την αυλή, όπου συνήθως βρίσκεται και η είσοδος.

Ο οικίες είναι επιμήκεις και χαμηλές, συνήθως διώροφες. Λίθινοι τοίχοι με μικρά ανοίγματα, και χαμηλές τρίριχτες στέγες στρωμένες με βυζαντινού τύπου κεραμίδια αποτελούν τον κανόνα. Ημιλαξευτά αγκωνάρια ενισχύουν τις γωνίες και τα ανοίγματα, τα οποία διαμορφώνονται με λίθινο τοξωτό πρέκι. Στα περισσότερα ανώγεια εισέρχεται κανείς μέσω χαγιατιού, παλιότερα ξύλινου, πλέον από σκυρόδεμα. Στο κατώι βρίσκονταν οι αποθήκες και οι στάβλοι, σήμερα χώροι αποθήκευσης γεωργικών μηχανημάτων και λιπασμάτων.

Ο καλλιτέχνης οικοδόμος της εποχής άφηγε πάντα το ίχνος του πάνω στο δημιούργημά του. Έτσι μπορεί να συναντούμε στον οικισμό κτήρια με κοινά χαρακτηριστικά, πχ όμοια παράθυρα, στέγες, μία πέτρα τοποθετημένη χαρακτηριστικά, διακοσμητικά στοιχεία στην τοιχοποιία απο κεραμίδι κτλ.

Σε νεότερα σπίτια των κάπως πιο εύπορων οικογενειών, μπορεί κανείς να διακρίνει νεοκλασικά στοιχεία. Συμμετρικά τοποθετημένα ανοίγματα με μεγάλο ύψος, διαμορφωμένα με λαξευτούς λίθους και γαλλικού τύπου κουφώματα. Ξύλινο γείσο περιτρέχει τη στέγη, η οποία είναι συνήθως στρωμένη με γαλλικού τύπου κεραμίδια. Αν και λιγοστά, αυτά είναι συνήθως τα καλύτερα συντηρημένα κτίσματα του οικισμού.

Οι κατασκευές γενικά είναι απλές, χωρίς διακοσμήσεις και εξεζητημένα αρχιτεκτονικά στοιχεία. Οι παλαιότεροι κάτοικοι του οικισμού έχτιζαν σύμφωνα με τις ανάγκες τους, οι οποίες περιορίζονταν στις πιο βασικές. Τα κτήρια, στιβαρά και απλά, μιλούν από μόνα τους για τη ζωή αυτών που τα έκτισαν και για τις συνθήκες της εποχής τους.

- [1] Δίριχτη στέγη.
- [2] Τρίριχτη στέγη.
- [3] Τετράριχτη στέγη.
- [4] Σύνθετη στέγη.

ΤΡΟΠΟΙ ΣΥΝΘΕΣΗΣ ΚΤΙΣΜΑΤΩΝ ΚΑΙ ΕΛΕΥΘΕΡΩΝ ΧΩΡΩΝ (ΤΟΜΕΣ ΔΡΟΜΩΝ)

I

II

III

Σύνδεση κτισμάτων

I. Μεταξύ των κτιρίων παρεμβάλλεται αυλή όπου μπορεί να είναι και είσοδος για το ένα κτήριο. Η αυλή αυτή έχει την χαρακτηριστική αυλόπορτα με κεραμίδι.

II. Τα κτήρια μεταξύ τους έχουν μικρό κενό (στην συγκεκριμένη περίπτωση η τοιχοποιία είχε κλίση και κοντά στη στέγη έτειναν να ενωθούν οι δύο τοίχοι)

III. Τα κτήρια συνδέονται μεταξύ τους, για να διαφοροποιηθούν το ένα με το άλλο χρησιμοποιούσαν διαφορετικά χρώματα στα παράθυρα ή άλλαζε ο τρόπος που τοποθετούσαν τα ανοίγματα ή άλλαζε η διακόσμηση των παραθύρων. Τα κτήρια που έμοιαζαν μεταξύ τους συνήθως άνηκαν στην ίδια οικογένεια.

II. ΑΝΑΛΥΣΗ ΤΩΝ ΠΑΡΑΔΟΣΙΑΚΩΝ ΚΑΤΑΣΚΕΥΩΝ

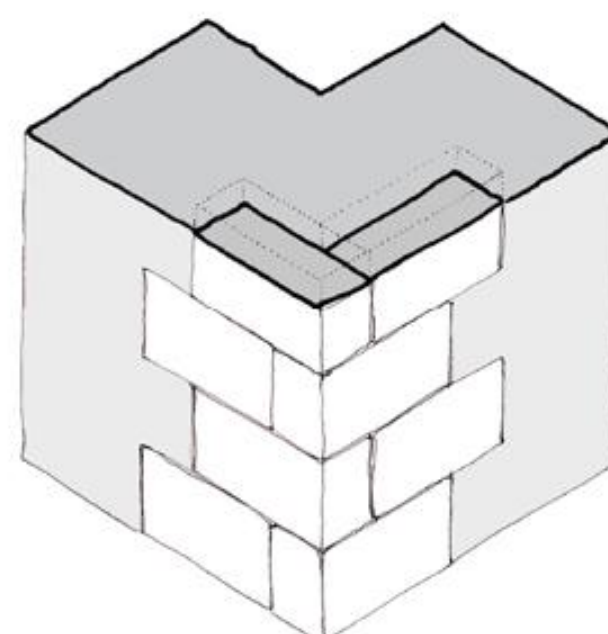
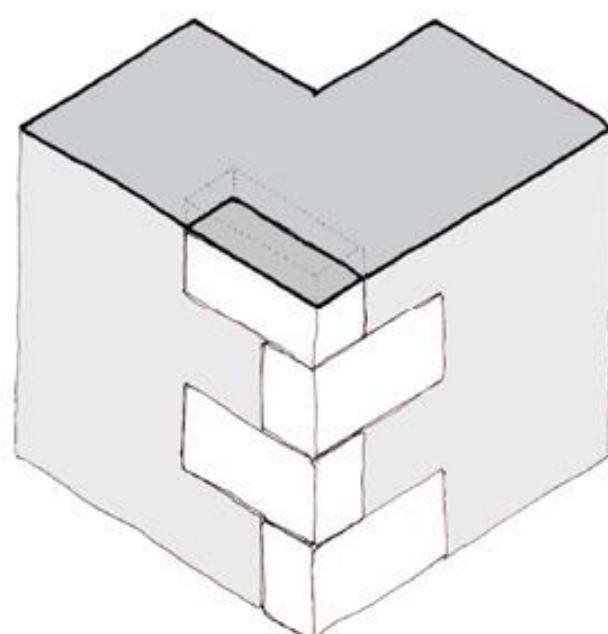
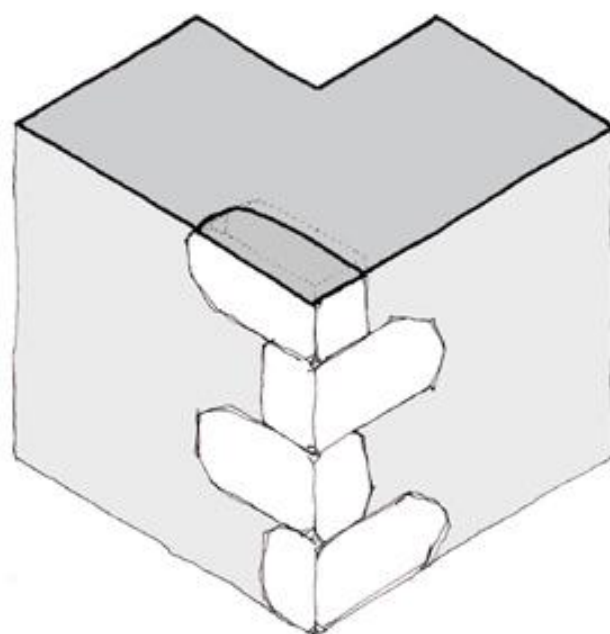
Λιθοδομή με ξύλινη ενίσχυση (ξυλοδεσιά).

Λιθοδομή σε στρώσεις (ντουζένια).

Λαξευτοί ακρογωνιαίοι λίθοι.

Ενδεικτικά παραδείγματα σύνθεσης ακρογωνιαίων λίθων.

Α. Οι επικρατέστεροι τρόποι κατασκευής των κτισμάτων.

1. Το κατασκευαστικό σύστημα.

Το κατασκευαστικό σύστημα που χρησιμοποιείται στον οικισμό των Καρυών είναι αυτό της ολόσωμης λίθινης κατασκευής, ενώ υπάρχουν και αρκετά παραδείγματα χρήσης θολοδομίας. Ο βασικός φέρων οργανισμός είναι σχεδόν πάντα λίθινος.

1.α Κατακόρυφα φέροντα στοιχεία:

Λίθινοι τοίχοι μεγάλου πάχους - 1,20 μέτρα μέγιστο, 60 εκατοστά ελάχιστο - αποτελούν τα κύρια κατακόρυφα φέροντα στοιχεία, και διακόπτονται από ανοίγματα μικρού μεγέθους. Σε ύψος δεν ξεπερνούν τα 7 μέτρα, καθώς σχεδόν όλα τα κτήρια είναι διώροφα. Είναι κατασκευασμένοι κατά κανόνα από μικρού μεγέθους ακανόνιστους λίθους.

Ενισχύσεις παρατηρήθηκαν στις γωνίες όλων των λιθοκτιστών τοίχων, με τη μορφή λαξευτών ή ημιλαξευτών ακρογωνιαίων λίθων. Η ίδια αντιμετώπιση εντοπίζεται και στα ανοίγματα.

Στα ισόγεια (κατώγια) γίνεται όπως αναφέρθηκε συχνή χρήση θολοδομίας.

Οι λιθοκτιστοί θόλοι είναι κατά προσέγγιση ημικυλινδρικοί και οι τοίχοι των γενετειρών είναι συνήθως πιο παχείς από τους γειτονικούς τους.

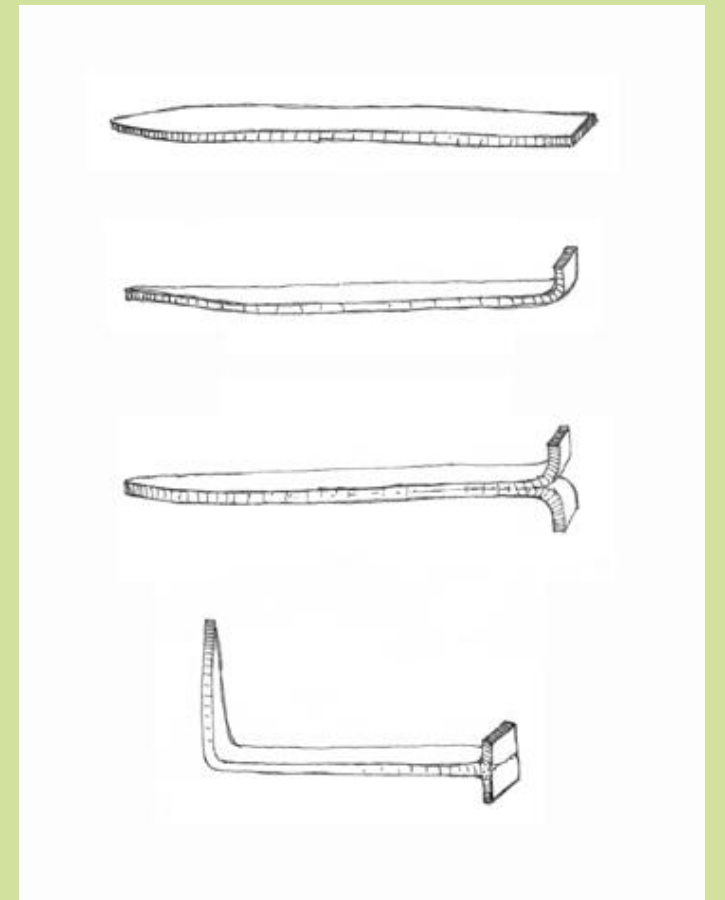
Οι μεγαλύτεροι φτάνουν σε άνοιγμα τα 4,5 μέτρα, ενώ συνήθως σε όροφο πάνω από αυτούς τοποθετούταν το χειμερινό με την εστία. Χαρακτηριστικό είναι πως κατά κανόνα ο θόλος δεν καταλαμβάνει περισσότερο από το 1/3 της κάτοψης.

Δευτερεύοντα κατακόρυφα στοιχεία είναι κατασκευασμένα από ξύλο.

Τα πλέον σημαντικά είναι τα υποστυλώματα που υποστηρίζουν το μεσοδόκι, το οποίο με τη σειρά του στηρίζει το πάτωμα του 1ου ορόφου.

Στοιχεία σε ερείπια οικιών υποδεικνύουν πως ξύλινα υποστυλώματα χρησιμοποιούνταν και για τη στήριξη επίσης ξύλινων χαγιατιών. Δυστυχώς δε σώθηκαν δείγματα, καθώς αντικαταστάθηκαν όλα με αντίστοιχα από οπλισμένο σκυρόδεμα.

Δεν φαίνεται να υπάρχει ευρεία χρήση ξύλινων ενισχυτικών στοιχείων. Τέτοια στοιχεία εμφανίζονται σε λίγα έως ελάχιστα κτήρια, τα περισσότερα μη προσβάσιμα.

Τυπικός θόλος σε κατώι.

Συνήθης διαμόρφωση παραθύρου σε θόλο.

Θολωτή είσοδος.

1.β Οριζόντια φέροντα στοιχεία

Τα μόνα λίθινα οριζόντια φέροντα στοιχεία που εντοπίστηκαν ήταν οι θόλοι στα κατώγεια και τα διαφόρων τύπων ανώφλια στα ανοίγματα. Ιδιαίτερο ενδιαφέρον παρουσιάζουν δύο κτίσματα στα οποία υπάρχουν περισσότεροι του ενός θόλοι σε παράθεση. Ωστόσο, γίνεται εκτεταμένη χρήση του ξύλου.

Η πιο συχνή διάταξη είναι αυτή του μεσοδοκιού: το σανίδωμα του ξύλινου πατώματος στηρίζεται σε δοκίδες τοποθετημένες ανά 50 περίπου εκατοστά, παράλληλα προς τη μικρή διάσταση της ορθογώνιας κάτοψης. Αυτές με τη σειρά τους μεταφέρουν τα φορτία του πατώματος στους τοίχους και το μεσοδόκι. Το μεσοδόκι είναι ογκώδης ξύλινη δοκός, τοποθετημένη κεντρικά, παράλληλα προς τον μεγάλο άξονα της κάτοψης, που στηρίζεται σε ξύλινα υποστυλώματα. Πολύ συχνά συνδυάζεται με θόλο στην κάτοψη του ισογείου, οπότε το μεσοδόκι καλύπτει περίπου τα 2/3 της κάτοψης και ο θόλος το άλλο 1/3.

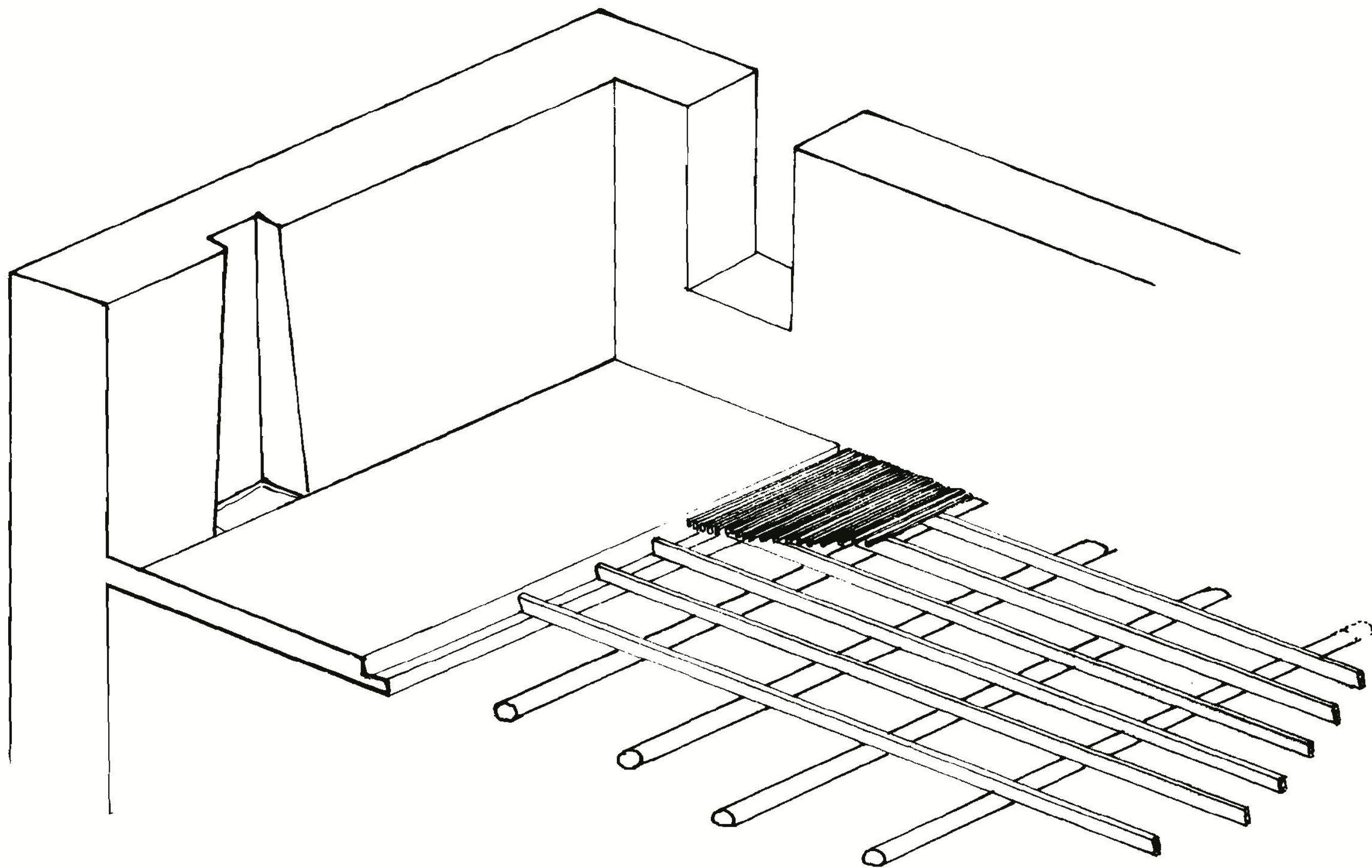
Συναντήθηκε επίσης και η περίπτωση κτίσματος όπου δε χρησιμοποιείται η διάταξη του μεσοδοκιού.

Αντίθετα, μεγάλες δοκοί γεφυρώνουν τη μικρή διάταξη της κάτοψης χωρίς χρήση υποστυλωμάτων. Σε αυτές στηρίζεται έπειτα η δευτερεύουσα διαδοκίδωση και το σανίδωμα.

Τέλος, όπως με τα χαγιάτια, έντονες ενδείξεις υποδεικνύουν και τη χρήση ξύλινων μικρότερων εξωστών. Δυστυχώς ούτε σε αυτή την περίπτωση υπήρχε κάποιο σωζόμενο παράδειγμα προς μελέτη. Στα οριζόντια φέροντα στοιχεία θα μπορούσαν να καταχωρηθούν και οι τριγωνικοί φορείς της στέγης, ωστόσο αυτοί αναλύονται παρακάτω, στις επικαλύψεις.

Προσδιορισμός του τρόπου σύνδεσης των επιμέρους φερουσών κατασκευών: τα πιο κρίσιμα σημεία σύνδεσης μεταξύ φερουσών κατασκευών είναι ίσως η έδραση του μεσοδοκιού και της δευτερεύουσας διαδοκίδωσης στους λίθινους τοίχους, καθώς και η έδραση της στέγης στην απόληξη των φερόντων τοίχων.

Χαρακτηριστικό είναι το γεγονός πως στα παραδείγματα όπου οι συνδέσεις αυτές αστόχησαν, είχαμε μερική ή ολική κατάρρευση του κτιρίου.

Τύπος 1

Τύπος 2

2. Εσωτερικά διαχωριστικά στοιχεία - τοίχοι.

Με μοναδική ίσως εξαίρεση το διαφραγματικό λίθινο τοίχο που χώριζε στο κατώι το θολοσκέπαστο διαμέρισμα από τα διπλανά του, τα εσωτερικά διαχωριστικά στοιχεία δεν επιτελούν ρόλο φέρουσας κατασκευής.

Ακόμα και στην προηγούμενη περίπτωση, ο τοίχος ουσιαστικά δε φορτίζεται, καθώς τα κάθετα φορτία παραλαμβάνονται κυρίως από το θόλο. Κατά κανόνα, εσωτερικά διαχωριστικά χρησιμοποιούνταν στον όροφο ή ανώι, για να οριοθετήσουν τους διάφορους χώρους ζωής. Σε όλες τις περιπτώσεις που μελετήθηκαν ήταν ξύλινα και συνδέονταν με τις φέρουσες κατασκευές της στέγης και του πατώματος –και όχι των τοίχων.

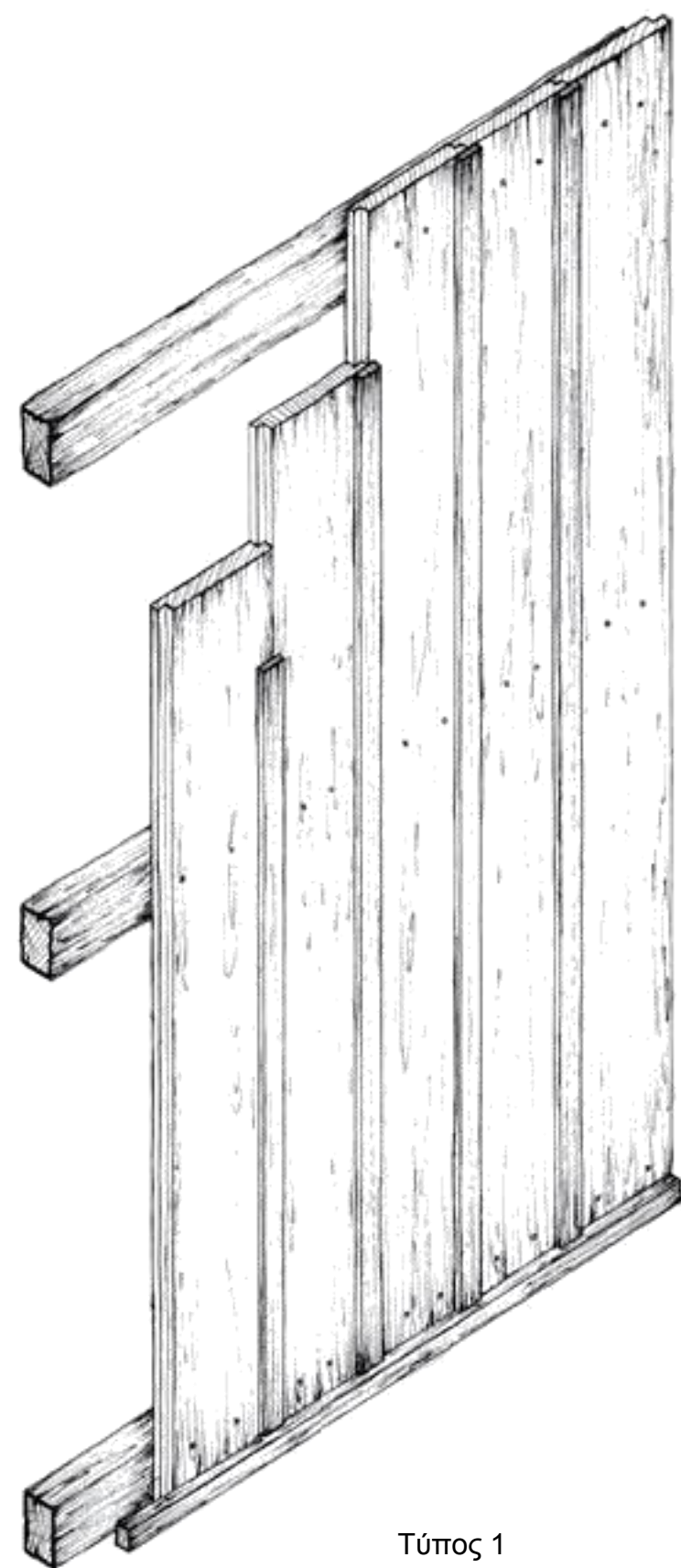
Διακρίνονται δυο τύποι:

Η πιο απλή κατασκευή ήταν το διαχωριστικό από κάθετες σανίδες [τύπος 1], οι οποίες συγκρατούνται από οριζόντια σανίδια καρφωμένα σε διαστήματα των 60 περίπου εκατοστών.

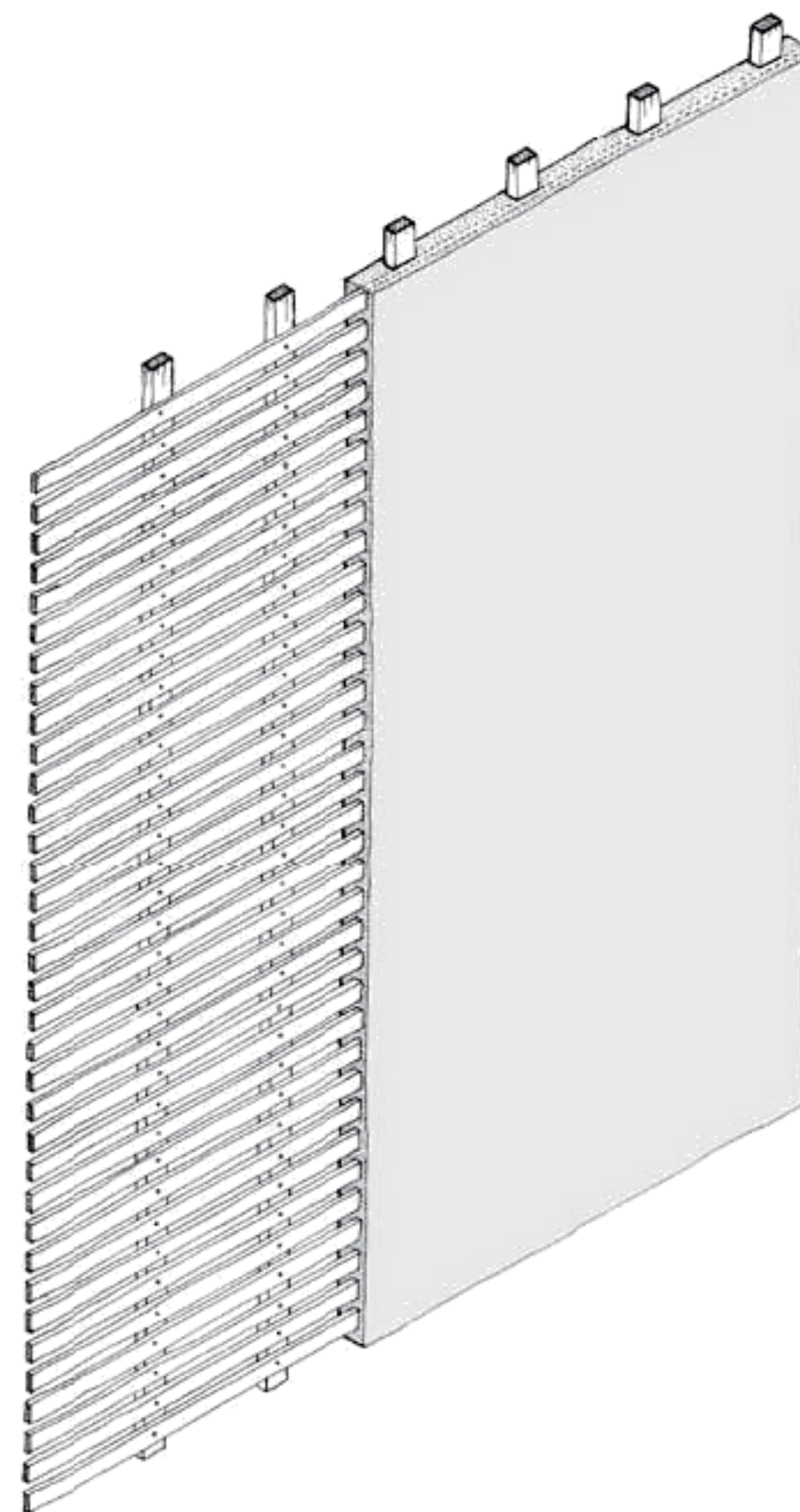
Η συχνότερη περίπτωση ήταν αυτή του πλέγματος από κάθετες σανίδες και πυκνά τοποθετημένα οριζόντια πηγάκια [τύπος 2]. Το πλέγμα αυτό σοβατιζόταν και αποκτούσε λεία υφή.

Και οι δυο τύποι συνδέονταν με το φέροντα οργανισμό με τον ίδιο τρόπο, ενώ δεν ξεπερνούσαν σε πάχος τα 4 με 6 εκατοστά.

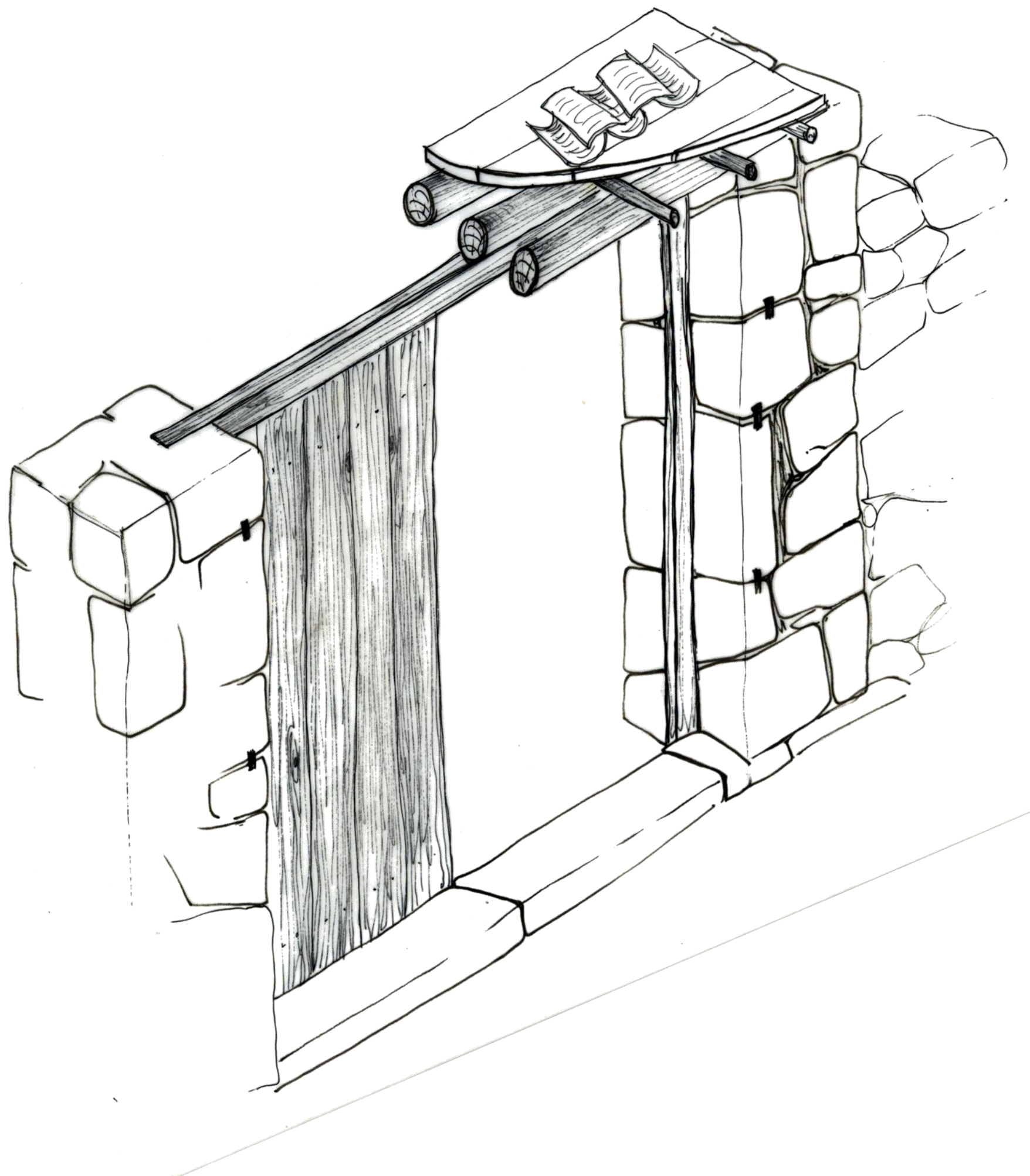
Παρόμοιες κατασκευές χρησιμοποιούνται και στα ταβάνια, κάτω από τη στέγη.

Τύπος 1

Τύπος 2

3. Ανοίγματα-Κουφώματα.

Ενώ μορφολογικά υπήρχε αρκετά μεγάλη ποικιλία, δομικά ακολουθούνταν οι ίδιες γενικά γραμμές κατά τη διαμόρφωση των ανοιγμάτων.

Το πιο κρίσιμο σημείο του ανοίγματος –δηλαδή το ανώφλι– διαμορφώνεται στις περισσότερες περιπτώσεις με λίθινο τόξο.

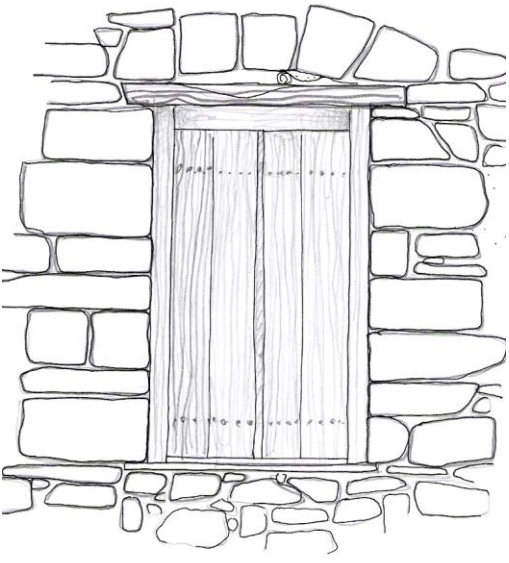
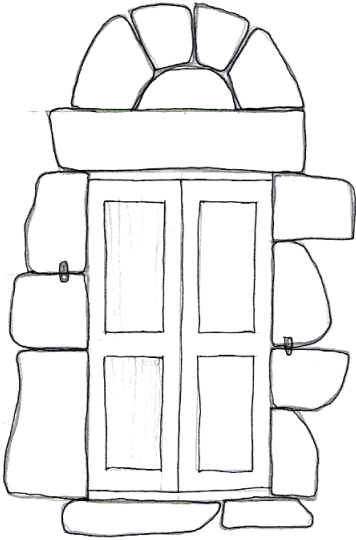
Παρατηρούνται κάποιες παραλλαγές, με το τόξο να αποτελείται από δύο ή τρεις λαξευτούς θολίτες ή και από περισσότερες ακανόνιστες πέτρες. Πολλές παραλλαγές παρατηρούνται στον τρόπο ενίσχυσης/συμπλήρωσης του τοξωτού φορέα.

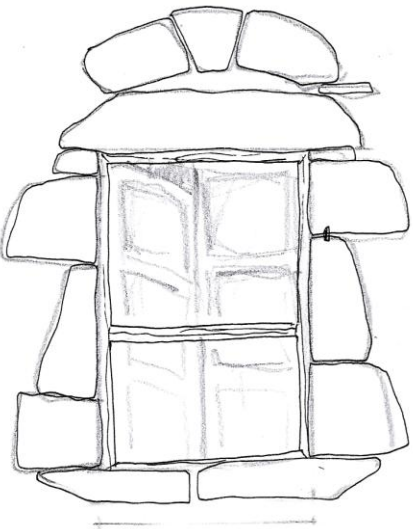
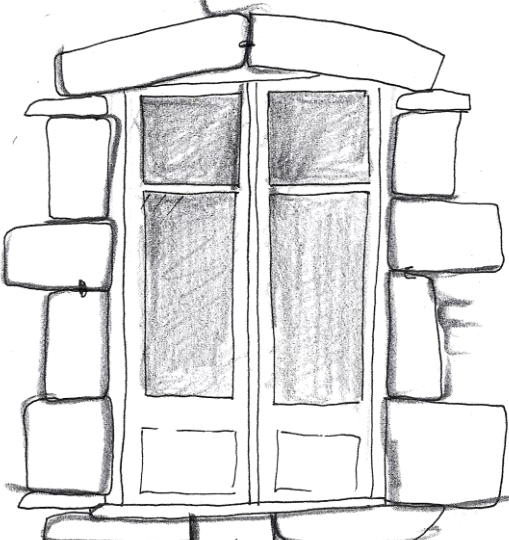
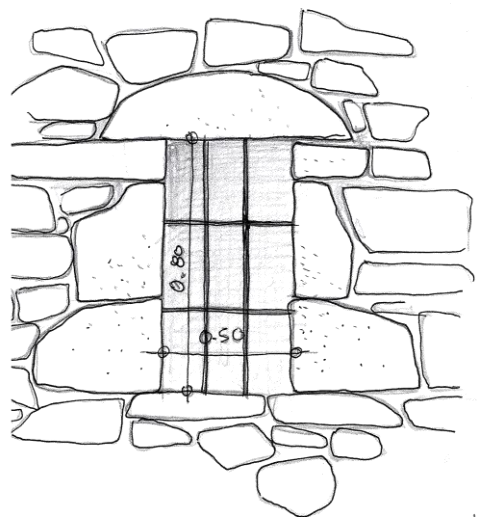
Έτσι έχουμε μονολιθικά τύμπανα που ακολουθούν το τοξωτό σχήμα, δευτερεύοντα λίθινα ή ξύλινα πρέκια κάτω από το τόξο που δεν παραλαμβάνουν ουσιαστικά κατακόρυφες δυνάμεις ή και δευτερεύον τόξο κάτω από το αρχικό.

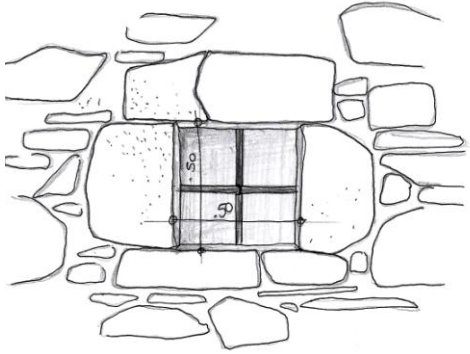
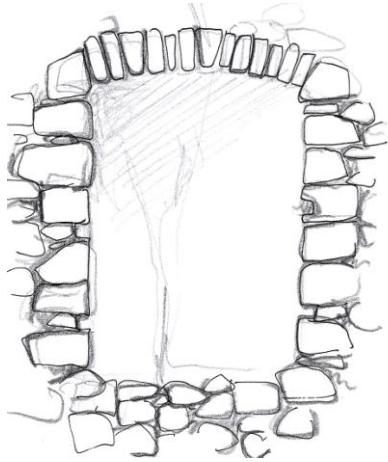
Σε πιο λιτές κατασκευές γίνεται χρήση κατ' αποκλειστικότητα ξύλινων πρεκιών μεγάλης διατομής. Τέλος, σε κατασκευές της δεκαετίας του 1930 παρατηρείται και η χρήση σιδερένιων διατομών “διπλού T” σε συνδυασμό με ξύλα.

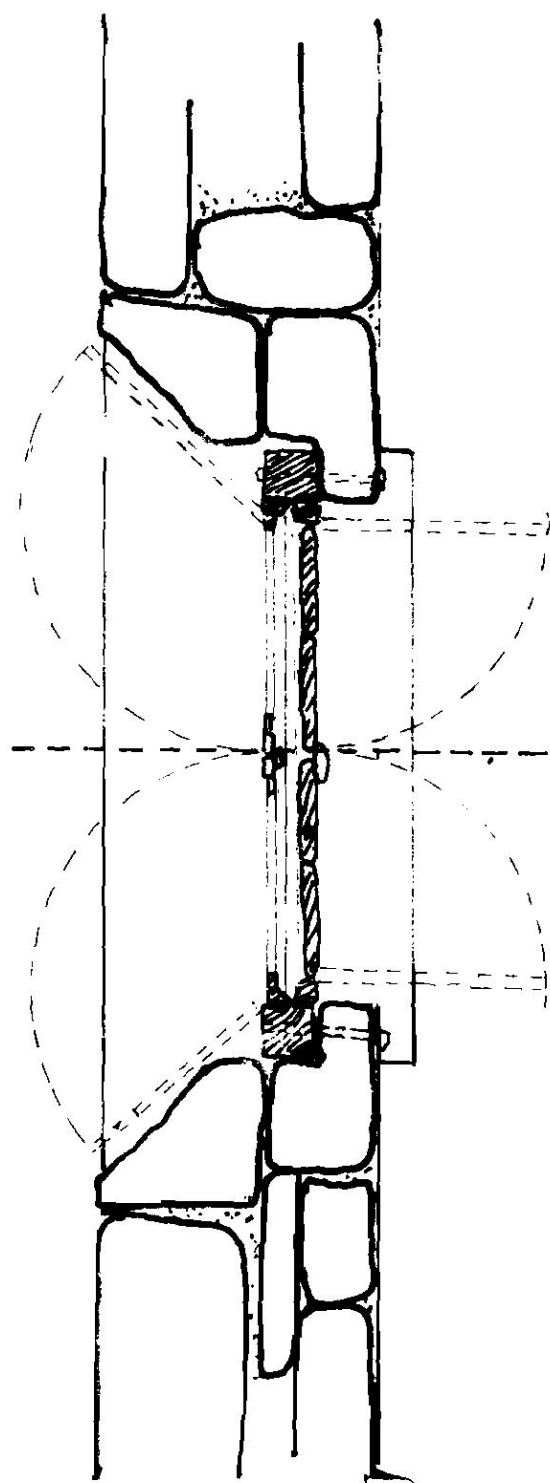
Στα περισσότερα ανοίγματα η σύνδεση με την κάσα γινόταν ως εξής: οι παραστάδες υποχωρούν προς τα μέσα, περίπου 15 εκατοστά από την εξωτερική παρειά του ανοίγματος. Η ίδια αντιμετώπιση εντοπίζεται συχνά και σε ποδιές ενώ σπανιότερα σε ανώφλια. Στην εσοχή που δημιουργείται, τοποθετείται η κάσα, η οποία στερεώνεται με μεταλλικά τζινέτια στο άνοιγμα. Μια εναλλακτική μέθοδος που συναντάται σε πιο απλές κατασκευές ανοιγμάτων, και μάλιστα συνήθως σε αυτές που έχουν ξύλινα πρέκια, είναι η εξής: κατά το κτίσιμο του ανοίγματος, συμπεριλαμβάνονται στη δομή των παραστάδων δύο οριζόντια καδρόνια, ένα σε κάθε μεριά. Αυτά είναι εκτεθειμένα στην εσωτερική παρειά της παραστάδας (αυτή όπου τοποθετείται το κούφωμα), και πάνω τους καρφώνεται η κάσσα.

Τα περισσότερα κουφώματα ήταν μονόφυλλα ή δίφυλλα καρφωτά, εξαιρετικά απλής κατασκευής. Σε πιο επιμελημένες κατασκευές (πιο πλούσια σπίτια, ή απο τη δεκαετία του 30' και έπειτα) χρησιμοποιούνται και ταμπλαδωτά κουφώματα γαλλικού τύπο

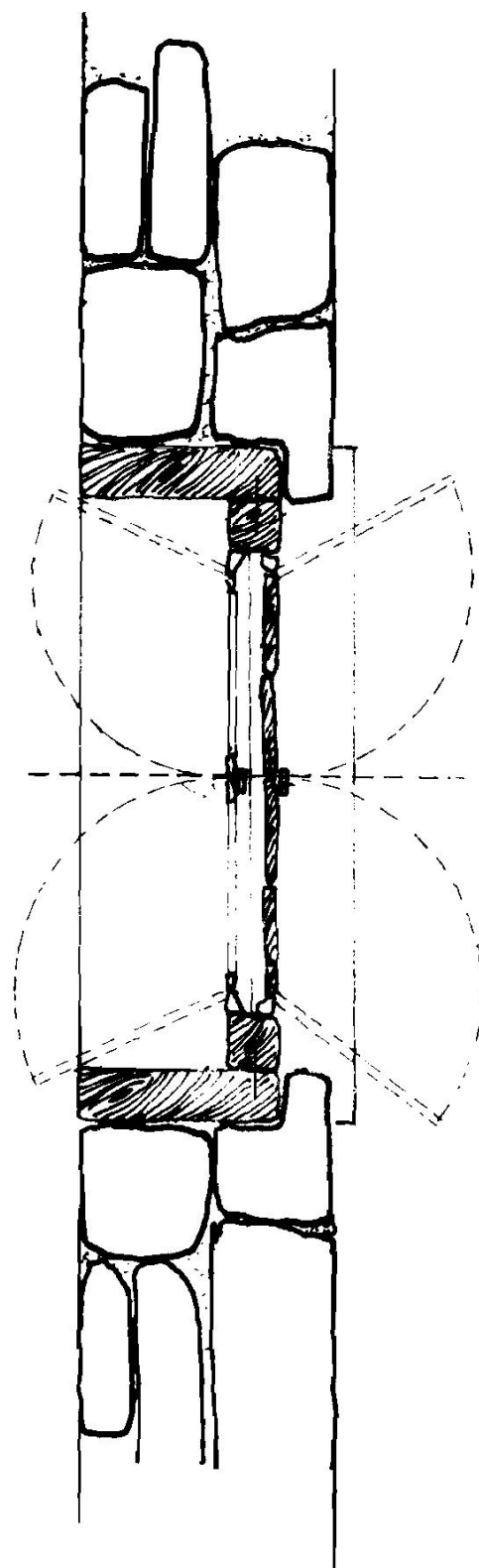
1				Η απλούστερη διαμόρφωση ανοίγματος με μονοκόμματο ξύλινο πρέκι , μεγάλης συνήθως διατομής. Το κούφωμα στηρίζεται στο άνοιγμα με κάρφωμα σε ξύλινα στοιχεία ενσωματωμένα στη λιθοδομή.
2				Τοξωτή διαμόρφωση από λαξευτούς λίθους σε συνδυασμό με μονολιθικό τύμπανο. Εδώ παρατηρείται εκφύλιση της έννοιας του ανακουφιστικού τόξου
3				Άνοιγμα με διαμόρφωση τοξωτού πρεκιού από λαξευμένους λίθους σε συνδυασμό με οριζόντιο πρέκι, μονολιθικό ή από λαξευτούς λίθους.

4			Τοξωτή διαμόρφωση από λαξευτούς λίθους σε συνδυασμό με μονολιθικό τύμπανο ημικυκλικής μορφής. Το τύμπανο δέχεται φορτίσεις μόνο σε περίπτωση αστοχίας του λίθινου τόξου.
5			Άνοιγμα νε διαμόρφωση από λαξευτούς λίθους, μορφής χαμηλωμένου τόξου. Το κούφωμα στηρίζεται εξ' αρχής σε μεταλλικά τζινέτια.
6			Άνοιγμα με ημικυκλικό τύμπανο από μονοκόμματο λαξευμένο λίθο.

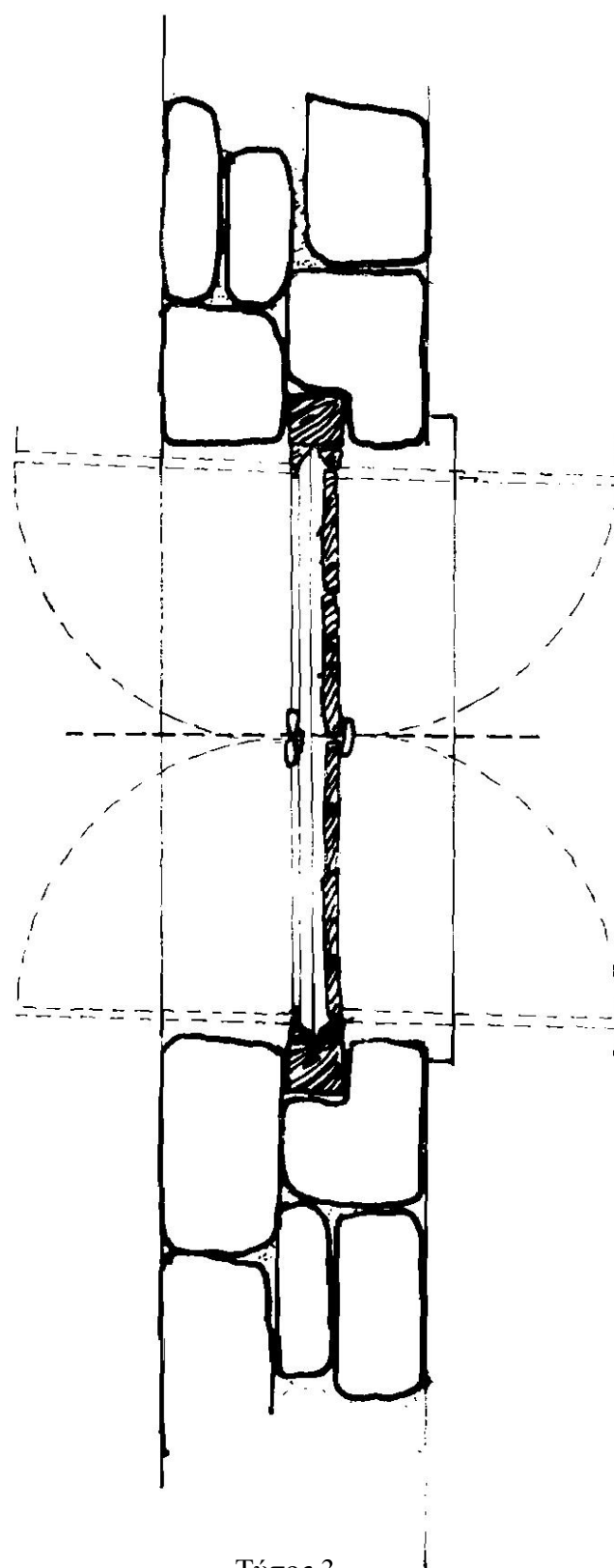
7		 	Άνοιγμα με μονολιθικό πρέκι
8		 	Άνοιγμα με διαμόρφωση από λίθους μορφής χαμηλωμένου τόξου ή κανονικού ημικυκλίου.
6			Άνοιγμα που σχηματίζεται σε θόλο κατωγείου

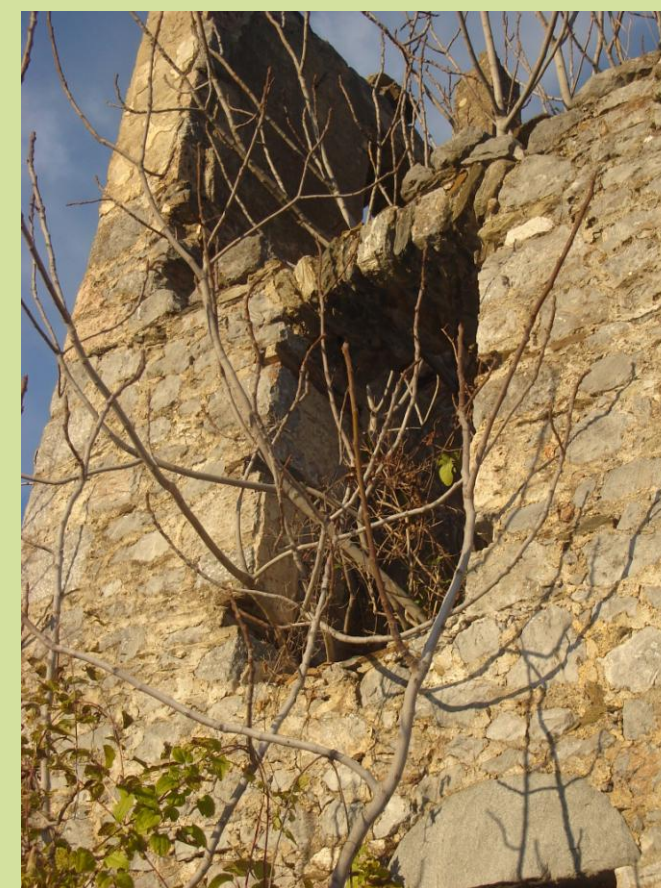
Τύπος 1

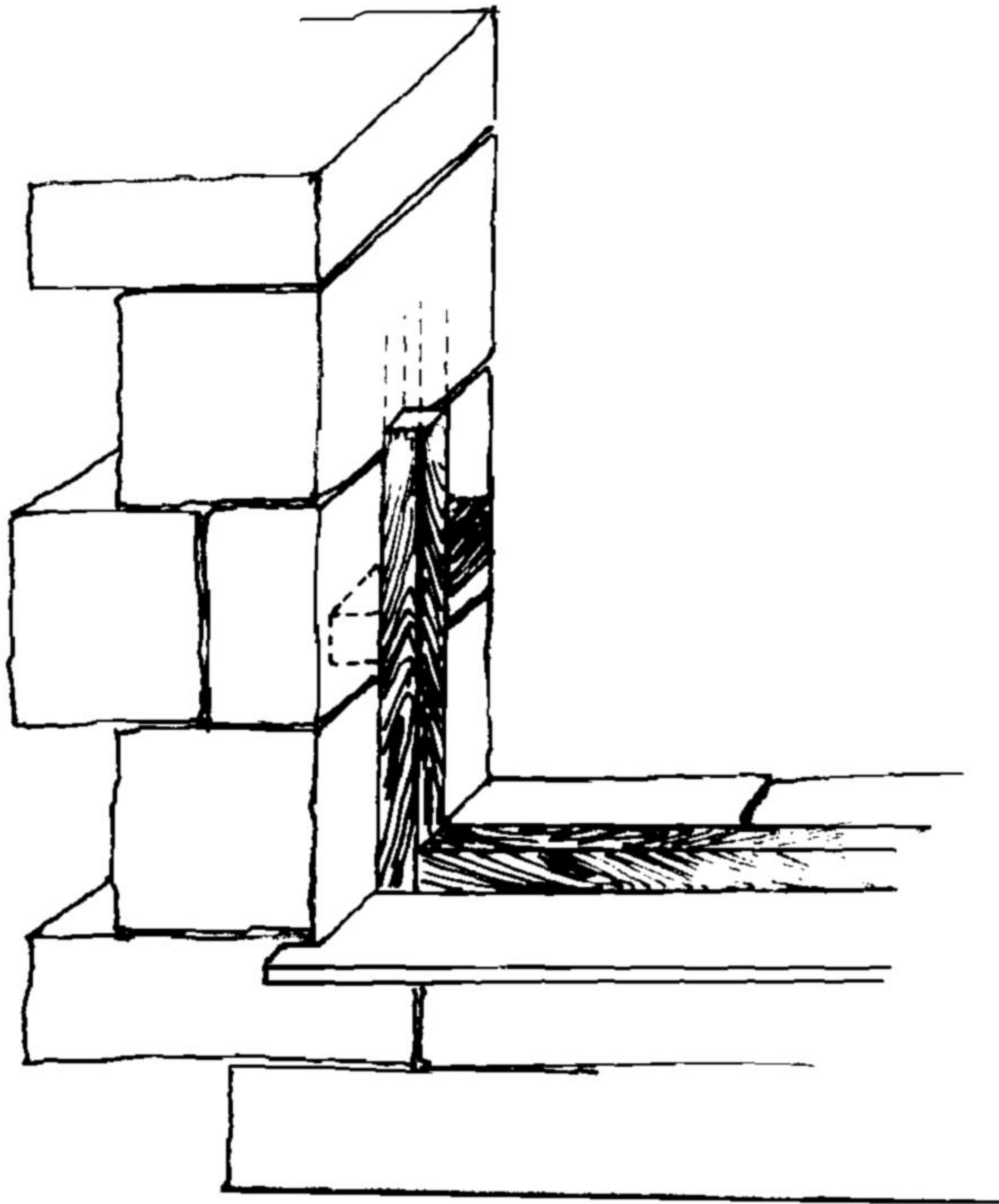

Τύπος 2

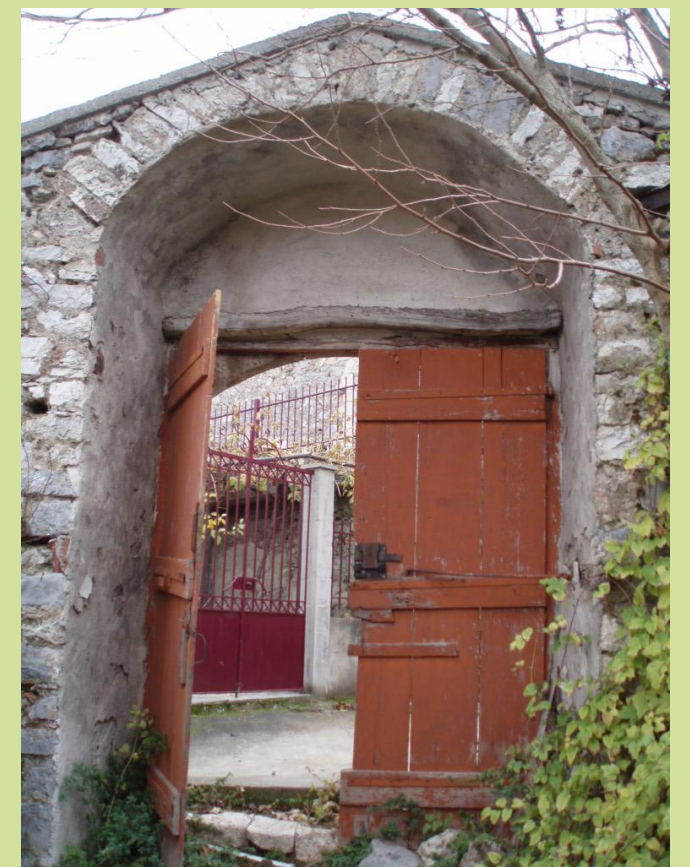
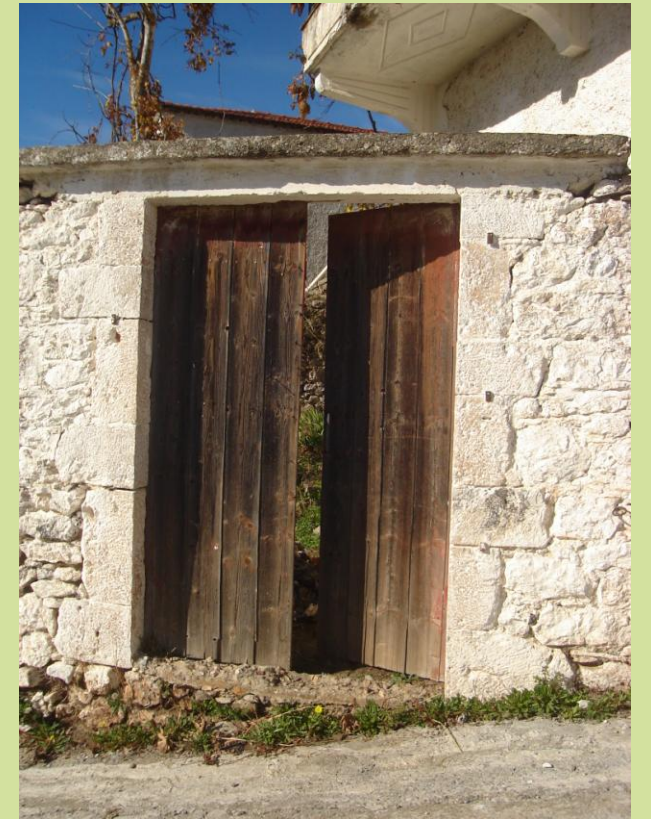
Τύπος 3

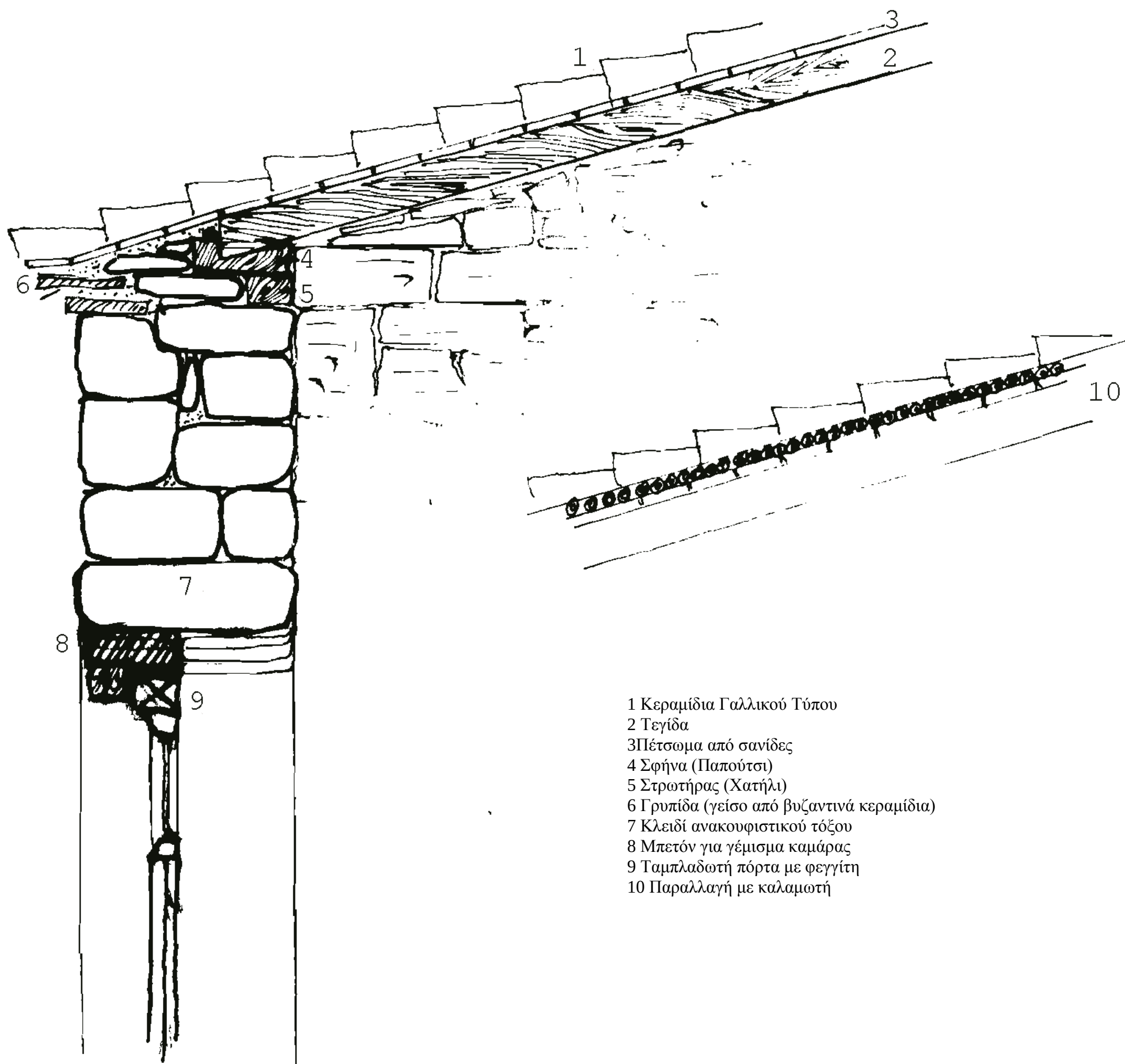

Αυλόπορτες

- 1 Κεραμίδια Γαλλικού Τύπου
- 2 Τεγίδα
- 3 Πέτσωμα από σανίδες
- 4 Σφήνα (Παπούτσι)
- 5 Στρωτήρας (Χατήλι)
- 6 Γρυπίδα (γείσο από βυζαντινά κεραμίδια)
- 7 Κλειδί ανακουφιστικού τόξου
- 8 Μπετόν για γέμισμα καμάρας
- 9 Ταμπλαδωτή πόρτα με φεγγίτη
- 10 Παραλλαγή με καλαμωτή

4. Επικαλύψεις.

Όλα τα κτίρια του οικισμού διαθέτουν επικλινείς στέγες, συνήθως τρίριχτες ή δίρριχτες, καλυμμένες με οπτά πήλινα κεραμίδια.

Η διαμόρφωση της κλίσης γίνεται με τριγωνικούς σύνθετους ξύλινους φορείς που αποτελούν και τον φέροντα οργανισμό της στέγης. Αυτοί καλύπτονται με σανίδωμα (πέτσωμα) το οποίο καρφώνεται στις τεγίδες των φορέων. Επάνω στο πέτσωμα τοποθετούνται στη συνέχεια βυζαντινού τύπου κεραμίδια. Σε νεότερες κατασκευές άρχισε να γίνεται και χρήση γαλλικών κεραμιδιών.

Τα εσωτερικά πατώματα, συγκεκριμένα αυτά που παρεμβάλλονται ανάμεσα στο κατώ και το ανώι ήταν ξύλινα σε όλες τις περιπτώσεις που μελετήθηκαν. Αποτελούνται από σανίδωμα το οποίο καρφώνεται στην υποκείμενη διαδοκίδωση.

Οι σανίδες έχουν πλάτος 8 με 10 εκατοστά, ενώ το πάχος τους δεν ξεπερνά τα 2 εκατοστά. Η διαδοκίδωση επαναλαμβάνεται ανά 40 με 50 εκατοστά συνήθως.

Ακόμα και πάνω από θόλους, συνεχίζεται διαδοκίδωση η οποία έχει ως μοναδικό ρόλο τη στήριξη του σανιδώματος του πατώματος.

Σε δάπεδα σε εξωτερικούς χώρους ή στο κατώι η αντιμετώπιση είναι διαφορετική. Σε κάποιες περιπτώσεις παρέμενε το φυσικό έδαφος, ενώ συνήθως υπήρχε λιθόστρωτο δάπεδο πάχους περίπου 20 εκατοστών, από λίθους μεγάλου μεγέθους.

Σπανιότερα γινόνταν πλακόστρωση με λίθινες πλάκες που τοποθετούνται πάνω σε δευτερεύον στρώμα χώματος.

Οι τοίχοι δεν επικαλύπτονται εξωτερικά. Οι λιθοδομές συγκρατούνται από ασβεστοκονίαμα, ωστόσο το κονίαμα δε χρησιμοποιούνται για επίχριση των τοίχων.

Ωστόσο εσωτερικά, στα περισσότερα κτίσματα που μελετήθηκαν, η λιθοδομή επικαλύπτεται με 2 έως 3 εκατοστά ασβεστοκονιάματος μέχρι να αποκτήσει λεία υφή.

Λίθινη σκάλα με επέμβαση από μπετόν και μεταλλικά στοιχεία.

5. Άλλες φέρουσες κατασκευές.

Σκάλες

Εσωτερικές σκάλες δε συναντήθηκαν σε κανένα από τα κτίρια που μελετήθηκαν.

Αντίθετα, πολύ συχνές είναι οι εξωτερικές, καθώς η είσοδος στο ανώι γίνεται μέσω του χαγιατιού. Όπως έχει αναφερθεί, ξύλινα χαγιάτια δε σώζονται (εκτός από μίας μη χαρακτηριστικής περίπτωσης) και το ίδιο ισχύει και για τις ξύλινες σκάλες, όπου αυτές υπήρχαν. Σε αρκετές περιπτώσεις όμως που ήταν λίθινες, διατηρήθηκαν.

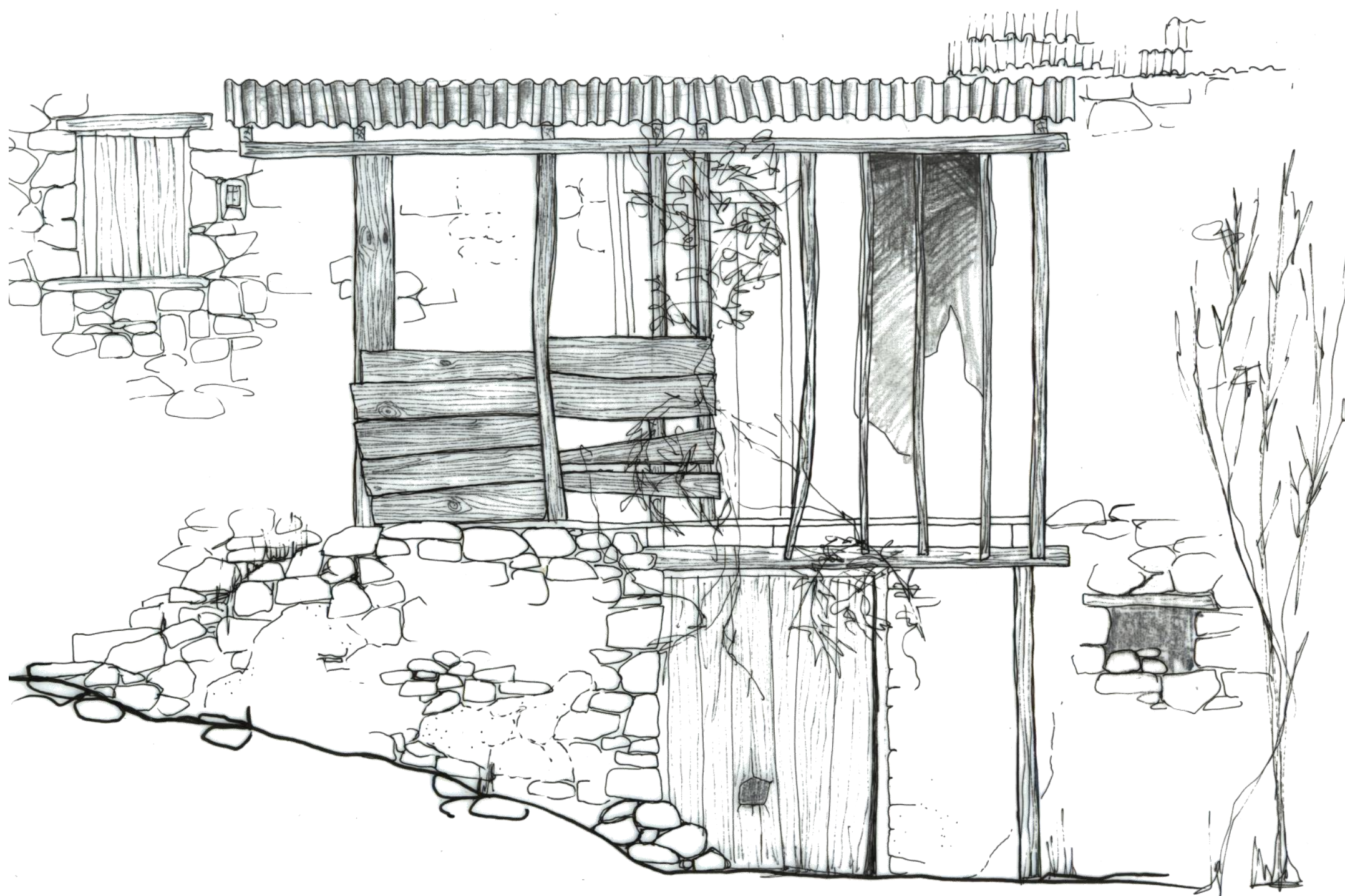
Από αυτές συμπεραίνουμε πως οι περισσότερες είναι συμπαγείς λίθινες κατασκευές, και δεν παρουσιάζουν κάποια ιδιαιτερότητα.

Υπάρχουν ενδείξεις για λίθινες σκάλες πάνω από λίθινα τόξα.

Στην φωτογραφία φαίνεται το μοναδικό πατάρι σε κατώι που συναντήθηκε το οποίο διαθέτει και σκάλα.

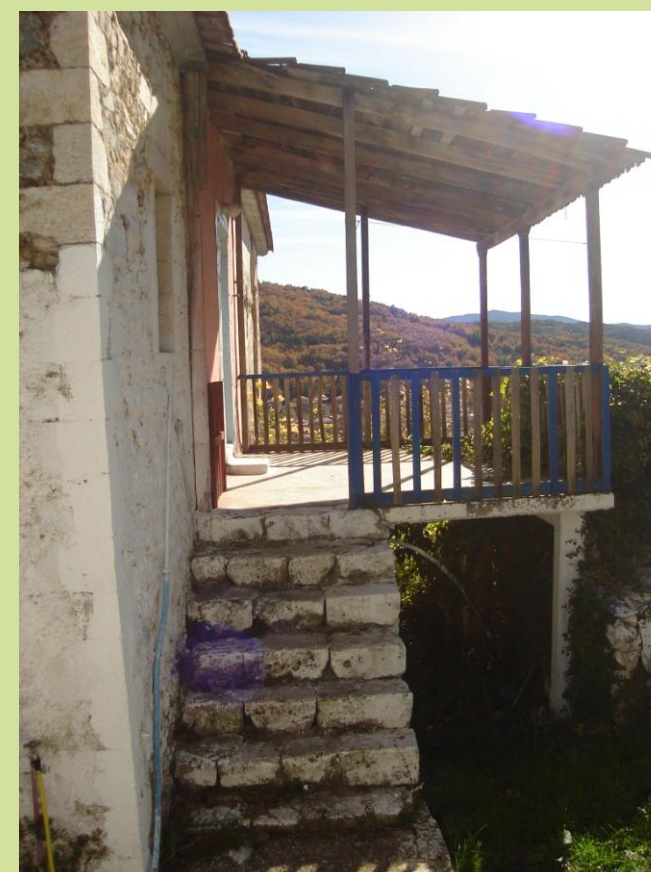

Ξύλινη εσωτερική σκάλα.

Εξώστες.

Στις Καρυές παρατηρήθηκαν αρκετά δείγματα από χαγιάτια. Κάποια από αυτά παραμένουν με την αρχική τους μορφή χωρίς επεμβάσεις, όχι πάντα όμως σε καλή κατάσταση, ενώ κάποια άλλα έχουν υποστεί επεμβάσεις από οπλισμένο σκυρόδεμα και άλλα σύγχρονα υλικά.

6. Άλλες κατασκευές.

Ερμάρια

Συχνή κατασκευή είναι τα κτιστά ερμάρια ή παραθύρες, τα οποία συναντήθηκαν σε αρκετά κτήρια. Ήταν ενταγμένα στο πάχος του τοίχου και δεν εξέιχαν από αυτόν.

Το βάθος τους κυμαίνεται μεταξύ 20 και 35 εκατοστών, ενώ η κατασκευή τους είναι παρόμοια με αυτή των ανοιγμάτων, αν και αρκετά πιο απλή. Στατικό ρόλο επιτελεί μόνο ένα πρέκι, συνήθως ξύλινο, το οποίο διαμορφώνει το πάνω μέρος του ερμαρίου. Οι εσωτερικές πλευρές, τα ράφια, η ποδιά και η πλάτη του ερμαρίου διαμορφώνονταν με σανίδες, οι οποίες δεν επιτελούσαν στατικό ρόλο. Σπανιότερα απουσίαζε η πλάτη, οπότε και η λιθοδομή απλά επιχρίονταν.

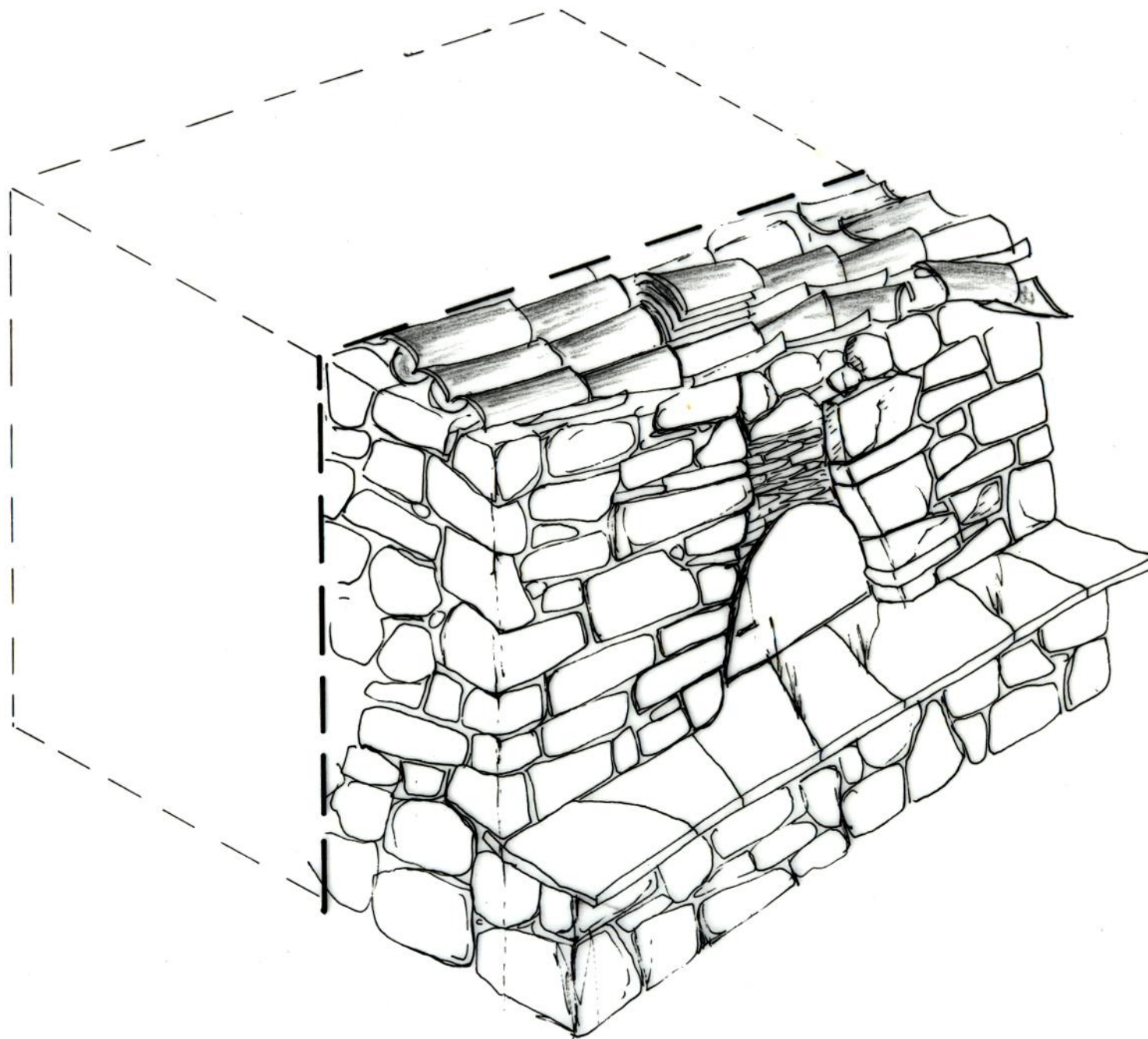

Τζάκια

Όλες οι οικίες που μελετήθηκαν διαθέτουν τζάκι στο χειμερινό, δηλαδή στο χώρο διημέρευσης κατά τους ψυχρότερους μήνες. Συνήθως όταν υπήρχε θόλος στο κατώι, το χειμερινό τοποθετούνταν πάνω από αυτόν, έτσι ώστε η σχετικά βαριά κατασκευή του τζακιού να στηρίζεται εύκολα.

Η εστία βρίσκεται εν μέρει μέσα στο πάχος του τοίχου, όπως και η καπνοδόχος.

Φούρνοι

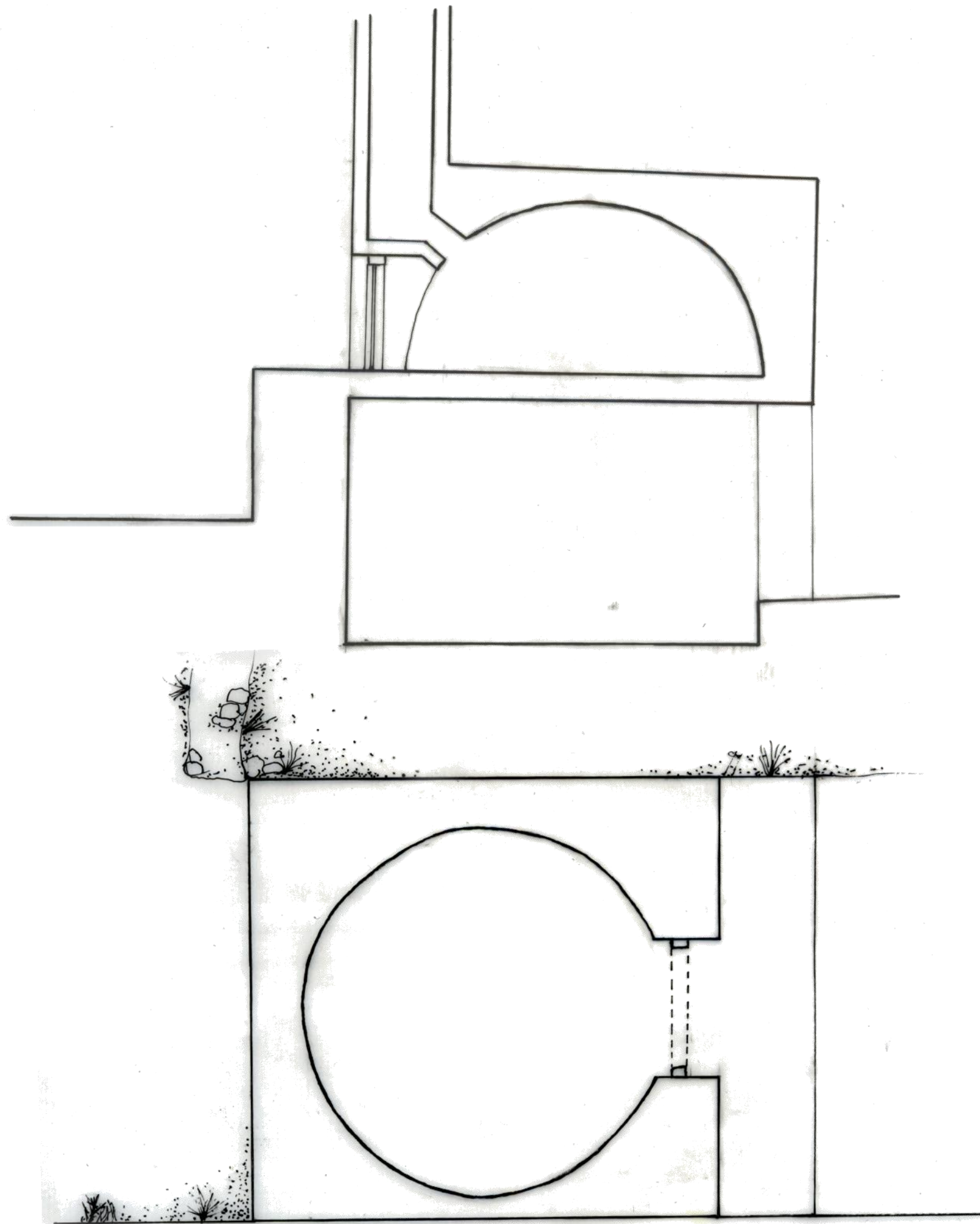
Φούρνοι βρέθηκαν τουλάχιστον σε 5 οικίες, και η κατασκευή τους ποικίλει. Εσωτερικά διαμορφώνεται ημισφαιρικός θάλαμος από σπασμένους οπτόπλινθους και κεραμίδια, με άνοιγμα στο μπροστινό μέρος για την τοποθέτηση των σκευών με το φαγητό και των ξύλων. Ενδιαφέρον έχει η διαμόρφωση του ανοίγματος του φούρνου, που ακολουθεί λογική παρόμοια με αυτά της ίδιας της οικίας.

Φούρνος του Κτηρίου XIV .

Πρόκειται για χτιστό φούρνο, ανεξάρτητο από το κτίσμα. Ο ιδιαίτερος αυτός φούρνος έχει ορθογωνική κάτοψη διαστάσεων 2,00X2,30μ., ημισφαιρικό θάλαμο και θολωτό άνοιγμα.

Εξωτερικά είναι λιθόκτιστος και ο θολωτός του θάλαμος είναι κατασκευασμένος από οπτόπλινθους. Το θολωτό άνοιγμα δημιουργείται από λίθους, ορθογωνικής διατομής και μικρότερους λεπτότερους λίθους. Η όλη κατασκευή καλύπτεται από πλάκα σκυροδέματος 8 εκ. Ενώ το έχει και στρώση κεραμιδιών. Ως συνδετικό κονίαμα χρησιμοποιείται τσιμεντοκονία. Ο φούρνος διαθέτει κατακόρυφη καμινάδα, όπου γίνεται η εκτόνωση του καπνού.

Διακοσμητικά στοιχεία

Θα μπορούσε να ειπωθεί πως τα διακοσμητικά στοιχεία γενικώς απουσίαζαν από τις κατασκευές του οικισμού αυτού. Αυτό μάλλον οφείλεται στο γεγονός πως κατά τη σύγχρονή του ιστορία δεν έλαβε χαρακτήρα άλλο από εκείνο ενός αγροτικού οικισμού, και μάλιστα όχι ιδιαίτερα πλούσιου.

Παρά ταύτα, εντοπίστηκε ένα στοιχείο που επαναλαμβάνεται σε αρκετά κτίσματα ενσωματωμένο στην τοιχοποιία

Πρόκειται για δύο κεραμίδια, τοποθετημένα –με τις κοίλες μεριές τους αντικριστά- μέσα στη δομή του τοίχου. Αυτή η διάταξη διαμορφώνει μία οφθαλμόσχημη εσοχή στη δομή του τοίχου, μερικές φορές επαναλαμβανόμενη στον ίδιο τοίχο.

Δε μπορεί εύκολα να ερμηνευθεί η χρησιμότητα μιας τέτοιας κατασκευής, καθώς απαντάται τόσο στην εσωτερική όσο και στην εξωτερική μεριά των λίθινων τοίχων. Ίσως να χρησίμευε ως μικρό ράφι ή ακόμα και ως μικρός περιστεριώνας στις περιπτώσεις που βρίσκεται εξωτερικά (Στοιχείο λαγκαδιανών τεχνιτών). Σε πολλές περιπτώσεις έχουν το συμβολικό σχήμα του σταυρού.

Επίσης συχνή είναι η χρήση φουρουσιών, διακοσμητικών από γύψο, σχιστόπλακων τοποθετημένων έξω από τα παράθυρα.

Προεξέχουσες πλάκες που χρησιμοποιούνται για την τοποθέτηση του ψωμιού έτσι ώστε να στεγνώσει στον ήλιο. τα παράθυρα. δεξιά→

Στην όψη ενός από τα σπίτια που βρίσκονται στην αρχή του χωριού καθώς φτάνουμε στις Καρυές, βρίσκεται προσαρτημένη στη λιθοδομή μία αρχαία πλάκα που βρέθηκε στα τέλη του 19^{ου} αι. στην αρχαία Κόμη. Χωρίς κάποια ειδική μέριμνα, η πλάκα αυτή χρησιμοποιήθηκε από κάποιο ισχυρό άντρα της περιοχής κατά την ανέγερση της οικίας του, ως κάποιο «οικόσημο». Απεικονίζει έναν έφιππο Σπαρτιάτη έτοιμο με το δόρυ του να καμακώσει τον εχθρό

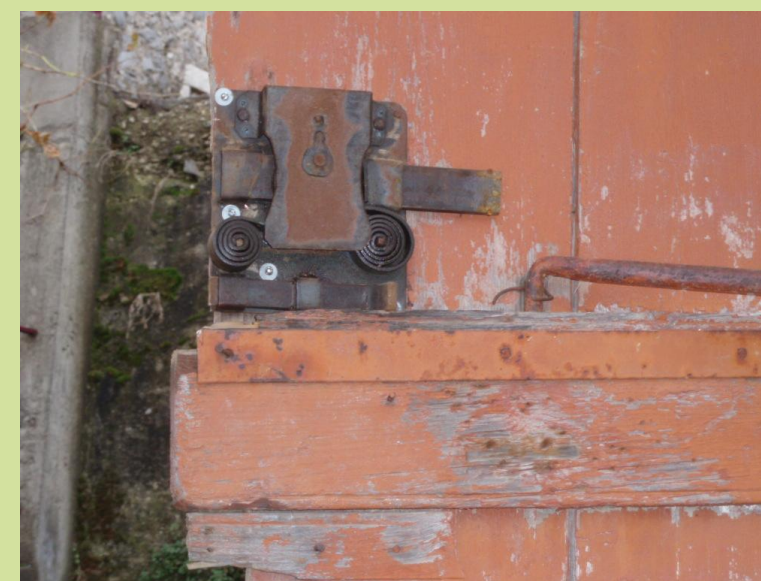
Μαρμάρινο οικόσημο με σταυρό σε είσοδο εκκλησίας ενσωματωμένο στην τοιχοποιία

Νεοκλασικισμοί

Μηχανισμοί Αυλόπορτας
Μεντεσέδες πάνω και κλειδωνιά κάτω

Κατάρρευση μπαλκονιού

Β. Παθολογία των κατασκευών.

Μεγάλες βλάβες παρουσιάζουν τόσο οι ξύλινες όσο και οι πέτρινες κατασκευές.

Όσο αναφορά τις ξύλινες κατασκευές, χαρακτηριστική είναι η κατάρρευση των στεγών σε πολλές περιπτώσεις των παλαιότερων κτισμάτων του χωριού. Τα κεραμίδια συχνά παρασύρονται από τον αέρα ή σπάνε για διάφορους λόγους. Η στέγη δεν συντηρείται επαρκώς και δημιουργούνται κενά στην επικάλυψη του πετσώματος λόγω της φθοράς των κεραμιδιών. Αυτό έχει ως αποτέλεσμα κατά τη διάρκεια των βροχοπτώσεων να έρχονται σε επαφή οι φορείς της στέγης με το νερό. Έτσι ξεπερνιέται το ποσοστό της επιτρεπόμενης περιεχόμενης υγρασίας και προκαλείται σήψη σταδιακά. Έτσι η στέγη είναι ένα από τα πρώτα μέρη του κτηρίου που υφίσταται τις συνέπειες του χρόνου και συχνά καταρρέει. Συνήθως μετά την κατάρρευση της στέγης ακολουθεί σταδιακά και η διάλυση του υπόλοιπου κτηρίου.

Ανάλογες βλάβες προκαλούνται και στα ξύλινα πρέκια. Σε πολλές περιπτώσεις συναντήσαμε ξύλινα πρέκια που δεν είχαν προστατευτεί επαρκώς από την υγρασία με αποτέλεσμα να επέλθει σήψη. Έτσι καθίσταται αδύνατη η λειτουργία τους ως φέροντα στοιχεία, υποχωρούν και συχνά συμπαρασύρουν και τμήματα τοιχοποιίας μαζί τους.

Αξίζει επίσης να αναφερθεί πως οι ξύλινες κατασκευές ταλαιπωρήθηκαν από έναν ακόμα παράγοντα, εκείνο της πυρκαϊας κατά τον Β Παγκόσμιο πόλεμο. Ωστόσο σήμερα κανείς μπορεί να συναντήσει χαρακτηριστικές ξύλινες κατασκευές όπως χαγιάτια αν και βρίσκονται σε κακή κατάσταση συντήρησης και πολλές φορές έχουν υποστεί επεμβάσεις με σύγχρονα υλικά (οπλισμένο σκυρόδεμα).

Κατάρρευση τζακιού, πατώματος και κουφωμάτων

Οι λίθινες κατασκευές, που στην περίπτωση μας περιορίζονται στους λίθινους τοίχους, τους θόλους και τις κλίμακες, υποφέρουν παράπλευρα λόγω της απώλειας των ξύλινων κατασκευών.

Όπως προαναφέρθηκε, στα κτήρια που υπάρχουν ξύλινα πρέκια, η αστοχία αυτών συμπαρασύρει ολόκληρα τμήματα της υπερκείμενης τοιχοποιίας.

Ακόμα και η υποχώρηση της στέγης και του ενδιάμεσου πατώματος επιδρά αρνητικά στην αντοχή του κτίσματος. Τα μέλη αυτά λειτουργούσαν ως άκαμπτα διαφράγματα και συγκρατούσαν τους λίθινους τοίχους μεταξύ τους και έτσι η απώλειά τους καθιστά το υπόλοιπο κτήριο πολύ πιο ευπαθές σε οριζόντιες φορτίσεις, όπως είναι ο σεισμός και ή οι ανεμοπιέσεις. Έτσι σε βάθος χρόνου συμπαρασύρεται όλο το κτήριο σε κατάρρευση.

Δευτερεύουσες βλάβες παρουσιάζονται σε διάφορα μέρη των κτηρίων για ποικίλους λόγους.

Συχνά παρατηρούνται ρωγμές σε λίθινα πρέκια οι οποίες συνήθως εμφανίζονται στις δευτερεύουσες ενισχυτικές διατάξεις κάτω από το κανονικό πρέκι. Αυτό μάλλον οφείλεται στη μερική υποχώρηση του κύριου πρεκιού και την παραλαβή από την υποκείμενη δομή, φορτίων τα οποία δε θα έπρεπε να παραλαμβάνει.

Ένα λιγότερο ουσιαστικό πρόβλημα είναι και η εισχώρηση υγρασίας μέσω του λίθινου τοίχου και η κατ επέκταση αποσάθρωση του επιχρήσματος στην εσωτερική παρειά.

Τέλος, πολλά από τα παλιά ξύλινα κουφώματα –παρ' όλο που δεν βρέχονται απ' ευθείας ώστε να επέλθει σήψη- παρουσιάζουν τόσο έντονες φθορές που έχουν πάψει να είναι χρηστικά. Χαρακτηριστικά αναφέρεται το φούσκωμα από την υγρασία και η προσβολή τους από ξυλοφάγα έντομα.

Ρωγμή σε μονολιθικό πρέκι

Τυπικές διαγώνιες ρωγμές που καταστρέφουν τους πεσσούς μεταξύ των ανοιγμάτων

Ρηγμάτωση λιθοδομής λόγω της παρουσίας του ανοίγματος

Καταστροφή τζακιού και τοιχοποιίας λόγω πυρκαϊάς

Κατάρρευση λιθοδομής ορόφου, στέγης και κουφώματος

Κατάρρευση στέγης, παραθύρου και πατώματος

Χαγιάτι σε κακή κατάσταση

Αστοχία λιθοδομής

Επέμβαση από σκυρόδεμα στη νέα στέγη με γαλλικά κεραμίδια

Στέγη με γαλλικά κεραμίδια, μεταλλική καπνοδόχος, τσιγκινη επιστέγαση στο επισκευασμένο χαγιάτι από οπλισμένο σκυρόδεμα

Προσθήκη στεγάστρου με σύγχρονες μεθόδους για την επίτευξη μεγαλύτερου ύψους της κατασκευής

Προσθήκη σε παλιό κτίσμα, μπετονένιας κατασκευής με αλουμινένια ανοίγματα

Γ. Επεμβάσεις.

Χαρακτηριστικότερες επεμβάσεις είναι οι εξής:

1. Αντικατάσταση ξύλινων χαγιατιών με νέα από οπλισμένο σκυρόδεμα. Υπάρχουν βέβαια και σήμερα οικίες που διατηρούν το αρχικό ξύλινο χαγιάτι που ωστόσο αντιμετωπίζουν έντονα το πρόβλημα της σήψης.
2. Αντικατάσταση του ξύλινου πατώματος με πλάκα από οπλισμένο σκυρόδεμα ή αντικατάσταση οριζόντιων φερόντων στοιχείων με αντίστοιχα από οπλισμένο σκυρόδεμα. Επίσης είναι συνήθης η εφαρμογή σύγχρονων κονιαμάτων στην κοίλη μεριά θόλων, κυρίως σε υπόγεια.
3. Αντικατάσταση ή ενίσχυση λίθινων και ξύλινων πρεκιών – ή και ακόμα ολόκληρου του ανοίγματος- με σκυρόδεμα. Εδώ μπορεί να διακρίνει κανείς 2 κατηγορίες:
 - Α. στη μία ανήκουν μονολιθικά πρέκια ή και ποδιές από σκυρόδεμα. Αυτά είτε δημιουργήθηκαν έτσι εξ' αρχής (σε νεώτερα κτίσματα), είτε αποτελούν προσπάθεια ανακαίνισης ή συντήρησης. Χαρακτηριστικό παράδειγμα αποτελεί το αρχοντικό του ευεργέτη Ματάλα.
 - Β. στην άλλη κατηγορία ανήκουν διευρύνσεις και ενισχύσεις των ανοιγμάτων , όπου έγινε εκτενής και απρόσεκτη χρήση σκυροδέματος , που αλλοιώνει σημαντικά τις όψεις των κτηρίων.
4. Αντικατάσταση ξύλινων κουφωμάτων με νέα από αλουμίνιο.

Αντικατάσταση ξύλινου πρεκιού με μεταλλικό.

Εφαρμογή κονιάματος στην κοίλη μεριά του θόλου.

Προσθήκη ορόφου και μπαλκονιού από οπλισμένο σκυρόδεμα και αντικατάσταση των ξύλινων κουφωμάτων με αλουμινένια.

Αντικατάσταση πρεκιών με μπετονένια , τοποθέτηση πλάκας από οπλισμένο σκυρόδεμα στους εξώστες , εφαρμογή κονιάματος στο ισόγειο και τοποθέτηση μεταλλικής αυλόπορτας.

Κατασκευή ανωδομών από οπλισμένο σκυρόδεμα.

Πολλά κτήρια που αρχικά θεωρήθηκαν νέα , εν τέλει ήταν ισόγεια πετρόκτιστα με επιπρόσθετες ανωδομές από σκυρόδεμα. Οι αλλαγές όμως ήταν τόσο εκτενείς στο σύνολό τους που τελικά ο χαρακτήρας του κτίσματος δε διαφαινόταν καθόλου. Πολλές φορές όμως οι ανωδομές από οπλισμένο σκυρόδεμα επενδύονται με υλικά της περιοχής και εξωτερικά τουλάχιστον υποστηρίζουν το χαρακτήρα του κτηρίου αφού στο εσωτερικό είναι εμφανή τα μπετονένια υποστυλώματα.

Επιχρίσματα τοίχων .

Αρκετά από τα παλαιότερα σπίτι έχουν επιχριστεί , ενώ παραδοσιακά οι λιθοδομές δεν επιχρίονταν.

Ατυχείς προσπάθειες ανακαίνισης.

Ακόμα και σε κτήρια που υπήρξε πρόθεση συντήρησής τους από τους ιδιοκτήτες , παρατηρήθηκε σε κάποιες περιπτώσεις λανθασμένη επιλογή υλικών και τεχνικών που αλλοίωσε σε κάποιο βαθμό τον χαρακτήρα του κτίσματος. Χαρακτηριστικά παραδείγματα αποτελούν υλικά που δεν υπήρχαν παλαιότερα στην περιοχή όπως γαλλικά κεραμίδια , τσίγκινες επιστεγάσεις κτλ.

Αντικατάσταση στέγης με νεώτερα υλικά κατασκευής.

Υπερύψωση του κτηρίου με διαφορετικά υλικά από εκείνα του κτηρίου δεξιά.

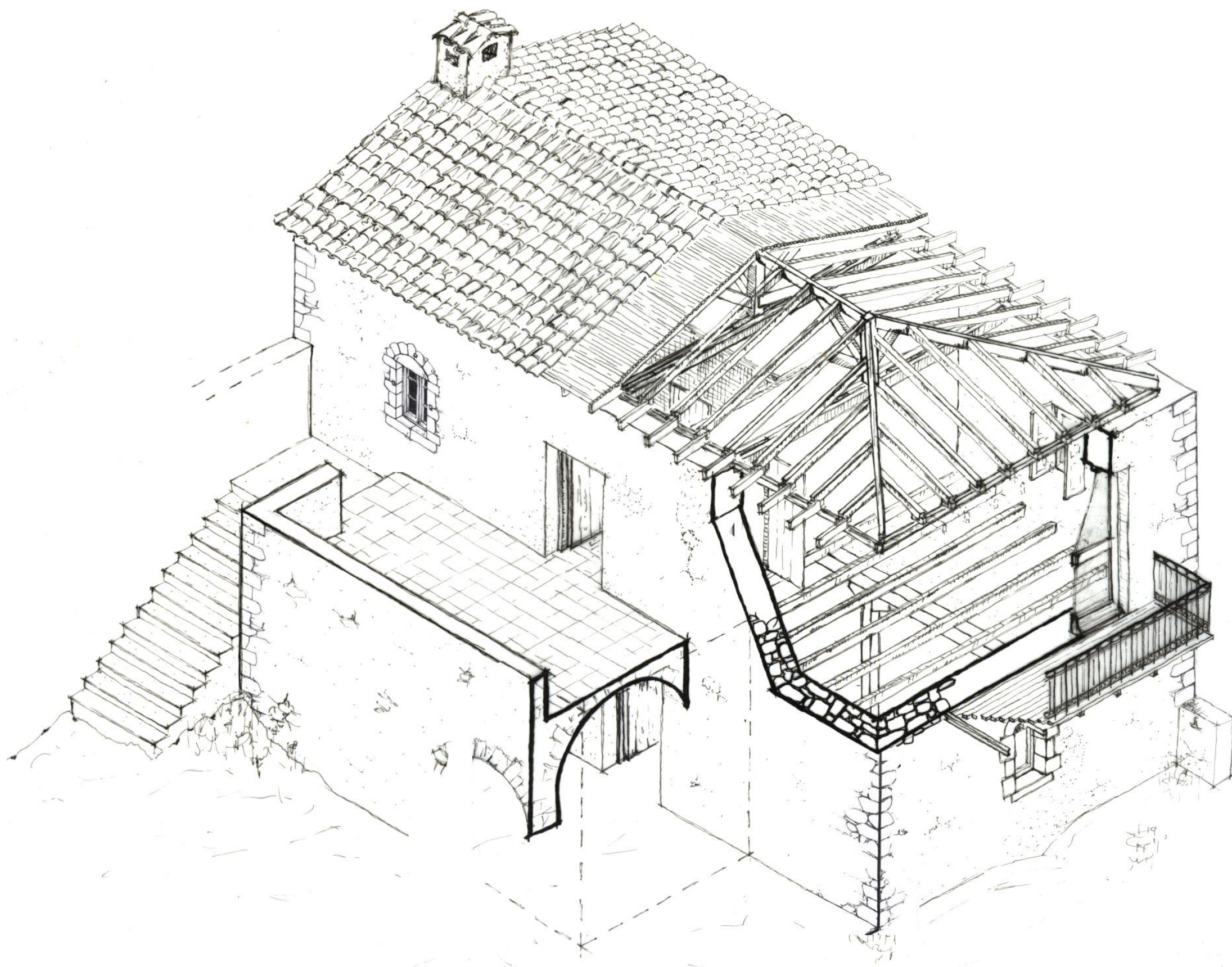

Καμινάδα από σκυρόδεμα και μεταλλική πέργκολα

Τοποθέτηση πλαισίων από σκυρόδεμα στα ανοίγματα.

ΠΑΡΑΡΤΗΜΑ

ΕΥΧΑΡΙΣΤΙΕΣ

Ευχαριστούμε τον Γιάννη Μεντή για την πολύτιμη βοήθεια του. Ευχαριστούμε όλους εκείνους που με χαρά μας άνοιξαν τα σπίτια τους και μας υποδέχτηκαν, εκείνους που μας περιποιήθηκαν, εκείνους που μας διηγήθηκαν τις ιστορίες τους...

Αφιερώνουμε αυτή την εργασία σε αυτούς

ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΑ-ΠΗΓΕΣ

- Δ. Φιλιππίδης, “Ελληνική Παραδοσιακή Αρχιτεκτονική”, Τόμος 4, Μέλισσα 1990.
- Πάπυρος Λαρούς, “Γενική Παγκόσμια Εγκυκλοπαίδεια”, Τόμος 2 σελ. 293 , Τόμος 19 σελ. 59, Τόμος 35 σελ. 705
- Κ. Παπαϊωάννου, «Το ελληνικό παραδοσιακό σπίτι. Η γενική διάρθρωση της αρχ/κης και η τυπολογία της», Πανεπιστημιακές Εκδόσεις ΕΜΠ.
- Karyes/ <http://karyes.gr>
- <http://karyes.blogspot.com/>
- <http://www.youtube.com/watch?v=oxQwgg5uGV4>
- Wikipedia | <http://en.wikipedia.org>
- Google Earth | <http://earth.google.com/>